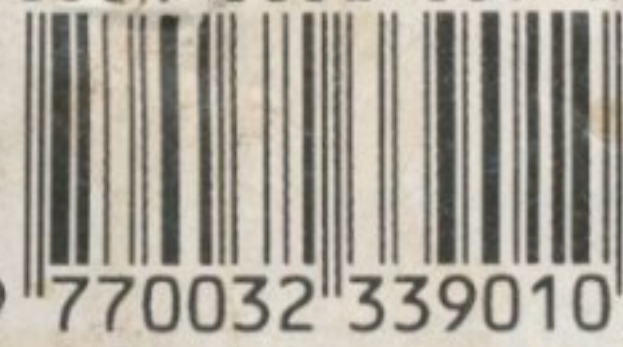

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВАНИК

Шведска 28.00 SEK
USA 3.50 USD
Македонија 65.00 DEN
БиХ 2.00 KM
Црна Гора 1.00 EUR
Хрватска 8.00 KN

ISSN 0032-339-X

9 770032 339010

22.8.2003. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXV • ЦЕНА 50 ДИНАРА • БРОЈ 2689

За све од 7 до 107

Bob
2003

300 ТОНА ПЕСКА

НАНЕСЕНОГ НА НОВУ ЈАВНУ ПЛАЖУ У БЕРНАМ КОУЧУ У ЕНГЛЕСКОЈ СПРАЛА ЈЕ ЈЕДНА ЈЕДИНА ПЛИМА.

ГНЕЗДО ЗА ДВЕ ГОЛФ ЛОПТИЦЕ

САГРАДИО ЈЕ ПАР ПТИЦА ГЊУРАЦА НА ТЕРЕЊУ ЗА ГОЛФ У САСКАТУНУ, КАНАДА.

850 ЛИТАРА МЛЕКА ЗА СКИДАЊЕ ШМИНКЕ ПОТРОШИЛА ЈЕ ТРУПА БРОД-ВЕЈСКОГ МЈУЗИКА „МАЧКЕ“ ОД 1982. ГОДИНЕ КАДА СУ ПРЕДСТАВЕ ПОЧЕЛЕ ДА СЕ ИЗВОДЕ.

7 САТИ И 29 МИНУТА ЈОДЛОВАО ЈЕ БЕЗ ПРЕКИДА

ДОН РЕЈНОЛДС ИЗ БРАМБТОНА У КАНАДСКОЈ ПОКРАЈИНИ ОНТАРИО 1976. ГОДИНЕ.

ПУТ ОД 1040 КИЛОМЕТРА ПРЕПЕШАЧИО ЈЕ ПАС РАСЕ БИГЛ, ЧИЈИ ЈЕ ВЛАСНИК ЏИМ КРИС ИЗ ФРЕНКЛИНА У СЕВЕРНОЈ КАРОЛИНИ, ДА БИ СЕ ВРАТИО ДО СТАРЕ КУКЕ СВОГ ГАЗДЕ У ХЕБРОНУ, ИНДИЈАНА

КОСИЛИЦА СА ХЕЛИКОПТЕРСКИМ МОТОРОМ МОЖЕ ДА ПОКОСИ ТРАВУ НА ФУДБАЛСКОМ ИГРАЛИШТУ ЗА 14 МИНУТА.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● мужјак жуне на посебан начин привлачи пажњу женке. У љубавном жару попне се у врх највишег дрвета и из мехура који се надува у једњаку испушта звуке сличне ударцима бубња ■

●●● град Кимберли у Јужноафричкој Републици свој настанак дугује открићу дијаманата 1871. године. Из најбогатијег налазишта, Великог копа, до 1909. године извађено је око три тоне драгог камења, а рудник је потом затворен ■

●●● лењивци спавају, у просеку, 20 сати, слепи мишеви 19, мачке 13, слонове око четири, водени коњи два до три сата – али увек стојећи у води – док неке врсте пужева могу да проведу у сну три године, а да се ниједном не пробуде ■

●●● најстарији записи кажу да се прво пиво правило у

Египту и Вавилону још пре пет или шест хиљада година. Иако су у њему уживали и сви древни народи с Блиског истока, Грци и Римљани прогласили су га варвар-

ским пићем добрим само за Келте и Германе. Због такве „осуде“ пиво је било домаћи производ и његовим прављењем бавиле су се искључиво жене ■

●●● велики соко, *Falco peregrinus*, током живота постиже све већу брзину летења. Одрастао мужјак, у пуној снази, може да достигне брзину од 350 километара на сат када се устреми на плен ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПРЕПОРУЧИО БИХ ВАМ ЈУНЕТИНУ У
БЕШАМЕЛУ С КНЕДЛАМА ПУЊЕНИМ
СИРОМ ИЛИ ПАПРИКАШ ОД
СРНЕТИНЕ И СУВИХ ШЛИВА!

МММ, ЗВУЧИ ДОБРО...

ЖЕЛИТЕ ЛИ НЕКО
ПРЕДЈЕЛО УЗ АПЕРИТИВ?

ДА! ЈА ЋУ ВЕЛИКУ
ПИЦУ СА СИРОМ,
ЛУКОМ...

... ПАПРИКОМ, САЛАМОМ,
ПЕЧУРКАМА И САРДИНАМА!

НЕ ПРЕТЕРУЈ, ХОГАРЕ! ТАКВА ПИЦА
ЋЕ ТЕ ЗАСИТИТИ, ПА НЕКЕШ МОЌИ
НИ ДА ОКУСИШ ГЛАВНО ЈЕЛО!

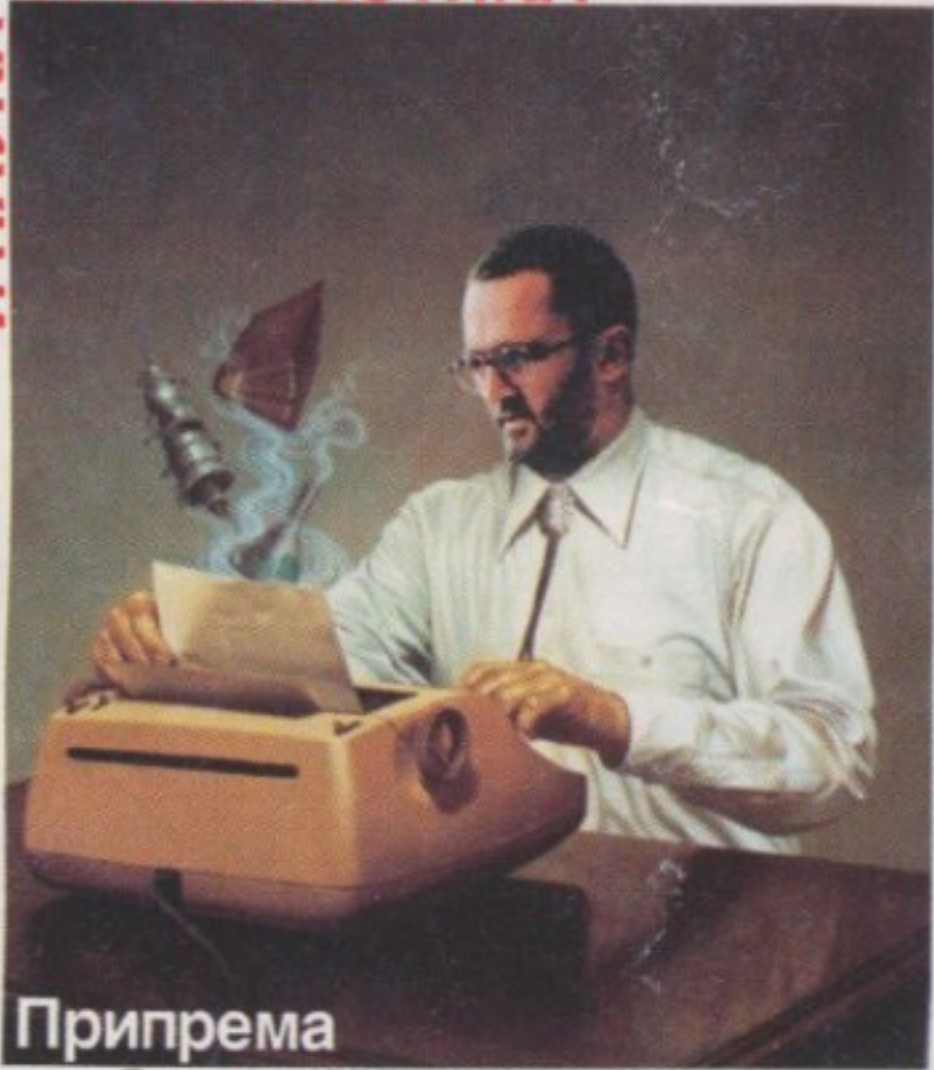
У ПРАВУ СИ,
ДУШО...

НЕ СТАВЉАЈТЕ САРДИНЕ
НА ПИЦУ!

DIK
BROWNE

Припрема
др Зоран Живковић

ПРИВАТНИЦИ ЈУРЕ НА МЕСЕЦ

За Дејвида Гампа путовање од 385.000 километара почиње из непривлачне пословне зграде смештене иза једног бископа у Ферфаксу, у Вирџинији. Овде, у главном штабу Васионског предузећа „Луна“, које је основао 1989, Гамп се налази пред остварењем једног за многе суманутог сна: да се одважно сам отисне тамо куда још нико није – у пословни поход на Месец и безбедан повратак с њега. А да при том не банкротира!

– Цена подухвата везаних за васиону најчешће садржи превише нула – каже Гамп, витак мушкарац с наочарима, чији је неупадљив изглед у потпуној супротности с његовим хтењима. – Потребно је изумети нешто што неће премашити 20 милиона долара.

Срећом, предузеће „Луна“ има готово спреман подухват за лансирање који управо толико стаје и лунарни орбитер назван „Суперсат“ чије се лансирање предвиђа за крај 2004. године. Но, то није све. Конкурентско предузеће „Трансорбитал“ из Сан Дијега намерава да већ овог октобра пошаље своју станицу на Месец. Овај сателит наћи ће се на путу око нашег природног пратиоца посредством једне јевтине руске ракете. Ту ће начинити велики број видео-снимака и фотографија површине Месеца у високој резолуцији. Подухват ће се окончати упућивањем на Месец нарочите временске капсуле која ће садржати личне поруке и разне стварчице.

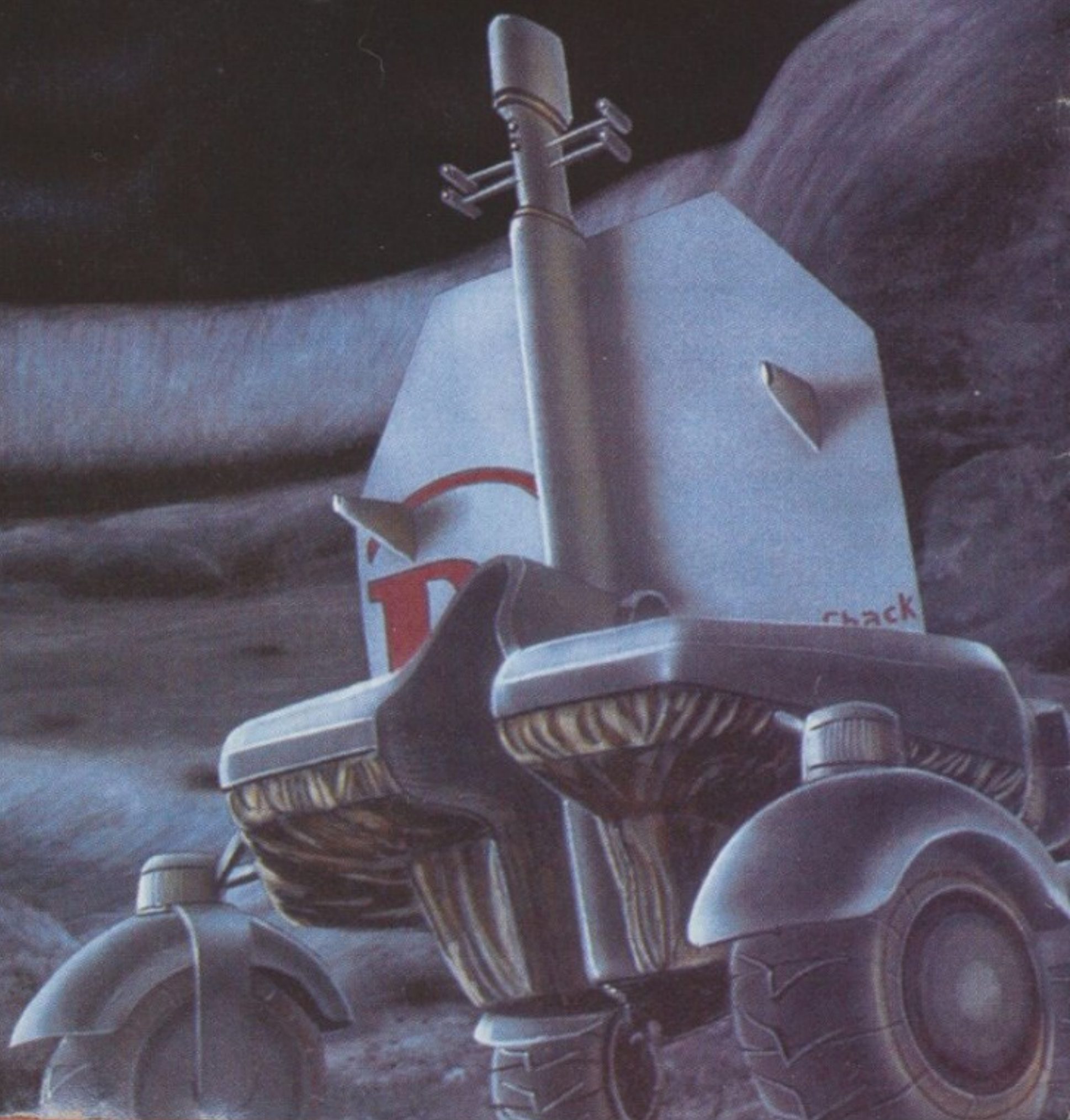
Свет се променио

После више од 30 година након што су људи последњи пут шетали његовом површином, Месец се поново појавио у видокругу истраживача.

Почетком јула Европска свемирска агенција послала је станицу „Смарт 1“, прву европску лунарну сонду. Њен задатак је да провери нову технологију соларног електричног погона као и да прибави податке за картографисање Марса помоћу рендгенског и инфрацрвеног зрачења. У јануару 2004. године и Јапан ступа на позорницу својом станицом „Лунар-А“. С ње ће полетети две сонде (пенетратора) опремљене уређајима који ће се зарити у површину Месеца.

За 2005. годину предвиђа се нов подухват назван „Селена“. Требало би да доведе два са-

Првобитна трка на Месец водила се само зато да би се тамо стигло. Сврха друге трке биће да се од Месеца направи одскочна даска за даље подухвате и посао ће процветати чим се на њему нађу људи који нису државни космонаути

Дејвид Гамп

телита на орбиту око Месеца, са задатком да се баве изучавањем настанка и развоја нашег најближег небеског суседа. Индија и Кина већ су почеле незваничну трку да доведу човека на Месец можда до краја ове деценије.

Русија, која је прва послала човека у свемир, нуди ракете и космодроме приватним предузећима. „Трансорбитал“ је потписао уговор вредан 20 милиона долара с „Космотрасом“, украјинском установом овлашћеном да користи совјетске међуконтиненталне балистичке ракете с којих су уклоњене бојеве главе. Ово је најбољи показатељ колико се свет променио од времена „Апола“.

У походима на Месец припрема се снимање фотографија које би требало да допринесу прављењу детаљних лунарних карти, а посредно и оживљењу занимања јавности. Слично „Треилблејзеру“, предузећа „Трансорбитал“, „Суперсат“ компаније „Луна“ у основи је летећа видео-камера, која би требало на Земљу да шаље дигиталне видео-снимке Месечеве површине.

Има ли тамо воде?

Гамп разматра више могућности за подизање сателита на орбиту, међу којима је и ракета „Аријана 5“ Европске васионске агенције. На новом тржишту комуникационих сателита цена слања на орбиту скромног терета посредством „Арија-

не 5“ износи мање од 10 милиона долара.

Према другом плану, шатл би подигао несклопљени „Суперсат“ до Међународне космичке станице где би га монтажери саставили. Наса је показивала занимање за овај посао пре удеса „Колумбије“. Летови шатлова у догледној будућности прилично су неизвесни, али Гамп верује да ће се Наса ускоро опоравити.

Када се „Суперсат“ једном отисне у свемир и достигне своју сталну путању око Месеца, отпочеће картографско снимање површине најсавршенијим телевизијским камерама и паносферским видеом. Направљени снимци биће одаслани до научних центара где ће посетиоци моћи да покрећу камере у жељеном правцу уживајући у погледу из летелице.

С обзиром на то да у васиони има толико тога што још није ни почело да се истражује, зашто сад повратак на Месец?

Пре свега, да се дође до одговора на кључно питање: постоји ли тамо вода? Снимања са „Лунарног проспектора“, која је Наса обавила током 1998. и 1999. године показала су знатно присуство водоника на Месечевим половима, што значи озбиљан наговештај да тамо има обимних залиха леда. Ако је то тачно, онда би дошло до праве револуције у економичности истраживања нашег природног сателита.

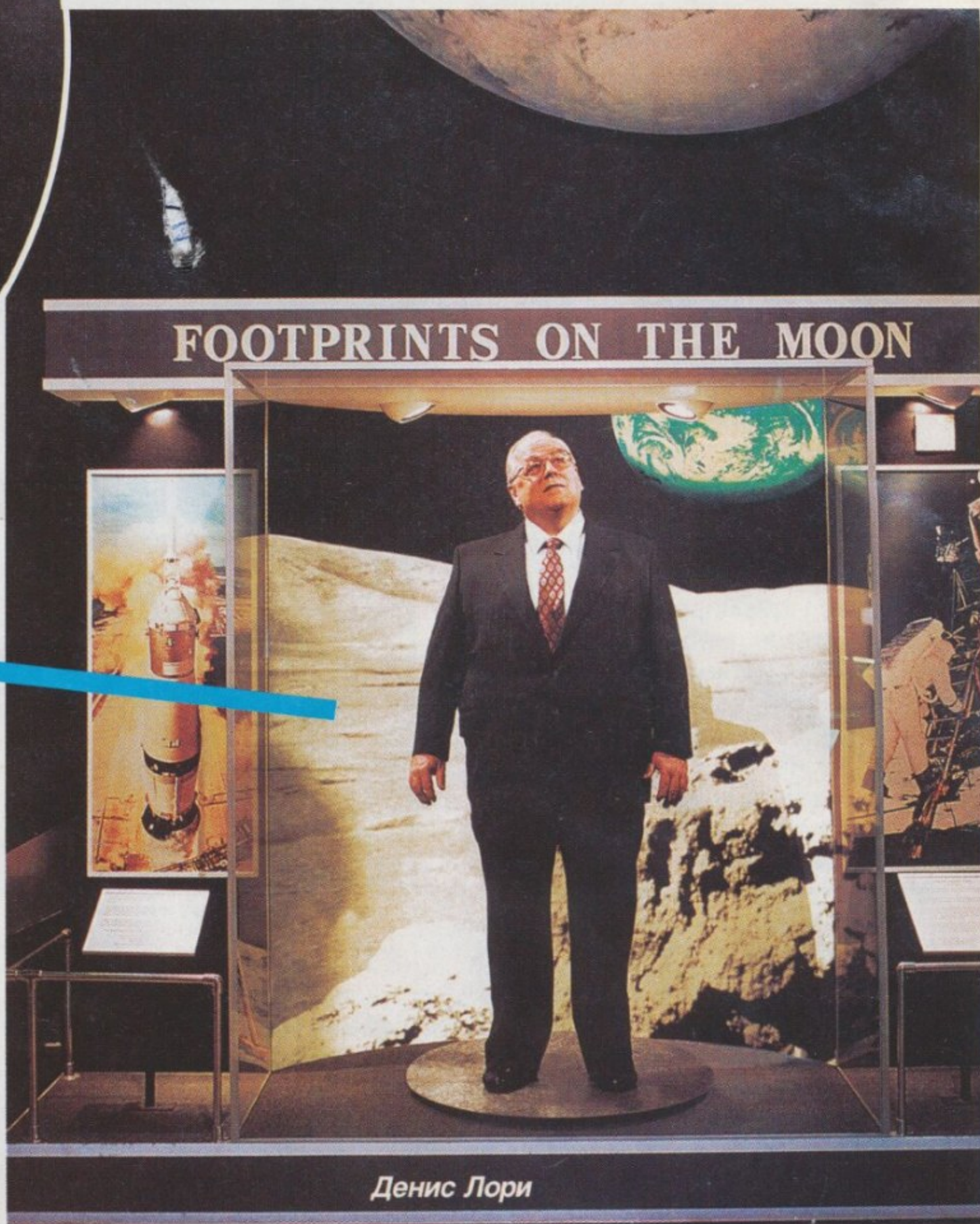
Будући да се вода може разложити на водоник и

кисеоник, из ње би се добило како гориво тако и ваздух за дисање; вода у чврстом стању на Месецу знатно би смањила трошкове њеног превоза са Земље. Они сада достижу 20.000 долара по килограму. Из јалове голети Месец би се преко ноћи претворио у плодно тло

који нису државни астронаути, онда ће цела ствар на просто процветати.

Вечити дужник

Почетком осамдесетих година Дејвид Гамп био је издавач два аерокосмичка билтена: „Свемирске пословне новости“ и „Војни свемир“. Пошто је објавио на

Денис Лори

погодно за оснивање свемирске колоније која би била полазиште за походе на Марс и даље.

Првобитна трка на Месец имала је за циљ само да се тамо стигне. Сврха друге трке биће да се на Месецу успостави мостобран за потоње мисије – а овога пута приватно предузетништво биће од почетка укључено као значајан партнер у подухвату.

– Уложили смо 26 милијарди долара да бисмо се нашли на Месецу, а шта смо друго добили осим тога што смо победили Русе – пита Ален Бајндер, оснивач и директор Института за истраживање Месеца у Таксону. – Било је, додуше, неких узгредних користи као што је откриће тефлона, али то ништа битно није изменило. Но, када се једном на Месецу нађу људи

десетине написа о предстојећем уласку пословних људи у васионски свет, и сам је почео да верује у то. Написао је својеврсни манифест приватног истраживања под насловом „Васионско предузетништво: изван окриља Насе“ и заједно са неколико ентузијаста основао предузеће „Луна“. Али, током наредне деценије свемир није постао тржиште. Нико није био спреман да уложи милионе у ово крајње неизвесно подручје, а Наса је остала невољан и спор пословни партнер.

Да би опстало, предузеће „Луна“ почело је да се бави маркетингом васионских истраживања делујући као брокер између Насе, Руске свемирске агенције и приватника. Маја 2001. године уприличило је снимање прве телевизијске рекламе на Међународној космичкој

станица: спот фирме „Рејдио Шак“ поводом празника очева. Такође је ускладило извођење почасног првог удarca из свемира у новој сезони у бејзболу.

Истовремено, „Луна“ је овладала вештином сателитског управљања у садејству са Роботичким институтом при универзитету Карнеги Мелон. Као учесник подухвата који је требало да потврди постојање леда на Месечевим половима, овај институт обављао је практичну проверу роботских прототипова на Антарктику и у чилеанској пустињи Атаками. Гамп и његово предузеће обезбедили су сателитску везу у овом пробном пројекту.

– Истраживачки програм попут нашег напосто није у стању да обезбеди новац за видео-пренос уживо из чилеанске пустиње – каже Вилијем Витекер, директор Роботичког института – али „Луна“ је успела да реши тај задатак посредством својих веза у свемирској индустрији.

Гамп је, међутим, морао да плати високу цену да би његово предузеће остало на ногама. Подигао је другу хипотеку на кућу, а затим и трећу, што га је увело у замршене дужничке односе. Док је основни изазов у програму „Аполо“ била технологија, данас је обезбеђење прикладне ракете за успешно стицање до Месеца мачији кашаљ у поређењу с прибављањем новца. Да би уверила предузећа као што су „Најки“ или „Пепси“ да одвоје по неколико милиона долара, „Луна“ је морала да прикаже први пословни пут на Месец као својеврстан хепенинг. „Рејдио Шак“ приложио је више милиона долара, а Гамп је уверен да ће и друга велика предузећа следити тај пример. Он такође ради на телевизијским правима, представљању на Интернету и продаји научним центрима.

– Дејвид је веома упоран – каже Баз Олдрин, други човек који је крочио на Месец и саветник у „Луни“. – Он је већ дуго у овом послу и одавно је увидео да је упорност напосто неопходна. Нема начина да се предвиди када ће неки васионски подухват наједном постати исплатив и уносан.

Дозволе, јемства, правила...

Пут до исплативости неког васионског подухвата кривуда и вијуга кроз бирократски лавиринт. Америчка влада не издаје никакве дозволе за путовање на Месец, али приват-

А Суперсат, чедо предузећа „Луна“ кренуће у васиону крајем 2004. године и биће то, у ствари, једна летећа телевизијска камера

Б Лунар – А Института за свемирска и астронаутичка истраживања из Јапана биће избачен ка Месецу такође 2004. године

на лунарна сонда мора пре лансирања да прође кроз дуготрајну проверу. Убрзо пошто је предузеће „Трансорбитал“ објавило планове за упућивање у васиону лунарног орбитера „Треилблејзер“ 2001. године, суочило се с низом правних препрека. – Људи су ми говорили да је једноставно и да све дозволе могу да се добију за месец дана – каже Денис Лори, председник „Трансорбитала“. – Но, то се отегло на пуне две године.

Током тромесечног путовања „Треилблејзер“ би требало да начини најбоље могуће снимке изласка Земље из ноћног мрака. (Далеке 1968. године „Аполо 8“ подарио нам је чувену фотографију буђења плаве планете.) Да би се ови снимци упутили на Земљу, била је неопходна дозвола за коришћење посебних радио-опсега као и за даљинско управљање камерама. Даље, снимци Земље начињени из васионе потпадају под међународни уговор који налаже да се морају ставити на располагање влади сваке земље која се нађе на њима.

Требало је, такође, обезбедити јемство да ће се поштовати уговор о коришћењу васионе из 1967. године који се стара о томе да не дође до загађе-

ња Месеца. „Трансорбитал“ је морао да докаже да приликом његових летова неће остати ништа од опасних ствари на Месецу или на путањи око њега, као и то да ни на који начин неће бити угрожена места на којима су се спустили лендери „Апола“ и „Лунохода“. Осим тога, требало је дати пристанак да се америчкој влади пружи приступ свим подацима који би били од значаја за националну безбедност и иностране послове.

Пре но што су надлежне управе издале све ове дозволе, најпре су морале да се саветују с Министарством иностраних послова и Министарством одбране који су проценили могући утицај планираних похода на националну безбедност.

Будући да ће „Треилблејзер“ бити лансиран из Казахстан, сваки

његов саставни део потпада под Правилник о међународном промету наоружања, скуп архаичних упутстава чија је сврха да се спречи да америчка војна технологија доспе у стране руке. За готово целокупну технологију космичких летелица сматра се да има могућу војну примену тако да је компанија „Трансорбитал“ морала да докаже да се строго држала правила безбедности.

Бака је тамо горе

Овај мукотрпан поступак коначно је приведен крају у августу 2002. године када је Министарство спољних послова најзад дало свој пристанак.

– Ако желите да у Русију пребаците неко нуклеарно оружје, а не обичан сателит, морате да прођете кроз потпуно исти поступак – каже Лори. – Ми смо први добили дозволу за пословни пут на Месец и намеравамо да то уновчимо.

„Треилблејзер“ би требало да искористи лансирни прозор који је отворен од октобра до децембра ове године. Полетање ће се извести с космодрома Бајконур руском ракетом „Дњепар“ – преправљеном међуконти-

ненталном балистичком ракетом „СС-18“ коју су током хладног рата команданти у НАТО звали Сатана. Уговор под називом „Старт“, који су потписали САД и некадашњи СССР, обавезивао је Русе да униште неколико стотина старих ракета ове врсте. Но, уклонивши им нуклеарне боеве главе и преправивши их у лансирне ракете, они су удовољили слову уговора и при том зарадили грдне паре.

Пут до Месеца „Треилблејзер“ би требало да превали за четири дана. За то време правиће снимке Земље која се удаљава и Месечеве површине која се приближава. Пошто се летелица приближи Месецу, ући ће на елиптичну поларну орбиту у трајању од 18 часова, на којој ће остати између 60 и 90 дана. Спустиће се на само 50 километара изнад површине и направити фотографске и видео-снимке високе дефиниције, с разлучном моћи од само једног метра.

– Требало би да разберемо извесне остатке мисија „Аполо“ и руских летелица које су се тамо спустиле – каже Лори. – Можда чак видимо и обрисе пободене заставе.

Летелица ће такође правити стереографске снимке површине што ће омогућити да се начини Месечев атлас који ће се јавно продавати.

Мисија ће се експлозивно окончати. Летелица ће се строгавити према површини, правећи „вртоглав“ видео-запис све до тренутка када удари о Месечеву тло. Удар ће преживети једино нарочита временска капсула од титанијума. Заинтересовани су у прилици да – по цени између 16 и 60 долара – напишу поруку која ће бити снимљена на архивском диску. Слање неког предмета стајаће 2500 долара по граму. Лори тврди да већ добија резервације за посетице, медаљоне, прстенове, уметничке рукотворине, чак и кремиране остатке покојника. – Објашњавају нам да желе да погледају према Месецу и кажу: „Бака је тамо горе.“

Лори рачуна на добит од продаје Месечевих атласа, фотографија и видео-снимака високе резолуције који би се користили у играним филмовима, огласа, видео-игрица и материјала за учила. Компанија је, тврди он, на прагу да сакупи неопходан новац. – Веома поштујем оно што је Дејвид Гамп учинио – каже Лори. – Али, желим да он освоји друго место у овој трци. Намера нам је и да предузмемо први комерцијални поход на Месец. То може да се учини само једном у историји ■

ЗАБАВНИКОВЕ МОЗГАЛИЦЕ

КРУНСКИ ДРАГУЉИ ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ

Круне с баснословно вредним драгуљима чувају се у лондонском Тауеру. Овај чувар доста времена проводи посматрајући највећу збирку драгог камења на свету. И, док је гледао витрину с 12 краљевских круна, пала му је на ум загонетка: да ли би било могуће повезати све те круне са само 5 правих линија? Свака линија мора, наравно, да почне од краја претходне. Чувар је размишљао 10 минута и дошао до решења. А ви? ■

ЗБУЊЕНИ ПРОФЕСОР

Професор Фланкам у тренутку слабости дозволио је својим студентима да му поставе математички проблем који он неће бити у стању да реши. Студенти су му, видевши да се професор спетљао, дали задатак из сабирања: да поређа осам осмица које, када се саберу, дају збир 1000. Помозите професору! ■

ТАЧНО НА ВРЕМЕ

Млади Остин Тајтколлар педантан је човек и веома пажљив син који долази код мајке на ручак сваке божије недеље, наравно својим моноциклом. Остин живи у Ривергроуву, његова мајка у Сентер Ситију. Остин је на ручак кренуо тачно у подне. Још раније је израчунао да ће, ако буде возио брзином од 15 километара на сат, код мајке стићи читав сат пре ручка. Уколико би се кретао брзином од 10 километара на сат, на ручак би закаснио пун сат.

Израчунајте којом је брзином возио Остин да би на ручак стигао тачно на време и која је раздаљина између његове куће и куће његове мајке ■

Наше тело преплављено уљезима

НЕВИДЉИВИ СТАНАРИ

**Можда је и боље што их не видимо!
Ко зна како бисмо се осећали да знамо
шта све живи на нама и у нама**

Од рођења па до смрти човек никад није сам. Само у мајчином стомаку, и неколико сати по доласку на свет, беба нема микроорганизма. Ма колико се купали, прали зубе, пазили на хигијену, они су ту. Процењује се да само бактерија које обитавају на телу човека има више од сто трилиона, а њима друштво праве и разне гљивице, микроскопске бубице... Срећом, већина ових паразита неопходна нам је за свакодневни живот.

ТРЕПАВИЦЕ

Demodex folliculorum, ситна гриња дугачка мање од 0,4 милиметра, настањује поре и корен длаке и често је станар сваког од нас шћуфуре-на у корену трепавица. По грађи је слична црву,

кратких ногу које подсећају на патрљке. Људи који имају масну кожу или они који нешtedимиче користе козметичке препарате, имају знатно више ових уљеза од особа с нормалном кожом ■

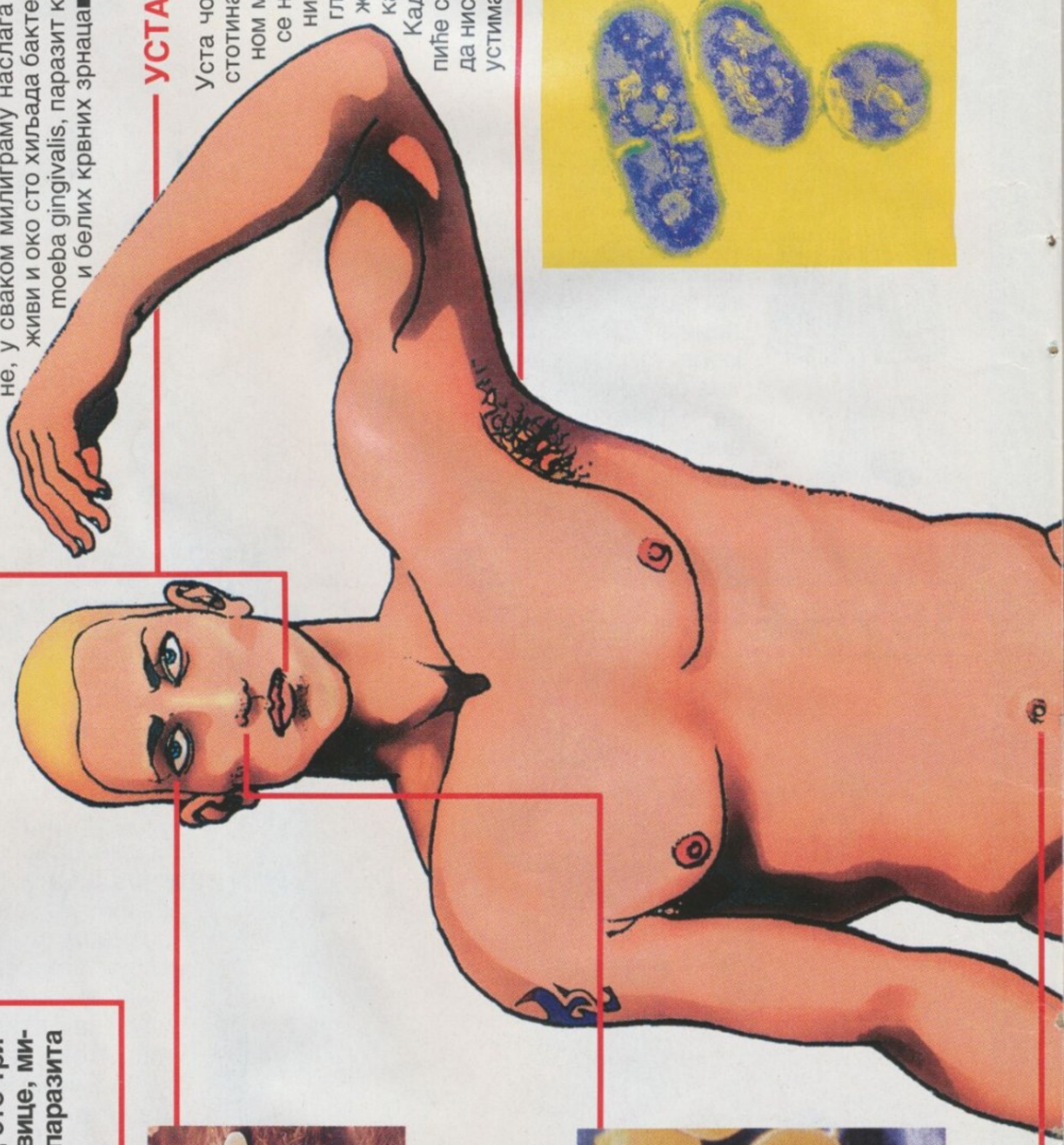
НОС

Док удишемо или издишемо ваздух, длачице у носдрвама имају улогу филтера. Баш за те танке власи закачене су бактерије у носу. Оне у носдрве могу да уђу и пузећи дуж лица. Углавном су то *Staphylococcus aureus* које се групишу у неку врсту гроздова. Дубље у носу настањен је велики број бактерија *Streptococci*, у облику штапића, које су ланчано повезане ■

ЗУБИ

Упорне су и неуништиве. Ма колико човек прао зубе, користио најбољу пасту и четкицу, на тренутак нестану, али се врло брзо поново населе у огромном броју. Поред плувачке, остатака хране, у сваком милиграму наслага које прекривају зубе човека живи и око сто хиљада бактерија. Ту је и усна амеба, *Entamoeba gingivalis*, паразит који зависи од отпадака хране и белих крвних зрнаца ■

УСТА

Уста човека насељава више од пет стотина врста бактерија. У само једном милилитру плувачке може да се нађе више од сто милиона ситних паразита. *Candida albans*, гљивица која живи у устима, може да се насели и у вагиналном каналу, изазивајући сметње.

Кад човек пије или једе, храна и пиће спрали би ове микроорганизме, да нису чврсто закачени за зидове у устима ■

ПАЗУХО

За ситне уљезе који воле влажну и топлу околину, место испод пазуха изузетно је погодно за живот. Зато и не чуди што ту, на сваком квадратном центиметру, живи десет, можда и више милиона микроорганизма. Паразит познат као *Prorionibacterium aspersum* изазива појаву бубуљица и акни јер запушава корен из кога расте длака. Бактерија *Staphylococcus epidermidis*, скупљена у гроздове, такође је становник овог дела нашег тела ■

ПУПАК

Читав један свет разноврсних бактерија и гљивица прилагођених животу на топлотом, влажном и издвојеном месту обитава у човеком пупку. Тититни паразити праве неку врсту дугачких, уплетених нити којима се обмотају око отпалих длака и влакана одеће. У пупку врви од живота на хиљаде микроорганизама ■

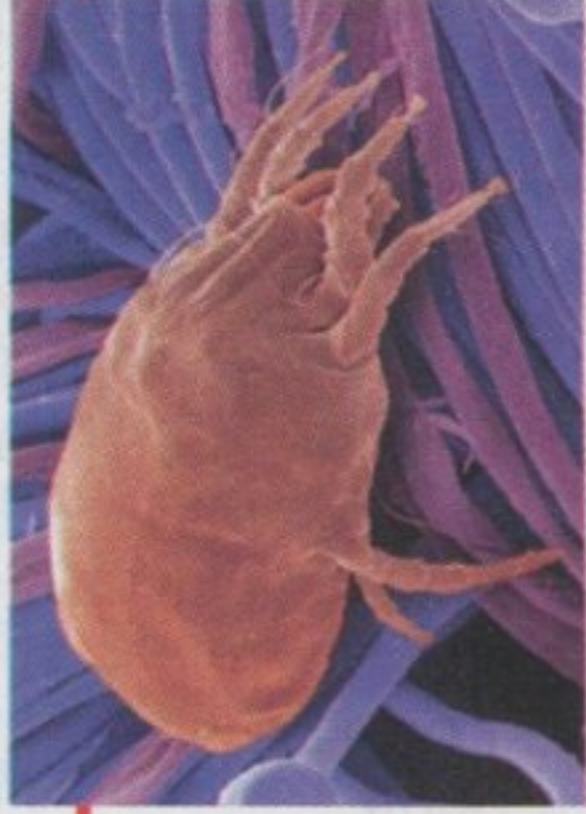
ПРЕПОНЕ

Не изненађује што су невидљиви станари нашли повољно станиште и на месту где се, и код мушкараца и жена, завршава мокраћни канал. Вагина одраслих жена врви од бактерија отпорних на киселу околину и гљивица које помажу да се одржи нормална рН вредност (број који служи као мера за киселост) од 4,5 – довољно ниска да се униште патогени, узрочници болести. Права напаст су стидна ваш – *Rhithius rubis* и гриње – *Sarcorptes scabiei*, узрочници обољења. Да би се ови микроорганизми пренели с једне особе на другу, није потребан непосредан додир, оне саме прелазе с чаршава, пешкира, одеће... ■

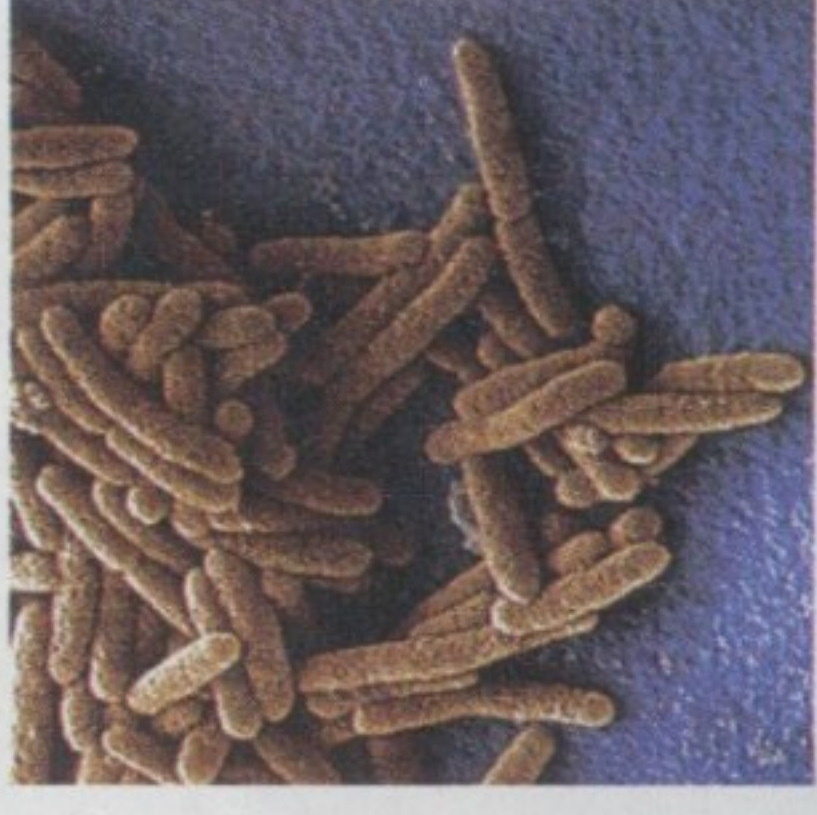
КОЖА

Микроскопске гриње живе на кожи и у свим нашим домовима. Оне су наши бесплатни чистачи јер се хране отпалим, мртвим ћелијама коже. Округласте су, сјајне и провидне оклопа, с ретким и оштрим чекињама. Имају осам длакавих ногу и велика уста, али су без очију или антена. То није све. Кожа човека покривена је и бактеријама од којих су најчешће *Staphylococcus aureus*. Оне одржавају рН вредност на 5,5 спречавајући заразе ■

ЦРЕВА

Како се сварена храна помера кроз пет метара дугачко танко црево, повећава се број бактерија. Многе од њих, као *E. coli*, издвајају кисеоник из хране. У дебелом цреву, у анаеробном простору – оном у ком нема ваздуха – небројена је колонија различитих микроорганизама. Око 30 одсто сварене хране, која ће се коначно избацити из тела, чине ситни, живи микроби укључујући и велику колонију метаногена због којих човек, да опростите, пушта гасове ■

СТОПАЛА

Стопала човека често се веома зноје. Око 250.000 пора на табанима испусти дневно отприлике шездесет милилитара зноја у наше чарале или ципеле. Та влажна и топла околина изузетно је погодна за живот бактерија и гљивица. Најчешћа гљивица је досадни уљез *Trichophyton* која се углавном испод ноката на ножним прстима ■

В. С.

ПОДСЕТНИК

МИКРОБИ – општи појам за једноћелијске микроорганизме.

БАКТЕРИЈЕ – једноћелијска жива бића која могу бити округла (коке), у облику штапића (бацили), вијугава (спирале).

ВИРУСИ – једноставни организми који се множе и опстају само на живим ћелијама.

МИКРОСКОПСКЕ ГЉИВИЦЕ – изузетно су отпорне, јаког ћелијског зида, тешко их је уништити.

ПАЗИТИ – организми који, живећи на телу или у телу, без „домаћина“ који им, и не слутећи да су присутни, пружа неопходне услове за живот.

АНАЕРОБНА ОКОЛИНА – окружење без кисеоника у коме неки микроорганизми могу да живе.

ОБЛАЦИМА У ПОХОДЕ

Како „додирнути“
облак? За тако нешто
потребни су:
параглајдер, умеће
птице, ведро небо и
наклоност бога
ветра Еола. Ту је,
наравно, храбри летач
спреман за
пустоловину међу
облацима

СРЕБА НА КРИЛИМ

Параглајдер је настао крајем шездесетих година прошлог века, као резултат војног пројекта Насе за спуштање свемирских летелица – спејс шатлова. Од средине осамдесете године постоји као спортска дисциплина.

У наше крајеве стигао је 1987. године. Прво незванично првенство приредио је клуб Ртањ у јуну 1993. године на Копаонику. Августа исте године основано је параглајдер удружење Југославије и одржано прво отворено првенство у овом спорту у Црној Гори. У свету има већ неколико милиона поклоника параглајдинга, а број летача с дозволом код нас – око 100.

Добар ветар и термална струја

Шта је то параглајдинг? У слободном преводу – једрење падобраном. Параглајдер десет

је у облику авионског крила. Оно је меко, променљивог облика, пуни се ваздухом. Прави се од полиетиленског материјала, а конопци су од најбољих карбонских влакана. Ова летелица састављена је од куполе, канапа, система веза, резервног падобрана и гуртни.

За летење су потребни добар ветар и термална струја, управља се помоћу команди и померањем тела, куполу током летења одржава струјање ваздуха, а време и дужина лета зависе од временских услова и искуства пилота. Приликом полетања пилот параглајдера трчи и тако отвара крила. Минимална почетна брзина неопходна за подизање у ваздух износи око 20 километара на сат. Ветар надува куполу за свега неколико секунди.

Што се слетања тиче, пожељно је да се изведе у правцу ветра. Летач коман-

дама смањује нападни угао на коморама прилагођавајући брзину параглајдинга и приземљујући се корачањем.

Параглајдер вози једна или две особе, опрема се бира према тежини тела, искуству и знању летача. Увек се полеће у сусрет ветру с брда или терена с висинском разликом. Летачи су у сталној радио-вези с инструктором или руководиоцем летења.

У ваздуху се остаје на два начина: један је једрење на падини, а други једрење у термичком стубу.

Циљ летења је што дуже, што више, што даље. Највиша постигнута висина на нашим просторима је 3000 метара, 4000 метара је светски рекорд остварен у Јужној Африци.

Да би летели што дуже, параглајдери морају да раде што и свака птица – траже повољне термичке услове и добре ветрове.

Посетили смо Аеро-клуб ЈАТ који води инструктор летења Војислав Ивановић, где постоји званична школа летења о којој смо желели да сазнамо нешто више. Школа има лиценцу за обуку коју је издало Савезно министарство за саобраћај и телекомуникације. Инструктор Воја каже да је за бављење овим спортом до сада било потребно да имате пуних 16 година, а очекује се промена закона и одобрење и за оне од 14 година. Сваки ученик је обавезан да прође лекарски преглед Ц-ваздухопловне категорије и да има полису осигурања.

Обука се састоји из теоријског дела – са стручним предавачима – и практичног са инструктором летења. Школа траје од шест месеци до годину дана.

Теоретски део обухвата пет предмета: теорију и технику летења, ваздухоплов-

Лепота летења

Уживање у плавом

Поглед из птичије перспективе

Фотографије снимљене из ваздуха фотоапаратом окаченим око врата летача и камером која је посебно причвршћена за кацигу

ну метеорологију специјализовану за параглајдинг, ваздухопловне законске прописе, познавање кон-

развој параглајдера и ову школу.

Метеорологија је најважнија у овом спорту. О поје-

стуба налази облак, кумулус хумилис, који подсећа на малу главицу карфиола. Треба, затим, посматрати птице, оне најбоље налазе стубове, и то због инсеката који се у топлем ваздуху подижу на велику висину. Једрење у термичком стубу спада у завршни део обуке.

Кретање ваздуха на малим висинама веома је променљиво и по правцу и по јачини, па је турбуленција честа. Слабу турбуленцију параглајдериста осећа као подрхтавање куполе крила и на њу се брзо навикне.

ња у ротору веома су јака тако да могу да подвију више од пола куполе. Зато на обуци параглајдеристи науче да се никада не лети иза брда, где не постоји правилно опструјавање куполе.

На слици смо приказали грмљавински облак и кретање ваздуха испод њега. Тај ваздух је услед пљускова расхлађен и креће се заједно са облаком, понаша се као минијатурни хладни фронт велике брзине и зове се „ударни фронт“ или олујина.

А ВЕТРА

струкције параглајдинга и употребу резервног падобрана.

Након завршене теоретске и практичне наставе и 10 сати налета, ученици стичу право да код Републичког министарства саобраћаја и телекомуникација полажу испит за добијање дозволе пилота параглајдера. Онај ко успешно положи, у Ваздухопловном савезу СЦГ може да извади спортску дозволу. Тамо се купује маркица за домаћа или међународна такмичења.

„Усисавање“ и залеђивање

Инструктор Војислав Ивановић каже да је у њиховој школи издато 80 летачких дозвола. Клуб тренутно има око 100 чланова. Од ове године Скупштина града преко Савеза ваздухопловних спортова Београда помаже

диноцима смо разговарали са Олгицом Лазић која је предавач – инструктор метеорологије у школи летења Аеро-клуба ЈАТ.

За летење су важни правац, јачина ветра, развој облачности односно „опасних“ облака и добра видљивост. Познавање појава у атмосфери које се јављају на „малим“ висинама од Земљине површине па до 2–3 km, веома је значајно за параглајдеристе, пре свега због безбедности, али и постизања бољих резултата и рекорда у одређеним дисциплинама.

Често се посматрачи диве лету параглајдера, посебно висини коју достижу, а не знају да они користе термичке стубове као невидљиве лифтове у ваздуху који их подижу понекад и брзином од пет метара у секунди.

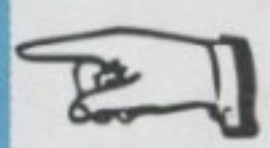
Како препознати термички стуб? Најчешће се на врху

Зона смицања ветра

Турбуленција је опасна за параглајдеристе и јавља се као: турбуленција у трагу иза других летелица, термичка, механичка и турбуленција у планинским таласима, а највећа опасност је појава турбулентних вртлога ваздуха који се зову ротори. Они су непосредно иза брда на малом растојању од тла. Силазна струја-

Зона смицања ветра на „том ударном фронту“ узрок је око 85 одсто авионских несрећа и за параглајдеристе је од животне опасности због ветра чији удари прелазе брзину од 100 km на сат. Кад се на хоризонту појаве ови облаци, сви параглајдеристи упућују се на безбедно слетање док је оно могуће.

 Узлазне ваздушне струје на предњем делу облака достижу брзину од 40 метара у секунди и летача могу да „усисају“ у простор где је турбуленција веома изражена, а и залеђивање је скоро тренутно јер је садржај кишних капи и зрна града са распоном температуре од 0°C до минус 40°C на врху облака. Кумуло-нимбуси достижу висину од 12 до 14 km у умереним географским ширинама, а у екваторијалним и до 18 km. Праћени су појавом муње и грмљавине.

Троструки лупинг

У школи параглајдинга АК ЈАТ летачи науче да посматрају небо и знаке који указују на промену времена и, оно најважније, када не треба да полећу.

Без обзира на све опасности, лепота једрења небом пружа неописиво задовољство. Док лети, Олгица ужива у лепоти простора, погледу из птичије перспективе. Посебно леп осећај пружа јој пењање у термичком стубу брзином од готово једног метра у секунди. Осмех на лицу летача после слетања је осмех највећег усхићења. Тај осећај толико је посебан да се не може описати, већ само доживети.

Код нас су најбољи терени за летење Рајац и Вршац у Србији и Бечићи у Црној Гори. Изузетни простори су и у околини Ниша и Сићевачке клисуре...

Главна дисциплина параглајдера је прелет, односно такмичење у што даљем долету, а новија дисциплина је и слетање на тачку.

Такмичење у прецизном слетању је падобранска дисциплина, а параглајдеристи је упражњавају ради популаризације спорта.

Да ли сте чули за троструки лупинг? То је фигура која припада акробатском такмичењу, а изводи је само најобученији летач и то нарочитим параглајдером.

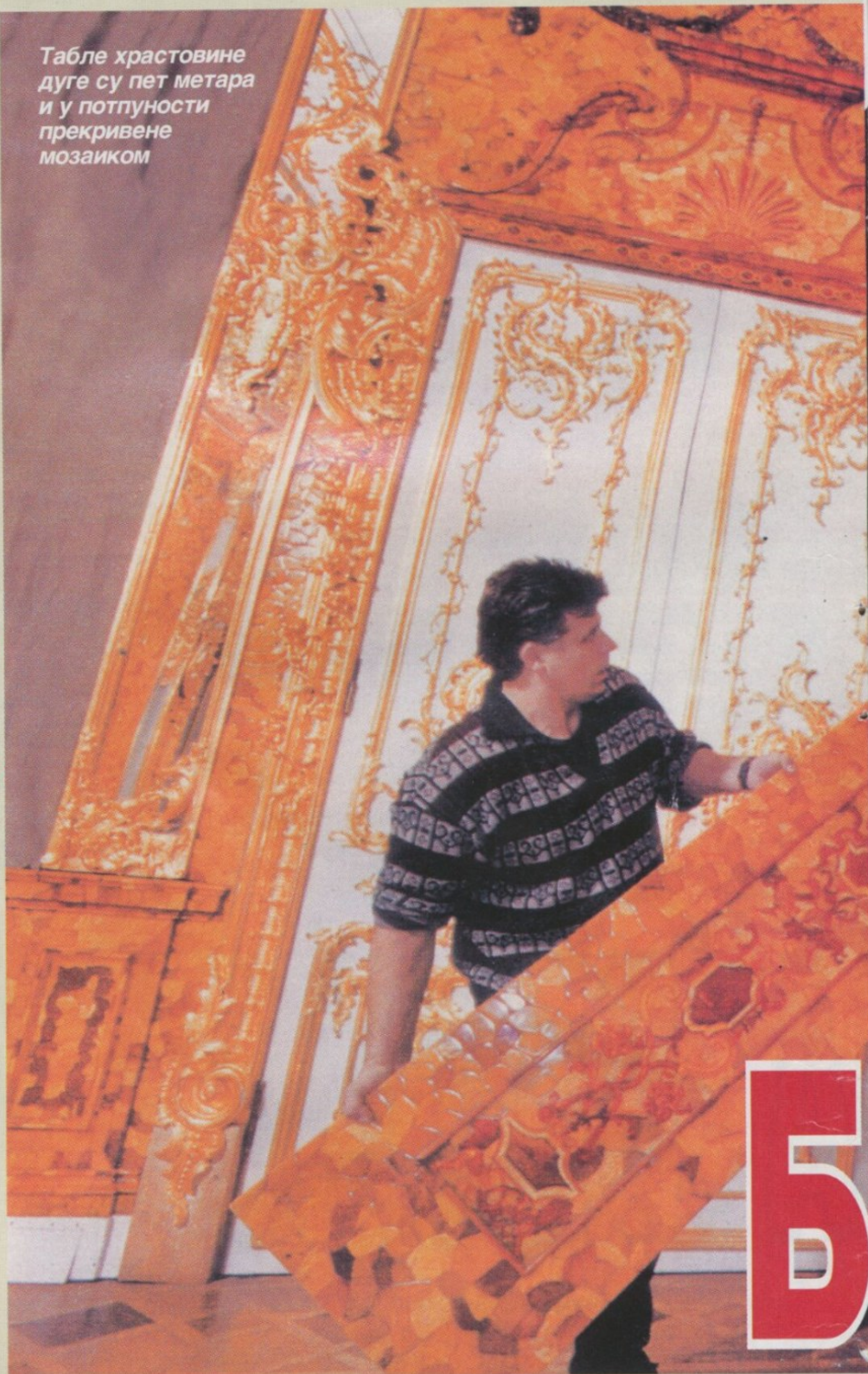
Пре неколико година у Југославију је стигао и први параглајдер с мотором. Летелица је опремљена четворокраком елисом пречника један метар и мотором од 18 коњских снага запремине 210 кубних центиметара. Резервоар од шест литара омогућава око два часа летења. Мотор се налази на леђима летача, а целокупна опрема тешка је 22 килограма.

Основна предност новог параглајдинга је могућност полетања с равног терена. Али, летачи параглајдера не гледају благонаклоно на „моторизоване“ колеге за које кажу да ремете и прљају природу ■

Весна Ракић

Као у неком крими роману, једна вредна дворана Летњег дворца из Санкт Петербурга прво је поклоњена, затим украдена, онда је путовала Европом да би коначно поново засијала у свој

Табле храстовине дуге су пет метара и у потпуности прекривене мозаиком

ДРУГИ ЖИВОТ ЋИЛИБАРСКЕ ДВОРАНЕ

ПОСЛЕ

својој раскоши, али као дело нових уметника

ије реч ни о Светом гралу ни о Заветном ковчегу, али као и да јесте: у потрагу за чувеном Ћилибарском двораном из Санкт Петербурга – коју су нацисти 1941. године украли, а затим је после рата нестала – дали су се последњих година одреди савремених витезова, научници, поклоници уметности, трговци уметничким предметима, владари, пу-

столови. Острашћени трагови често су трошили богатство да би о њој макар нешто сазнали, националне тајне службе бавиле су се ископавањима и рушењима, али сви су остајали празних шака. То невероватно уметничко и архитектонско дело није, нити ће, вероватно, икада бити нађено.

Ипак, Ћилибарска сала данас је поново на свом месту. Чаробни штапић? Не,

ЛИЗНАКИЊА 300 ГОДИНА

само велика жеља и труд. После четврт века мукотрпног рада, слажући и уклапајући позлаћене гипсане украсе, огледала и драго камење комад по комад, Александер Александрович Кедрински, осамдесетпетогодишњи архитекта и директор Летњег дворца, са групом веома вештих руских уметника и занатлија успео је да реконструише ову дворану.

Захваљујући томе, посетиоци данас поново могу да се диве Ћилибарској сали која је отворена током прославе 300. годишњице оснивања Санкт Петербурга, престонице коју је пожелео, освојио и осмислио Петар Велики.

18 сандука на 8 кола

Да би била оно што данас поново јесте, ова дворана превалила је дуг пут. Њена историја почиње у раном 18.

веку, када је пруски краљ Фридрих I одлучио да у свом дворцу у Шарлотенбургу направи малу радну собу од 25 квадратних метара обложену ћилибаром. После његове смрти 1713. године недовршени зидови, то јест храстове табле на које су се лепиле композиције од разнобојног и углачаног ћилибара, завршиле су у депоу Берлинског музеја.

Његов наследник Фридрих Вилхелм, тражећи савезнике

ОД ФОТОГРАФИЈЕ ДО РЕСТАУРАЦИЈЕ

1

Обнављање неког детаља креће од црно-беле фотографије некадашњег украса ■

2

Затим се прави гипсани модел украсног предмета у природној величини ■

3

Мозаик од ћилибара слаже се на дрвеној подлози ■

4

Коначно се наноси декорација у високом рељефу, по гипсаном моделу ■

за своју младу пруску државу, досетио се да би незавршено дело могло да буде одлично дипломатско средство. Тако је 1717. године 18 сандука, натоварених на осам кола, кренуло из Берлина у правцу Санкт Петербурга, као поклон цару Петру Великом, оснивачу нове руске престонице, будући да је Фридрих Вилхелм од

тринаест

Њега очекивао војну помоћ. Руски цар није био посебно одушевљен: или му се Ћилибарске табле нису допале или му је све то изгледало исувише кабасто. Због тога је читава пошлица само прешла из једног магацина у други.

Петрова кћерка Јелисавета имала је другачије мишљење и 1743. године прво је у својој палати направила једну салу за примање са зидовима прекривеним Ћилибаром, а затим одлучила да у летњој резиденцији, у Царском Селу у околини Санкт Петербурга, направи једну дворану од ахата. Али, простор је био исувише велик, а материјала недовољно. Тако је одлучено да се табле с пруским Ћилибарима поново преселе, наместе и обогате венецијанским огледалима и фирентинским мозаицима.

Уређивање ове сале трајало је неколико деценија и изискивало мукотрпан занатски рад. За разлику од оца, Јелисавета је била другачијег ми-

Стручњаци за Ћилибар морали су да подешавају комадиће царске смоле до у милиметар

гроб: Кенигсберг, данашњи Калињинград, језичак Русије стешњен између Пољске и Литваније, с погледом на Балтичко море.

У први мах била је изложена очима публике, а затим пред надирањем Црвене армије поново спакована и склоњена у подрум замка. Дворана је, изгледа, прежи-

довела до неког нарочитог резултата.

Да ли је Ћилибарска дворана уништена у пожару, потонула у Балтику или је сакривена у подземним ходницима неке швајцарске установе, можда никад нећемо сазнати. Многи, упркос свему, настављају да је траже. У међувремену, сан о враћању ове дворане на њено

КРАЉЕВСКА СМОЛА

Зидови Ћилибарске сале царице Катарине били су покривени са пола милиона комадића фосилне смоле која потиче са обала Балтичког мора, где се иначе и налазе највећа налазишта Ћилибара на свету. На обалама Балтика пре 65 милиона година настале су насlage стабала боровине пуних смоле која се скаменила, постала чврста, провидна и сјајна. Највеће икад нађено налазиште, које се још искоришћава, налази се у Светлогорску, на полуострву Самланд, делићу Русије између Литваније и Пољске који гледа на Балтик. На само неколико километара од Светлогорска лежи древни Кенигсберг, данас Калињинград, у који је немачка војска 1941. године пренела табле с Ћилибаром из Летњег дворца у Санкт Петербургу ■

шљења и кад је реч о савезништвима, те је Ћилибарска дворана није спречила да поведе рат против Пруске и да је победи.

Велика крађа

Свечано отварање сале одржано је тек 1770. године, када је једна друга царица, Катарина II, у њу коначно могла да прими своје уважене госте. Дворана је одмах постала значајно место окупљања, ремек-дело којим је „око било заковано и заслепљено“, бар по речима француског песника Теофила Готјеа.

Пошто је преживела Октобарску револуцију, судбински преокрет дворана је доживела 17. септембра 1941. године када су немачке трупе окупирале Летњи дворца. Ћилибарска сала је за само 36 сати растављена на делове, спакована у ковчеге и послата на место које ће, врло вероватно, постати и њен

вела неколико бомбардовања, али је управо крај рата означио и њен коначни нестанак. Трагови о њеном постојању постају све несигурнији и распршују се у хиљадама противречних података и дојава из јануара 1945. године. Можда је спакована и послата Алфреду Роду, директору уметничке збирке из Кенигсберга, који је убрзо затим умро. Ратни крволок Ерих Кох, ухапшен 1949. године, тврдио је, међутим, да је дворану присвојио као лични ратни плен и укрцао је на лађу „Вилхелм Густав“ која је затим потонула.

Повратак на старо

Ниједна од ове две приче никад није потврђена. Оно што је сигурно јесте да је замак у Кенигсбергу био уништен у бомбардовању и страшном пожару, а да каснија истраживања и откопавања рушевина никад нису

некадашње место остварио се. Сањао га је понајвише Александер Кедрински који се после рата вратио у Лењинград. Граду уништеном до темеља желео је да поврати стари сјај.

Године 1957. Кедрински је добио задатак да обнови Летњи дворца који је 1979. године проширен и на Ћилибарску салу. Недостајале су две ствари: новац и стручност. Прву је разрешила немачка фирма Ruhr Gas AG, а због друге је буквално морала да се „заоре“ прошлост.

Лабораторија за обраду Ћилибара направљена је уистину ни од чега, прикупљене су старе рецептуре за боје, фотографије и цртежи украса, под лупом проучени сви детаљи и коначно склопљено свих 500.000 делова. Ћилибарска дворана најзад поново сија старим сјајем. Ипак, никада нећемо престати да се питамо: где је она права? ■

З. М.

ИЗГУБЉЕНИ, ПА НАЂЕНИ

Историја уметничких и археолошких дела препуна је нестанака, крађа и поновних налажења, често са заплетом из пустиловних романа. Последњи случај је крађа ирачког археолошког блага приликом америчке инвазије на ову земљу. Ипак, Други светски рат био је највећа позорница крађе, прекрађе и трговине уметничким делима. Ево само неколико познатих примера из прошлости и садашњости.

ФРЕСКЕ ИЗ ПОМПЕЈЕ

Пре неколико месеци украдене су четири фреске и нађене за само пет дана.

ЧЕЧИЛИЈА ГАЛЕРАНИ

Ову Леонардову слику украли су нацисти, нашли Руси, затим је враћена у Краков.

ПРИЈАМОВО БЛАГО

Путовало је од Троје до Берлина, а затим је 50 година било скривено у депоима руских музеја.

ПРЕВИШЕ ЏОНСОН

Филм Орсона Велса је на више места исечен и оштећен, тако да мора да се реставрира ■

ПОРЕЗ НА ВЕТРОВЕ

Влада Новог Зеланда увешће од средине 2004. године још једну таксу која се нимало није допала узгајивачима стоке. То је такса на „пуштање ветрова“, а испушта их 45 милиона оваца и 9,6 милиона крупне стоке. Метан који се овом приликом ослобађа негативно утиче на озонски омотач Земље!

Пошто је Нови Зеланд један од потписника Протокола о заштити човекове околине, потписаног у јапанском граду Кјоту, обавезан је да утиче на смањење штетних гасова који одлазе у Земљину атмосферу. Сума од ове таксе – рачуна се на 4,5 милиона америчких долара – утрошила би се на изградњу лабораторије која ће најсавременијим уређајима испитати ширење гасова у области пољопривреде ■

НИЈЕ ВЕСТ КАД АЈКУЛА ЧОВЕКУ ДОЂЕ ГЛАВЕ...

Британски комичар Гај Венаблс могао би да зажали, па и да кривично одговара због тога што је недавно на смрт преплашио једну ајкулу ускочивши у њен акваријум потпуно наг.

Догодило се то у једном центру за морску флору и фауну у Брајтону, у јужној Енглеској. Желећи да привуче пажњу, Венаблс је без одеће ускочио у акваријум и тако веома узнемирио ајкулу која је припадала једној плашљивој врсти ових морских грабљивица.

Дванаест година стара ајкула, дотад здрава и права, дугачка нешто мање од метар, напрасно је угинула два дана касније, а у центру сматрају да би за све могао бити крив неразумни забављач.

ТРНОВА РУЖИЦА

Енглески песник Џон Милтон (1608–1674) био је већ годинама слеп када се оженио, и то по трећи пут, прелепом женом знатно млађом од себе. Али, лепотица беше врло жустре нарави. Када је Милтонову жену први пут видео, војвода од Бакингема био је толико очаран да је рекао песнику:

„Ваша жена је као ружа.“

„Знам, знам“, одговорио му је Милтон, „ја не видим њене прекрасне боје, али стално осећам њено трње“ ■

– Страхујемо да је угинула због тога што је угледала господина Венаблса како скаче у акваријум. Ајкулу испитују стручњаци наше биолошке службе и уколико утврде да је угинула услед стреса, покренућемо поступак против Венаблса због кривичног дела изазивања штете – рекла је Лиса Хандскоум из центра у Брајтону ■

Илустровао Драган Максимовић

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Повремено чешући подлактице, Милисав погледа на довратак оком виси велики црни кишобран. Ништа необично ако га у целом крају знају као човека с кишобраном. Било летње подне као данашње, зимска сувомразица или дуге тропске врућине без дашка ветра и облачка, некадашњи металобрусач Ваљаонице бакра никад и никуд не креће без кишобрана. Једноставно, кишобран му је једно од главних помагала да остане у животу и да, без обзира на нимало наивну болест, и данас оде до оближњег Ужица или свог златиборског села Тавник. Милисав Стојковић је (да ли ту негде станује Рипли?!) алергичан на воду. Човек не може без ње, а Милисав не сме с њом.

Да живот, понекад и с понеким, уме прилично сурово да се нашали, сведочи и податак да је кућа Милисаве Стојковића, шездесетседмогодишњег пензионера из Севојна, тек десетак метара удаљена од прелепог базена олимпијских размера. Много година којекуда је покушавао да научи да плива и, напokon, после упорног вежбања, то и научио, у базену смештеном безмало у његовом дворишту. Свој педесети рођендан прославио је првим слободним завеслајима. И онда крај и несвакидашње патње. О томе овако прича претходно снабдевши новинара гомилом отпусних болничких листа добијених у београдском Клиничко-болничком центру „Звездара“ и Војномедицинској академији.

„Сећам се и данас, као да је јуче било. Била је субота, 30. мај 1986. године. Завршио сам рад у првој смени и, пошто ми је посао био такав, отишао, као и обично, да оперем руке. Нисам се честито ни дохватио пешкира кад сам на длановима осетио јак свраб. Истрљао сам их пешкиром, али узалуд. Свраб је постајао све јачи, па сам стао дланове да трљам о шипку на којој је висио пешкир, па онда на оштрије делове радијатора. Хтео сам кожу да смакнем, толико сам гребао.

После подне сам нешто чепркао по башти, опрао руке и опет чешање дланова, готово гребање. Прође и то. Увече пред спавање оперем ноге, кад оћеш. Сагни се, па сад чеши стопала. Једва сам некако заспао кад је свраб минуо. Ујутро, а магла је била, скокнем до отпада кад, ево ти, поново свраб, и

опет на табанима. Срамота ме је да на сред улице скидам ципеле и да се чешем, те ти ја трчкарај у месту, трљај ципеле једну уз другу, па о ивичњак. Около нигде блата да пролазницима оправдам то што чиним с обућом, али шта ћу, морам. Оћу да излудим ако се добро не ишчешем.

И ујутро, уместо на посао, одем у амбуланту и лекарка ми да неке масти. Не помажу. О сну није било ни говора, сад се свраб размилео по целом телу. Устаним, откопчам пиџаму кад оно по грудима и стомаку све црвене пруге као да ме је неко добро ишибао прutom. Окренем се пред огледалом: исто је и с леђима. Црни Милисаве, ти ко да си бичеван.

Сутрадан сам пре лекара био у амбуланти. Лекарка ме одмах пошаље у Ужице, код познатог доктора за кожу Осипова. Он ми да још неке лекове, али мене – то сам већ почео да примећујем – чим дођем у додир с водом, ко да додирне сам ђаво. Сврби да излудиш...

Видим ја да ми добијени лекови не помажу и кренем да сам испитам откуд мени ти прutoви по телу и несносан сврабеж. Сумњам на воду, ђаво је попио, и помислим да је то, можда, због хлора у водоводу и попнем се горе на брдо Трешњицу, на извор усред букове шуме. Попијем мало, ништа, испљускам

Како је металобрусач из Севојна, захваљујући необичној болести, постао медијска звезда и шта му се све, алергичном на воду, догодило сада већ далеке 1986. године...

се по лицу и грудима, ништа. Кратко ми трајаше нада, јер после неколико минута поче нешто да ме гуши, свраб ми освоји тело. Уплашим се ко никад у животу. У шуми сам, далеко од куће, ако паднем појешће ме звери.

Од тада сам, колико сам год то могао, избегавао воду. Сметало ми је и кад жена кува пасуљ или купус, морао сам да бежим из кујне. Ваљда од оних испарења. И онда ти негде средином јуна одем код доктора Симића на специјалистички преглед, обавезан за неке послове у Ваљаоници. Било јутро, некаква измаглица препуна влаге, и кад ти се ја код доктора скинем до појаса, а оно све црвени прutoви по мени, размак између њих не већи од 2 до 3 милиметра. Је л' те то ишибала Љуба, жена ми, вели он, смејући се. Ма није, докторе, то сам ја алергичан на воду, нема шта друго, то вам ја велим.

Доктор Симић се у први мах уозбиљи, као у неверици да добро чује то што сам му рекао, па онда прасну у грохотан смех. И каже ми: – Видео сам жену која је алергична на пијане мушкар-

це, сва се оспе кад јој муж алкохолисан дође кући, видео сам још много тога, али да је неко алергичан на воду, е, то, мој Милисаве, први пут чујем...

И ја збуњен у своју причу, знам и поштујем доктора Симића, да се нисам мало прерачунао... Ипак, доктор ми, кад ме је добро испрегледао, одмах напише упут за Београд, можда ми тамо нађу лека...

Београд! Стигнем ти ја тамо почетком лета 1986. Право на Имунолошко-алергијско одељење болнице на Звездари. Приме ме проф. др Росић и доктор Божовић и ајде на испитивања. Те ово те оно. Обилазе ме многи у белим мантилима, ко да сам заморче. А лепо ми, право да ти речем. Сви ме гледају, запиткују понешто, друге у соби и не загледају много. Богме ти Милисав постаде важан. Прво су ми стављали не-

НЕВОДНЕ

ЧОВЕКА С

ке влажне пешкире на тело, сваки пут све мокрији да је напослетку вода цурила с њих. Како они то ставе, ето ти сврабеж ко да се шћућурио у тим пешкирима, па само вреба своју прилику. Пруге ми ишпартају тело, али почнем и да горим од температуре.

Онда почеше да ме међу у неке коморе у којима су вештачки изазивали

влагу, топлоту, хладноћу. И тада сам први пут умро, оно клинички, како кажу. Било је то половином децембра. Кажу ми да 40 минута држим ноге у посуду с водом и да сваких пет минута мерим температуру. После тридесетак минута ја таман извадим топломер испод језика и дам га сестри и паднем са столице на леђа, ко проштац. Шта се збивало, сазнао сам тек касније из прича лекара, али и по црним тачкама на грудима насталим од електрошокова. Да им при руци није био апарат за реанимацију, не бисте ви данас причали с Милисавом Стојковићем.

Онда су ме послали на ВМА, да и тамо покушају да виде шта ми је то. У болници на Звездари убеђивали су ме да је то на хладноћу, односно хладну воду, а ја им велим да лети мало где има хладне воде, посебно не код мене у Севојну. И на ВМА су ме стављали у разне коморе мењајући температуру и влажност ваздуха. Већ на плус четири степена Целзијуса и 90 одсто влажности добијао сам такво црвенило да су доктори, плашећи се за мој живот, морали под хитно да ме извлаче из коморе. На крају су ме, слегајући раменима, отпустили и препоручили за пензију закључивши да имам ретку и необичну болест коју су они, у

И данас, мало-мало, па сврабеж навали на пензионисаног металобрусача

баш значи у облицима, али сам брзо приметио да ми је и магла правила велике невоље, а овде у Севојну је, бар ја тако мислим, има више но у Лондону. За њеног времена ноћу сам морао да затварам прозор да ми не ушета у собу јер се дешавало да, кад избацитим руке испод покривача, добијем такав сврабеж да сам до крви морао да се

другим путем. Најважније је било да се манем воде. Али, како човек да живи без воде? Лекари су ми рекли да је могу надоместити пивом и ракијом, тек да не цркнем од жеђи. Уосталом, и косци по највећој подневној жеги не пију воду но ракију, то ће ти сведочити сви који су некад били међу откосима. Још већу муку имао сам с хигијеном. Ајд ти сад па се не купај, да и твор побегне од тебе. Није било друге но ме жена Љуба стално чистила ватом натопљеном алкохолом. А они, и дечурлија и одрасли, само се плјускају водом у том ту базену. Да свиснеш.

Најтежа ми је мука што нисам био за друштво, и то ја који сам дотле стално ишао тамо-вамо, дружио се с људима. Како се коме примакнем, а ја се осећам ко бачва. Ни напоље нисам смео док не чујем прогнозу, без обзира што без кишобрана ни по леб у јулу нисам ишао. Метеоролози су ме неколико пута грдно преварили тако да умало нисам изгубио главу јер ме у тежим случајевима, тако су ми бар рекли доктори у Београду, не могу спасти ни стотину доктора поред мене ако уза се немају онај апарат за враћање у живот, оно кад ме ономад избавили да не одем Богу на истину...

Истина је, да не дужим, да ме та невоља с алергијом на воду попушта ево једно три-четири године. Сад понекад могу да гуцнем и мало воде с чесме, да понекад протрчим испод туша. Боље је, како да није. Могу, ево, с вама и до базена ако баш хоћете тамо да ме сликате. Не смета ми. Донедавно сам кући долазио споредном улицом, што даље од базена. А од те муке да скоро петнаест година нисам смео да окусим воду, страдала ми и простата. Ракија и пиво учинили своје, па и овдашње бекрије нису више убеђене да сам срећковић јер су ми лекари препоручили да само пијем ракију и пиво. А и право да ти кажем, више и нисам сигуран колико сам жељан да поново свакодневно, ко сваки обичан човек, уживам у води. Ко да сам заборавио, ишчилело у сећању, како је то не бити човек с кишобраном и најредовнији потрошач вате и алкохола у оближњој апотеци...■

Забележио Петар Милатовић
—седамнаест

КИШОБРАНОМ

Милисав Стојковић поред базена, с неизбежним кишобраном, а у позадини, с леве стране, кућа у којој живи

листу који сам добио по изласку, крстили као *Urticaria e frigore hipertensio arteriolis aquagena pruritis*, што ти ја могу превести као – алергичан на хладноћу и воду...

...Отпустили су ме из болнице рекавши ми да је за мене једини лек да заобилазим воду у свим њеним облицима. Нисам с почетка знао шта то

чешем. Без болног сврабежа ни поред потока нисам смео да прођем, а и овај базен, што га видиш преко пута, чим би ветар с те стране дунуо према мојој кући и донео влагу, задавао ми је невоље.

И да не заборавим: кад су ме отпустили, лекари су ми рекли да не знају како ми је ова алергија стигла и да, исто тако, не знају ни кад ће поћи неким

Снимко Душан Милијић

ПОДПИСНИК

ЗАБАВНИК

22. 8. 2003.

МОРСКИ ВУК

*Морским вуком обично називамо каквог искусног морнара или бродског капетана који је пловио свим светским морима. Али, то је и врста рибе. Њен латински назив је *Anarhichas lupus*, на шпанским пијацама продају је под именом „lobo”, док је норвешки морнари зову „steinbit” – у дословном преводу „стенојед”*

Своје име ова риба заслужила је због три реда опасних зуба, налик на вучије очњаке, којима је прошарана њена чељуст. Угриз јој је изразито снажан - крабе, јастоге и шкољке једе тако што зубима скрши њихов иначе тврд оклоп и тако дође до меса у унутрашњости. Природно, ни људска рука, ако јој се нађе на путу, неће добро проћи.

Поред тога, кожа јој је дебела и тврда као у слона. Изглед главе лако може да завара - оно што изгледа као насlage сала у ствари су снажни мишићи који стежу вилицу таквом силином да мора доћи до лома - да ли рибиних зуба или морске стене, зависи од случаја.

Просечна дужина морског вука износи метар и по, а тежина 18 килограма. Борави на стенама обраслим морском травом, на дубинама од 80 до 120 метара. Насељава северна мора, од Русије, Баренцовог мора, Исланда, Норвешке, Гренланда, до залива Мејн на америчкој обали. Мрести се између новембра и фебруара на дубинама од 40 до 200 метара.

Морски вук је посланица за гурмане. Месо му је

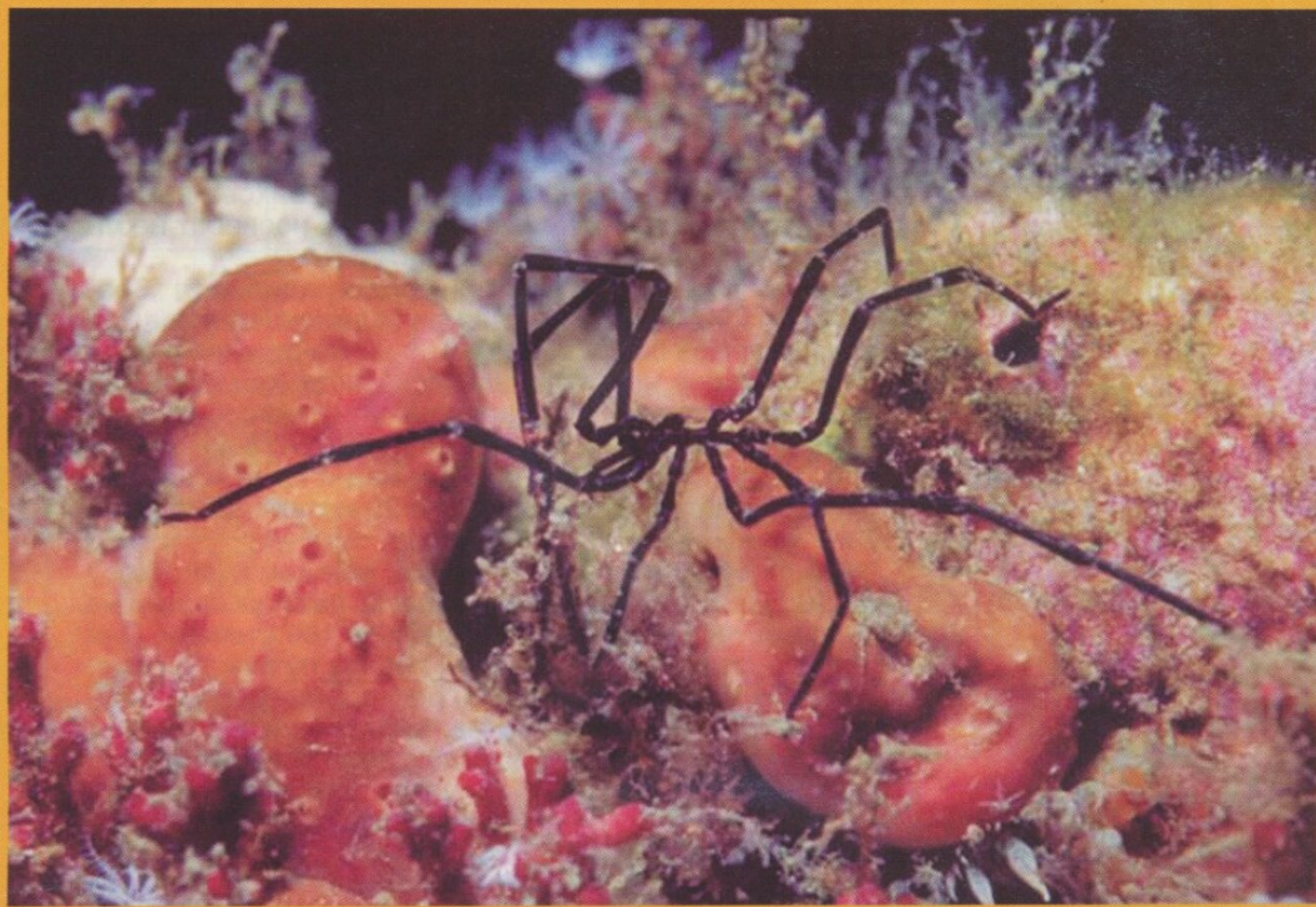
беље него иједне друге рибе, па је често плен риболоваца. Но, због своје грабљиве природе, ако упадне у рибарску замку појешће све што нађе и преостати као једини плен ■

МОРСКИ ПАУЦИ

У морским дубинама живи и нарочита врста арахнида, односно паукова, прилагођена подводном животу.

Не плету паучину јер свој плен лови хитро пливајући и обавијајући га изузетно дугим ногама. То је загрљај из кога нема спаса. Ово је врста *Ruspogonida*, а у научној литератури често може да се нађе и под називом *Pantopoda*, што значи „све саме ноге” - израз који савршено описује морске паукове. Њихово је тело малено, а ноге несразмерно дугачке. У свим светским морима има их више од хиљаду подврста, и углавном су мали. Ипак неки имају распон ногу већи од 70 центиметара. То

су претежно подврсте које бораве на великим дубинама око Антарктика.

Слично својим копненим рођацима, морски пауци имају 4 - 5 пари ногу. Из главе коју је тешко разликовати од остатка тела, излазе „кљове“ и нека врста сурле којом паук исисава животне сокове из своје жртве. Мета морских паукова најчешће су морски пужеви - голаћи.

Ова врста животиња спада међу ретке код којих искључиво мужјак брине о потомству. Када дође прави тренутак, женка испушта мноштва јајашаца, а мужјак зарони у њих једну од својих ногу нарочито припремљену за ту улогу. Јајашца која се нахватају на његову ногу биће оплођена и остаће на њој све док се не појаве мали морски паукови ■

РИБА КОЈА ХОДА

У водама Тасманије живи риба која буквално хода по дну, једина такве врсте на свету!

Латински назив за ову рибу је *Brachionichthys hirsutus*. Њена пераја имају израштаје по којима веома подсећају на људске шаке и стопала. Она их користи за ходање по пешчаном дну и врло ретко заплива. Више воли да лаганим „касом“ појури каквог морског рачића, што јој је омиљена храна.

Ходајућа риба може да нарасне до 15 центиметара. Ко-

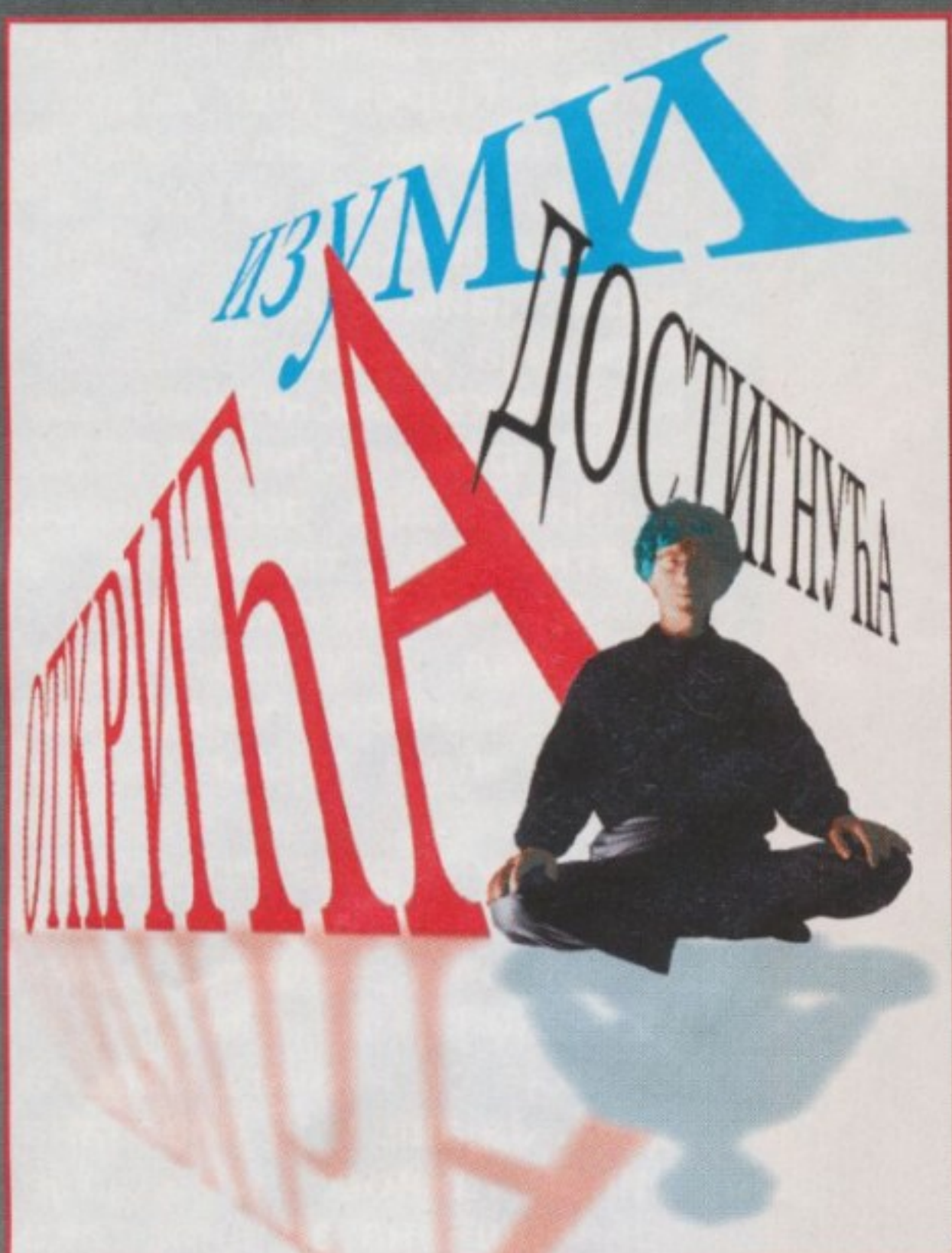
жа јој је „гумена“ као у жабе, и најчешће покривена пегам. Борави на дубинама од 5 до 10 метара, углавном тамо где је дно прекривено најфинијим ситним песком.

Ову необичну врсту први је за-

бележио француски истраживач Перон још далеке 1790. године. Занимљиво је порекло првог цртежа на којем је приказана ходајућа риба. Наиме, пошто је Аустралија испрва била кажњеничка колонија, ову рибу је први насликао 1832. године један робијаш са уметничким талентом, а име му је било Вилијем Бјулоу Гулд. У аустралијском природњачком архиву у данас се чува тај његов цртеж.

Ходајућа риба мрести се током септембра и октобра. Женка смешта између 80 и 250 јајашаца по растињу које се назива морска лала. Јајашца су повезана фином танком нити која је причвршћена за дно, тако да не могу да „отплове“. Током 7 - 8 недеља, колико је потребно да се излегу мале ходајуће рибе, мајка будно мотри на уљезе. Нажалост, један од њих је изгледа посебно опасан. У питању је врста морске звезде из северног Пацифика, која је у тасманијске воде залутала највероватније ношена трговачким бродовима крајем минулог века. Ова врста морске звезде просто обожава да једе морске лале и, како су подводни истраживачи до сада утврдили, том прили-

ком не штеди ни јајашца ходајуће рибе, ако остану небрањена. Ситуација је толико озбиљна да се ова врста налази пред истребљењем. Зато су тасманијски научници, у сарадњи са државом, однедавно предузели нарочите кораке за очување јединствене рибе која хода уместо да плива ■

БРОД НА РАСКЛАПАЊЕ

Изградња бродова сложен је и скуп посао, а често многи од њих брзо изађу из употребе. Њихова намена постане сувишна, величина неподесна, носивост неодољива, удобност недовољна...

Али, чини се да су инжењери бродоградилшта „Sea-Travel“ из Хамбурга направили јединствен брод, по свакој мери, за сваку намену и укус. Начинили су брод на расклапање који може да се користи као луксузна путничка крстарица или као снажни тегљач.

Дужина брода може да буде 140 или 78 метара, а чине га два основна дела – прамац и крма – између којих се уклапају три дела од по 20 метара. Ширина је 17 метара.

Као да су у питању лево коцке, све комбинације су могуће, јер се три средишња дела лако уклапају на свако место, чак и када се окрећу за 180 степени. Они су првенствено предвиђени за превоз путника и опремљени су удобним кабинама, ресторанима, продавницама, козметичким салонима, дискотекама... Сходно броју путника, један или чак два дела могу бити избачена. Уколико се брод

користи као тегљач, спајају се само прамац и крма на којима су велике стазе за мање авионе или хеликоптере као и паркинг за десетине возила на самој палуби.

Склапање и расклапање брода не траје дуго – за неколико сати инжењери „SeaTravel“ бродоградилшта направиће брод какав је потребан ■

Између прамца и крме налазе се три дела брода који могу да се уклапају на разне начине. Стрелице показују места на којима се одвајају

ТАСТАТУРА НА ПРСТИМА

Ни лаптоп, преносиви рачунар, нећете више морати да носите кад крећете на пут – текстове ћете моћи да куцате помоћу направица које стају у џеп – два петоделна сплета каблова и мајушног екрана који као јувелирска лупа стоји испред ока окачен на лаганом држачу око главе.

У питању је изум „Kitty“, дело стручњака Универзитетског центра Ервин у Калифорнији. Они су усавршили „куцање у празно“ без тастатуре, на коме раде и многе компаније дигиталних уређаја.

Куца се помоћу сплета каблова са сензорима који су уплетени око прстију, а завршавају се металним листићима обавијеним око јагодице. Сензори региструју покрете прстију као да ударају по тастатури, а не по било каквој подлози, и откуцавају слова на минијатурном екрану. Распоред замишљених слова, бројева и знакова интерпункције истоветан је као на тастатури тако да је начин рада исти као код куцања „на слепо“ са свих десет прстију.

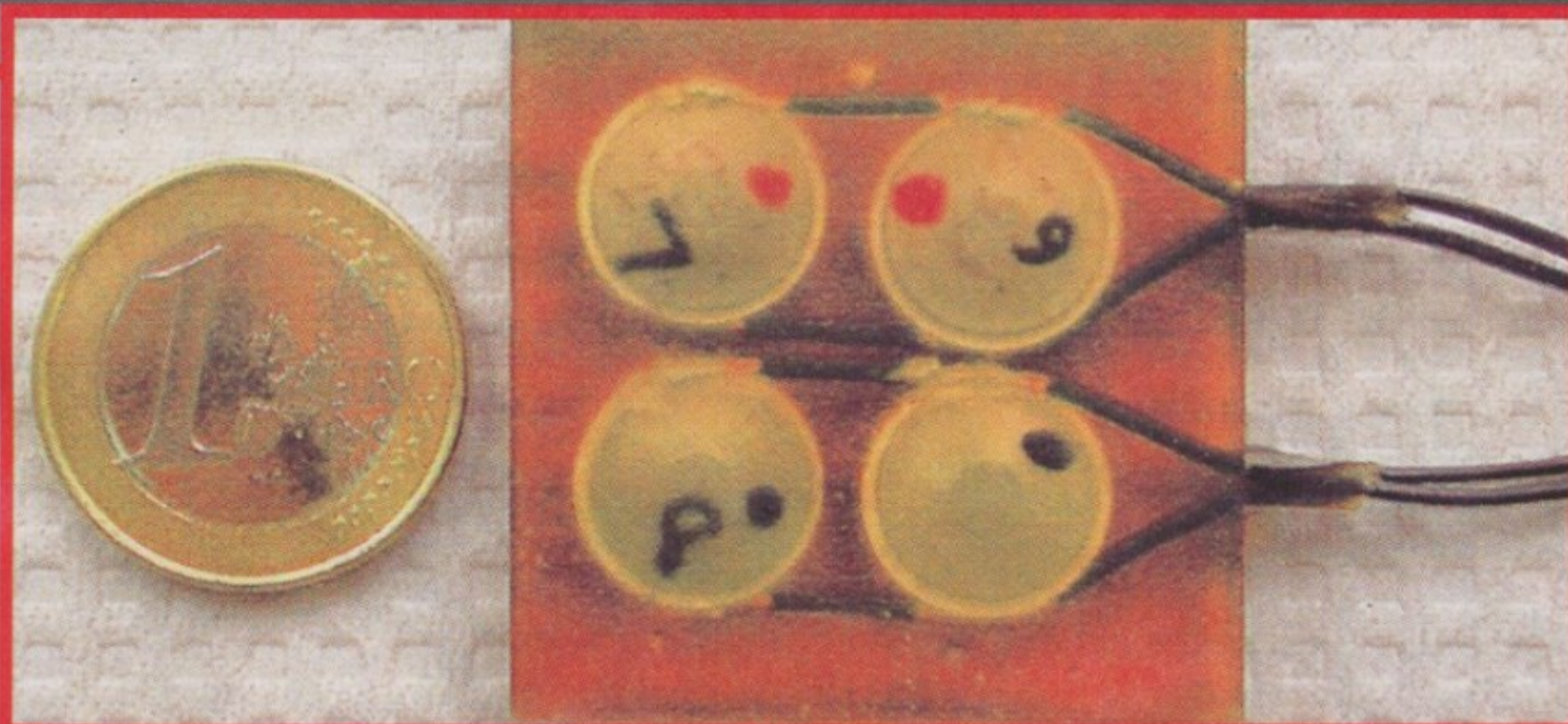
Сваку словну грешку лако је уочити и исправити на уобичајени начин, а цео текст касније може да се пренесе на стабилни рачунар и одштампати или пошаље као електронска порука ■

ФЛАСТЕР-ИНЈЕКЦИЈА

Заборавите на страх од инјекција. Више неће бити ни непријатног болног убода игле ни њеног препознатљивог изгледа. На америчком универзитету медицинских наука Пен-Смит направљена је инјекција налик на метални новчић која се попут фластера лепи на кожу. Начињена од пиезоелектричне керамике, треперењем пешчаног слоја ствара електричне таласе који продиру под кожу или у крвни суд и убризгавају лек или извлаче крв да би се обавила неопходна испитивања.

Цео поступак вађења крви, вакцинисања и лечења траје десетак секунди и, што је најважније, потпуно је безболан, па се фластер-инјекције жељно ишчекују у свим здравственим установама у којима се првенствено лече деца ■

ГДЕ ЈЕ КРУГ, ГДЕ ЈЕ КРУГ...

Једна од највећих невоља великих градова су јавни тоалети. Никада их није довољно, тешко је наћи одговарајуће место за њих, није лако одржавати их да буду беспрекорно чисти...

Све ове недоумице биће ускоро отклоњене захваљујући изуму групе лондонских технолога који су ујединили своје знање из различитих научних области и конструисали тоалет лифт који се поставља испод земље, па не ружи град, и сам одржава хигијену.

Тоалет лифт има облик двометарског цилиндра и изграђен је од финог челика отпорног на ударце. У њему су постављени санитарни уређаји за три мушке особе начињени од посебне врсте керамике која отклања мирис урина и разлаже мокраћну киселину.

Коришћење овог тоалета веома је једноставно. Треба само уочити круг на тротоару с ознаком WC и стати на склопку која цилиндар диже из подземног тунела, а потом је, заједно с особом, поново увлачи под земљу. Светло у цилиндру укључује се аутоматски као и вентилатори који у зависности од временских прилика расхлађују или загревају ваздух.

Неколико оваквих тоалета већ је постављено у Лондону, а до краја године требало би да их буде бар четрдесет и то у најудаљенијим деловима града. На питање дама зашто оне нису имале предност, одговорено је да група стручњака припрема израду истих таквих лифтова и за лепши пол ■

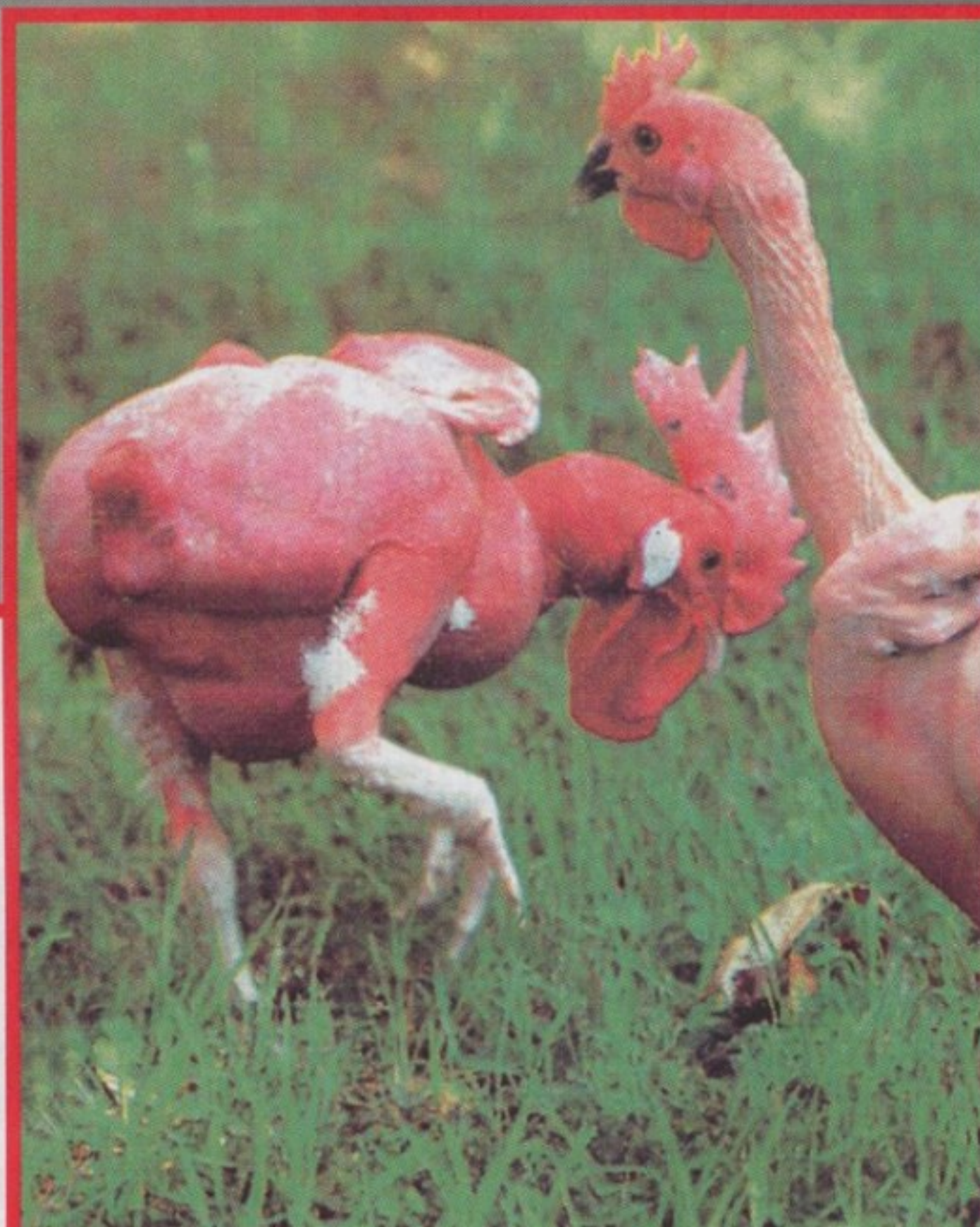
ГОЛЕ, ЦРВЕНЕ, СИРОТЕ

Црвене коже, без иједног пера – као да су живе ошурене – тако изгледају кокошке које су дело научника Пољопривредног факултета Хебрејског универзитета у Јерусалиму. Добијене су укрштањем обичних пернатих кокошака с голуждравим мутантима створеним 1954. године као научни опит у једној истраживачкој станици у Калифорнији.

Нова врста голуждраваца савршена је за узгајање у врелој тропској клими. Пошто немају топли перјани прекривач, ове кокошке брзо расту и добијају на тежини јер енергију не троше на расхлађивање.

– Иако не изгледају привлачно, имају укусно месо мање калоричне вредности јер се испод коже не таложи маст као код пернатих кокошака – каже Авиџдор Цаханер, један од научника са овог факултета.

Да је исхрана оваквим пилећим месом здрава, слажу се и стручњаци за исхрану. Али, удружења за заштиту животиња оштро се противе оснивању фарми живине на којима ће се узгајати ова врста јер сматрају да су животиње „зарад сладокусаца изложене опасном Сунчевом зрачењу“ ■

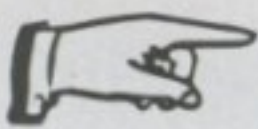
Голуждраве кокошке брзо напредују у врелој тропској клими, а њихово месо је укусно и посно. Удружења за заштиту животиња дижу глас против научника који су их лишили перја, природног заклона од штетног деловања Сунчевих зрака.

И ТО ЈЕ, И ТО ЈЕ... **НОВАЦ**

ВРЕДНОСНЕ БОМБОНЕ

Проналазак новца једнако је значајан за повест човечанства као и проналазак точка. Новац је донео напредак, али и раслојавање на богате и сиромашне

Иако у енциклопедији пише да је новац нарочито израђен метал или хартија, одређеног облика, величине и боје, утврђене вредности, да га издаје држава, а служи као опште средство размене добара и плаћања, објашњење је непотпуно. Не обухвата оно најважније – магичну моћ коју новац има.

Новцу је све подређено, од њега све зависи: и живот и смрт, и срећа и несрећа, и слобода и ропство, и снага и немоћ, и слога и неслога. За њега се сви боре. Сваки човек, без обзира на године и занимање, бори се да га заради. Неко да би га имао још више, неко за голи опстанак.

ПРВИ НОВАЦ И НАЈСТАРИЈА САЧУВАНА ПАПИРНА НОВЧАНИЦА

Лидија, краљевство на Блиском истоку у области данашње Турске, била је колевка првог новца. Искован од легуре злата и сребра, тежак 14,5 грама подсећао је на бомбону. Утиснут краљевски грб давао му је законску пуноважност новог платежног средства.

Најстарија сачувана новчаница потиче из Кине. Штампана је током владавине цара Хунг Вуа (1368–1398) из династије Минг.

Номинална вредност новчанице била је 1000 бакрењака и поглавар царства гарантовао је да се увек може заменити за ковани новац.

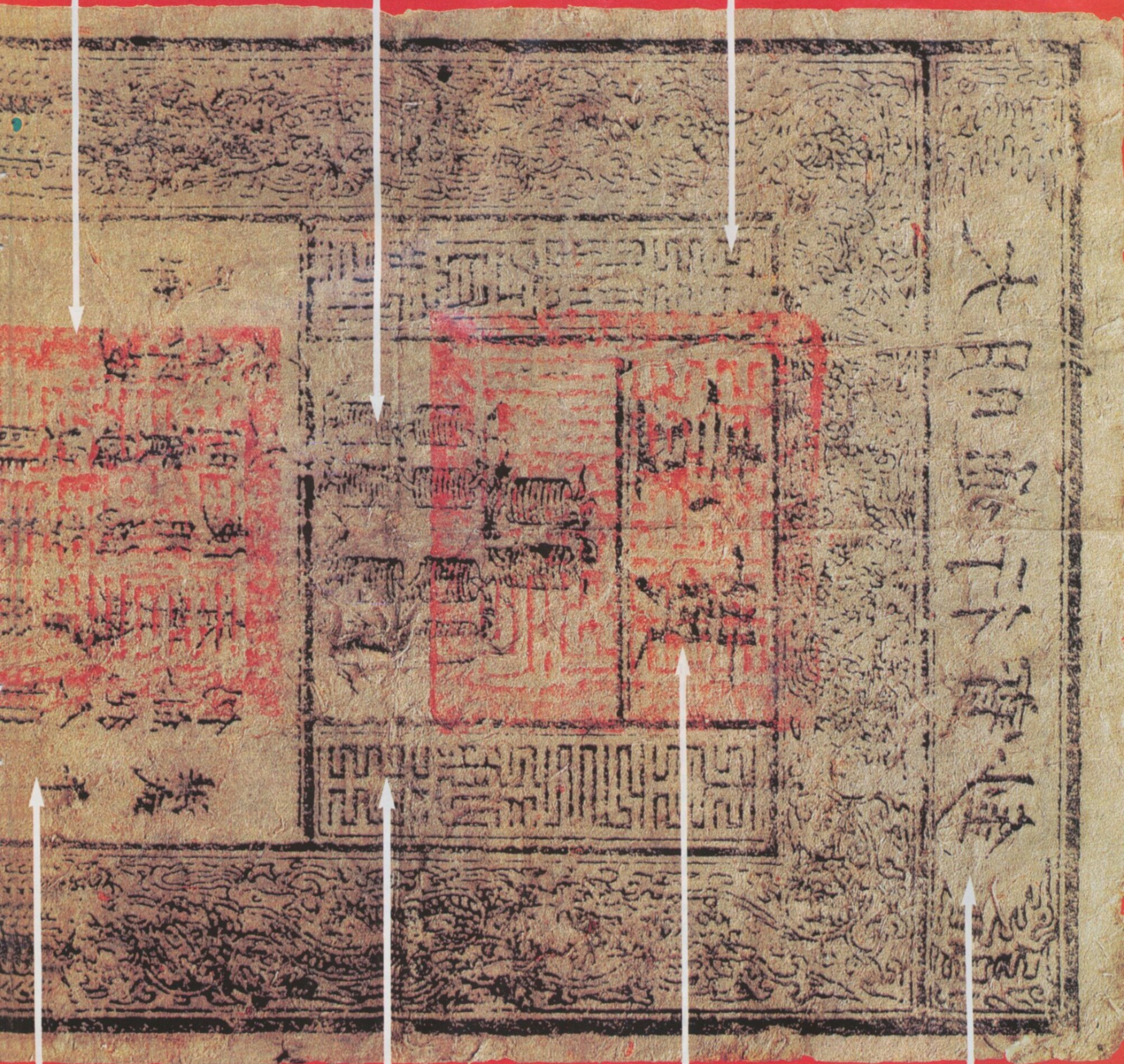

Упозорење кривотворцу да ће бити кажњен одсецањем главе ако покуша да направи лажну новчаницу и позив свима који знају за таква злодела да их пријаве и освоје награду од 250 сребрњака и целокупну имовину окривљеног

Овим печатом цара Хунг Вуа
озваничена је вредност
банкноте и њена законска
пуноважност као
платежно средство

Сликовни приказ вредности:
100 гомилица бакарних
новчића увезаних врпцом

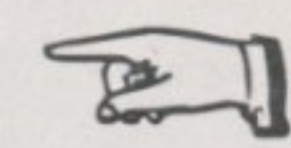
Потврда да је новчаница
пуноважна у целом царству

Украсним кинеским писмом
истакнуто је: „Новчаница
моћне династије Минг“

Назнака вредности још једном:
1000 кијана (бакарних новчића)

„Дозвољена употреба
законски пуноважне новчанице
династије Минг“ – на
упадљивом месту исписано је
уобичајеним писмом

 Према археолошким налазима, све је почело пре 2640 година. Тада је новац изумљен. Од легуре злата и сребра исковали су га Лиђани, становници малог краљевства на Блиском истоку, у области данашње Турске.

Бомбоне од легуре злата и сребра

Повод је био практичне природе: да послужи уместо размене робе за робу. Често се трговало кварљивим добрима и свако је нудио оно што је имао – стоку, крзно, житарице, грнчарију, рукотворине. Ретки су били народи попут оних из Месопотамије или Египта који су у замену могли да понуде злато, сребро и бакар. Ипак, рачуни никад нису били чисти и неко је увек био на губитку.

Лиђани су били врсни стручњаци за справљање козметичких препарата. Њихове помаде и парфеми тражени су у целом тада познатом свету. Да би своје производе што боље продали и за њих купили само оно што им треба, 640. године пре нове ере направили су прво платежно средство – груменчиће од злата и сребра налик на бомбоне. Обликовали су их прстима и мерили да сваки буде исте тежине од 14,5 грама. На „вредносне бомбоне“ утискиван је краљевски грб, лавља глава, који је гарантовао веродостојност.

Дејви Танг Риронг с Тајвана налази се у самом врху светских богаташа. У благодетима ужива на свој начин: у пренатрпаном, златом и кристалом окићеном стану

За први новац брзо се чуло. Трговци из целог света похрлили су да виде и зараде ситне звецкаве груменчиће. Мала Лидија преко ноћи је постала средиште свих послова, али и краљевина благостања. Уз радионице миришљавих препарата никле су коцкарнице и бордели. Земља је постала прави древни Лас Вегас нудећи свакојака сладострасна уживања. Лиђански новац, који су странци добили за продају робу, скоро да и није излазио изван граница. Трошен је на задовољства.

Ситно звече, далеко се чују

И честите даме укључиле су се у посао. Радећи у борделима обезбедиле су себи пристојан мираз, па су могле да одаберу младожењу који је без поговора пристајао да буде „купљен“.

Био је то почетак развојног пута новца, али и свега што је за њега могло да се добије. А како га треба згрнути и искористити, показао је краљ Крез који је на престо Лидије дошао 560. године пре нове ере. Мудри краљ не само да је искоришћавао златоносни песак Пактола за сопствену корист, већ је и на све послове својих сународника увео високе новчане дажбине. За дванаест година своје владавине постао је најбогатији човек света.

Али, гомилање новца није му било довољно. С добро плаћеном војском успео је да освоји скоро целу Малу Азију и градовима да нов изглед. Старогрчки историчар Херодот (490–425. пре н.е.) сматра да је тиме желео да покаже своју снагу и надмоћ и да је због тога кажњен. Вољом богова, поражен је у рату с персијским краљем Киром и завршио у његовом заробљеништву као саветник. Уместо вечне славе, упамћен је по богатству и постао синоним за богаташа.

Пут новца и богаћења којим су кренули Лиђани, незаустављиво се наставио. И остали народи почели су да кују свој новац, да га згрћу и чувају код куће или у банкама. Неки су у томе били вештији, па су постали и моћнији. Сваки велики народ наметао се својим преимућством у људству и бо-

гатству. Мали су се због њега продавали, због њега су убијали и издавали. Новцем и због новца све је могло да се постигне.

Проклети новац

Како су векови протицали, било га је све више. Иако се „новци не бране и двапут бројати“, златници, сребрњаци и бакрењаци најлепше су звецкали чувани у великим ковчезима, али за трговину су били непрактични. Требало их је, онако тешке, носити у џаковима на далека путовања. А и пљачке су биле честе.

Проналаском папирног новца невоља је решена. Увели су га Кинези у седмом веку. Та прва новчаница „Раотч'ао“ вредела је 10.000 бакрених новчића.

Штампање папирног новца ишло је брже него ковање, па је убрзо преплавио тржиште. Било је много новчаница из различитих земаља, али сваку је било лако кривотворити. То је могао да уради сваки иоле вештији штампар. Због таквих превара створене су банкарске установе са законским правом издавања као и оне у којима је могла да се утврди веродостојност новца, док је закон предвиђао тешке казне за починиоце таквог дела. Да би се што боље заштитиле, новчанице су на себи имале утиснуту противвредност, најчешће у злату, и државни печат. Тако је, рецимо, долару 4. априла 1792. године одређен паритет од 1,603 грама злата.

Зло је било стављено под надзор и бујица богаћења је потекла. Али, на кратко. Новац као да је све време пратило Крезово проклетство. Ново време донело је нове невоље – инфлацију. Двадесетих година протеклог века наступила је прва велика економска криза. Новац је штампан у великим количинама, па је губио вредност.

Овој пошаст нису одолеле ни велике светске силе. Љубљени новац, проклети новац, многе је довео до пројачког штапа ■

С. Делибашић

ПОДНАТНИК
ЗАБАВНИК

22. 8. 2003.

У чему је магија долара? Новчаница од 100 долара начињена је од 75 одсто памука, 25 одсто лана и једне танке полиестерске сигурносне нити.

ШЕТЊА ПО МЕСЕЦУ

III део

И НЕКОЛИКО МИНУТА КАСНИЈЕ...

ГОСПОДО, НАШ ПЛАН ЈЕ БИО ДА ОСТАНЕМО НА МЕСЕЦУ ЦЕО ЈЕДАН МЕСЕЧЕВ ДАН, ТО ЈЕСТ 14 ЗЕМАЉСКИХ ДАНА! НАЖАЛОСТ, НАШЕ РЕЗЕРВЕ КИСЕОНИКА БИЛЕ СУ ПРЕДВИЂЕНЕ ЗА ЧЕТИРИ ЧОВЕКА И ЈЕДНОГ ПСА, А НЕ ЗА ШЕСТ КОЛИКО НАС ЈЕ САДА... СТОГА ЂЕМО СВОЈ БОРАВАК МОРАТИ ДА СВЕДЕМО НА ДЕСЕТ ДАНА!

ТРЕБА ЗАТО ШТО ПРЕ ПОЧЕТИ С ПОСЛОМ! ДОК ВОЛФ И ЈА БУДЕМО ПОСТАВЉАЛИ УРЕЂАЈЕ ЗА ПОСМАТРАЊЕ, ТИНТИН И КАПЕТАН ЂЕ ИСТОВАРИТИ ДЕЛОВЕ И СКЛОПИЌЕ ВОЗИЛО! ЈЕ ЛИ У РЕДУ? ОНДА, НА ПОСАО, ГОСПОДО!

ИЗ БРОДСКОГ ДНЕВНИКА ПРОФЕСОРА ЛАКМУСА...

3. јуна, 23.45 (земаљско време). Поправка материјала завршена. Волф и ја почели да инсталирамо опсерваторију. Посао завршен у 22 ч. Капетан Хадок и Тинтин почели монтажу возила. 4. јуна, 8.30. Посао настављен у 4.00 (земаљско време). Материјал монтиран на дејмонско постојење. Камере су на месту. Теодолит суреан за рад.

АЛО, ЗЕМЉА... ГОВОРИ ЛАКМУС! ОПТИЧКИ УРЕЂАЈИ И КАМЕРЕ СПРЕМНИ СУ ЗА РАД! ПОЧЕЌЕМО С ПОСМАТРАЊЕМ!

ПОСМАТРАЈТЕ, ЛЕПОТАНИ, САМО ВИ ПОСМАТРАЈТЕ! ВАША ЗАПАЖАЊА БИЌЕ ДРАГОЦЕНА... ЗА НАС! ХА, ХА, ХА, ХА!

ИЗ БРОДСКОГ ДНЕВНИКА ПРОФЕСОРА ЛАКМУСА...

4. јуна, 21.50 (земаљско време). Волф и ја провели дан у изучавању космичких зракова и у посматрању најближих планета. Резултати су забележени у свескама I и II. Капетан и Тинтин су готово завршили монтажу возила. 5. јуна, 19.20 (з. в.). Капетан и Тинтин су јавили да је шепи суреан за возику.

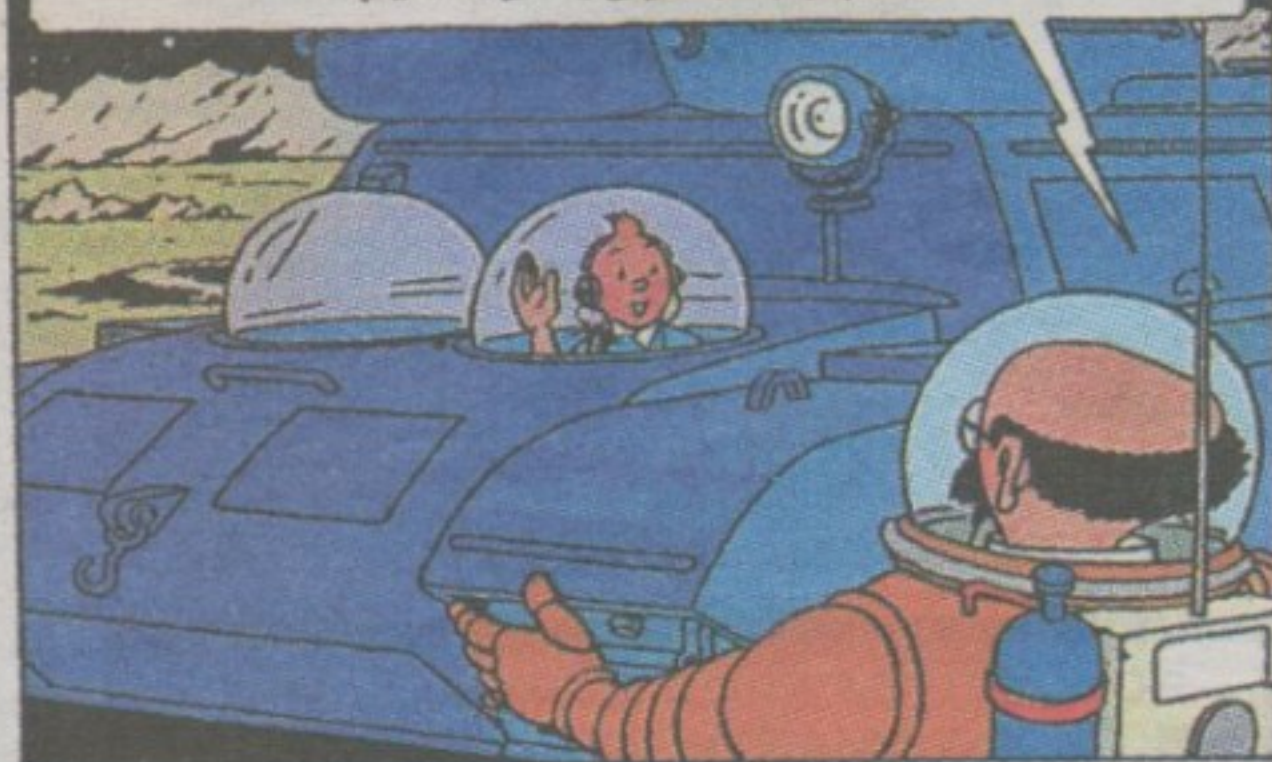
АЛО, ЗЕМЉА... ВОЗИЛО ЈЕ ГОТОВО! ОДМАХ ЂЕМО ГА ИСПРОБАТИ! ЗА УПРАВЉАЧЕМ ЂЕ БИТИ НАШ ДРАГИ ТИНТИН! ЕВО ГА, УПРАВО УЛАЗИ...

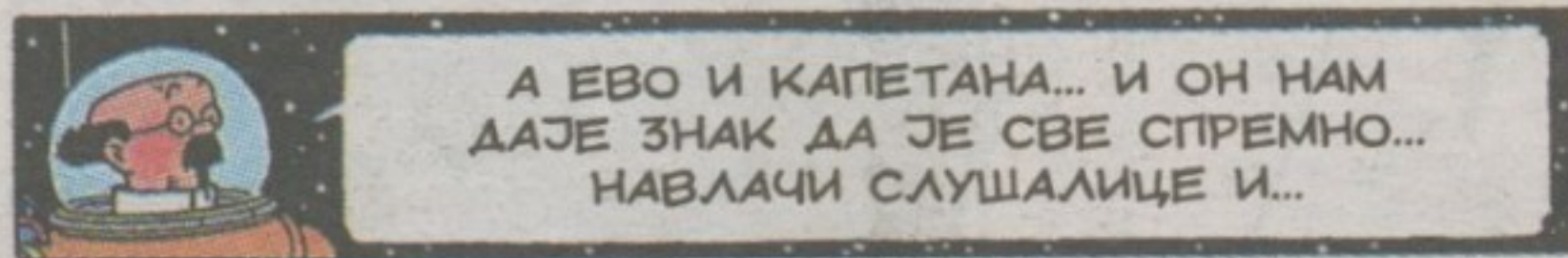
ПОКЛОПАЦ ЈЕ СПУШТЕН! У ОВОМ ТРЕНУТКУ ЊИХ ДВОЈИЦА ИСПУЊАВАЈУ ВАЗДУХОМ ХЕРМЕТИЧКУ КАБИНУ! ТАКО ЂЕ МОЌИ ДА СКИНУ СКАФАНДРЕ И ДА ЗАУЗМУ МЕСТА, ТИНТИН ЗА ВОЛАНОМ, А КАПЕТАН У ОСМАТРАЧНИЦИ!

АХА! ЕВО, ТИНТИНОВО ЛИЦЕ ПОЈАВЉУЈЕ СЕ У КУПОЛИ ОД ПЛЕКСИГЛАСА НА ВРХУ ТЕНКА... ОН МИ СЕ СМЕШИ, ДАЈЕ ЗНАК ДА ЈЕ СВЕ У РЕДУ!

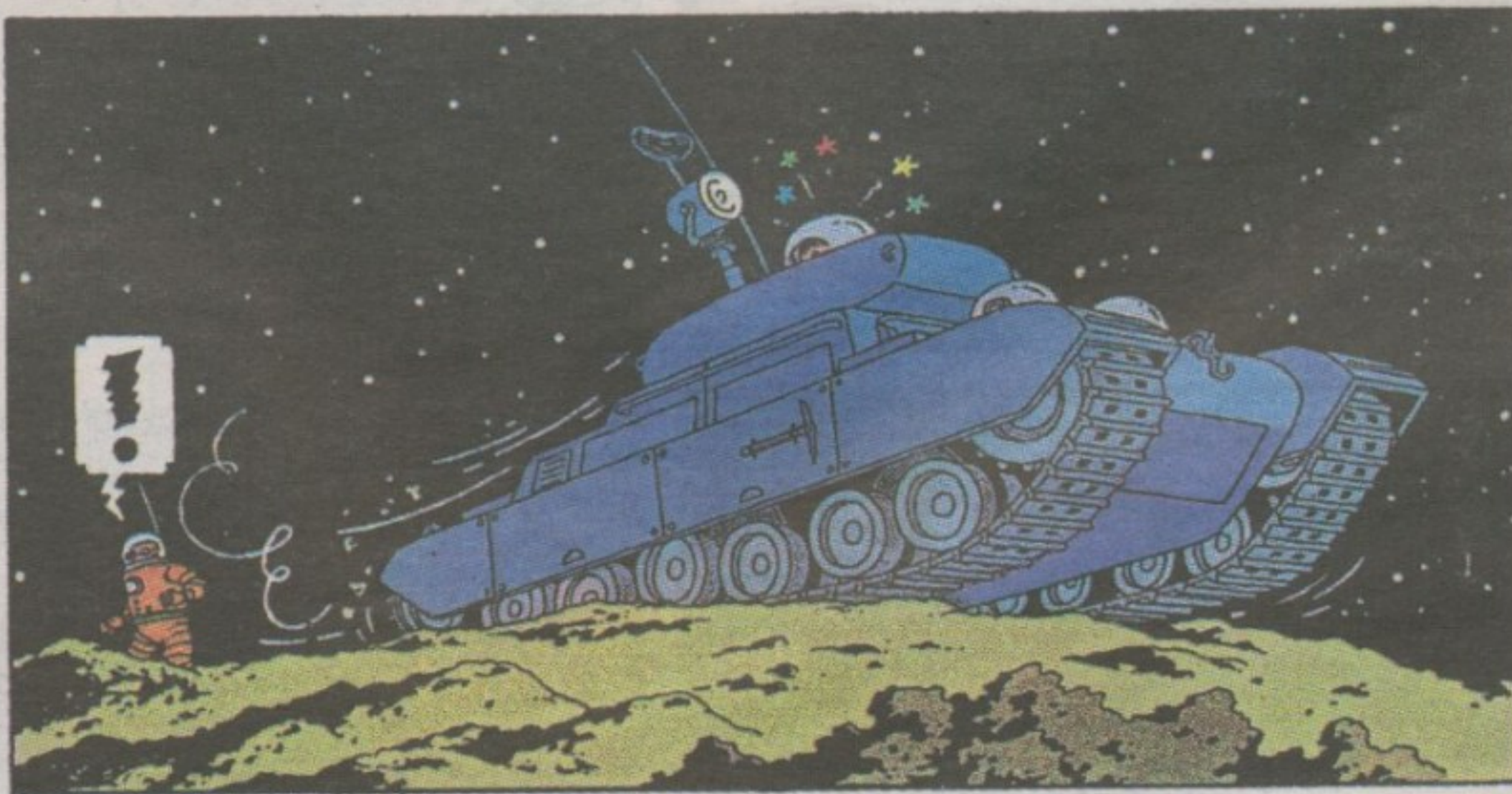
А ЕВО И КАПЕТАНА... И ОН НАМ ДАЈЕ ЗНАК ДА ЈЕ СВЕ СПРЕМНО... НАВЛАЧИ СЛУШАЛИЦЕ И...

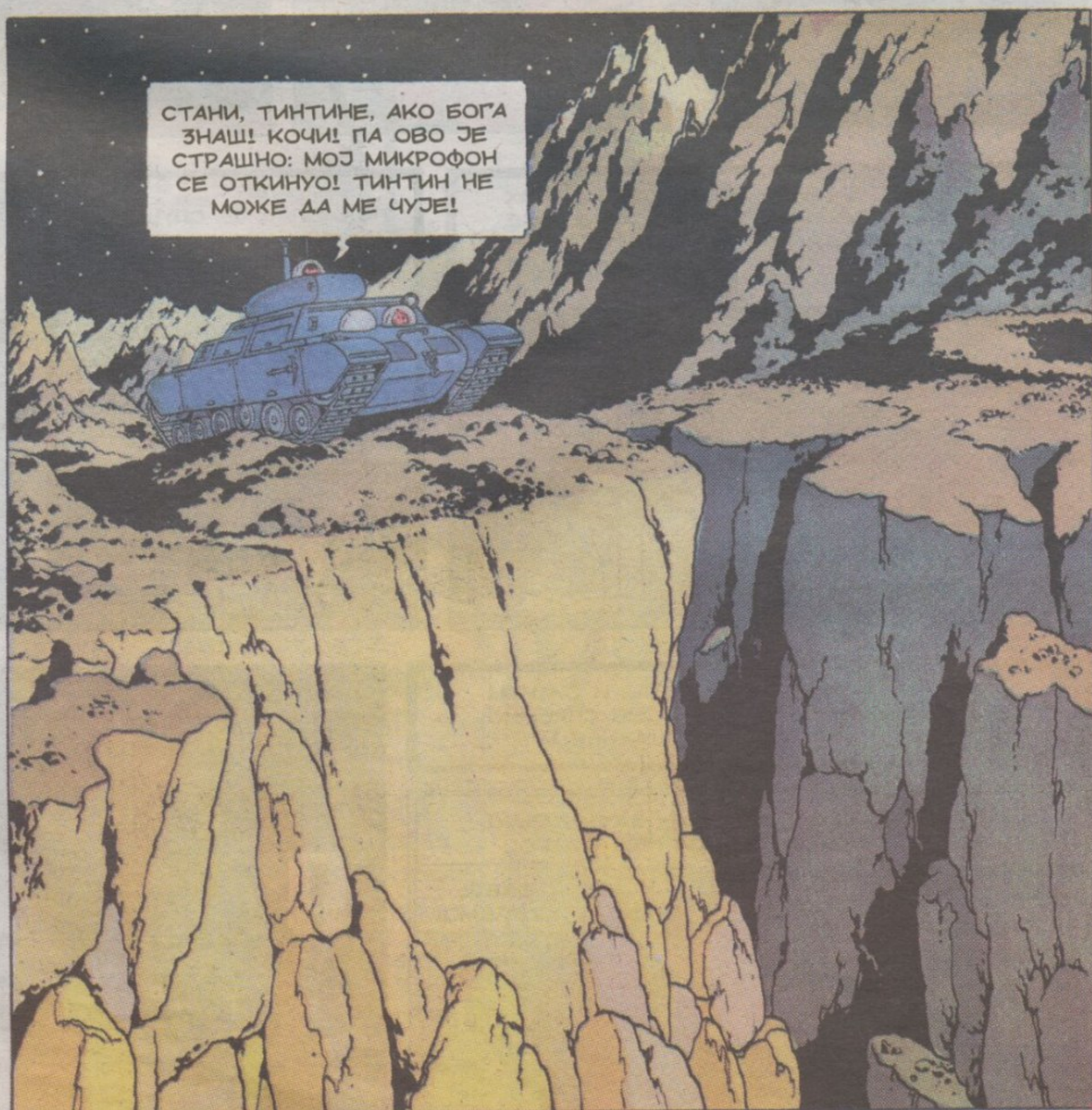

АЛО, ОВДЕ ХАДОК... СПРЕМАН ЗА ПОЛАЗАК! ТИНТИНЕ, МОЖЕШ ДА ДИГНЕШ СИДРО!

СРЕЌАН ПУТ!

ОКЕЈ! КРЕЌЕМО!

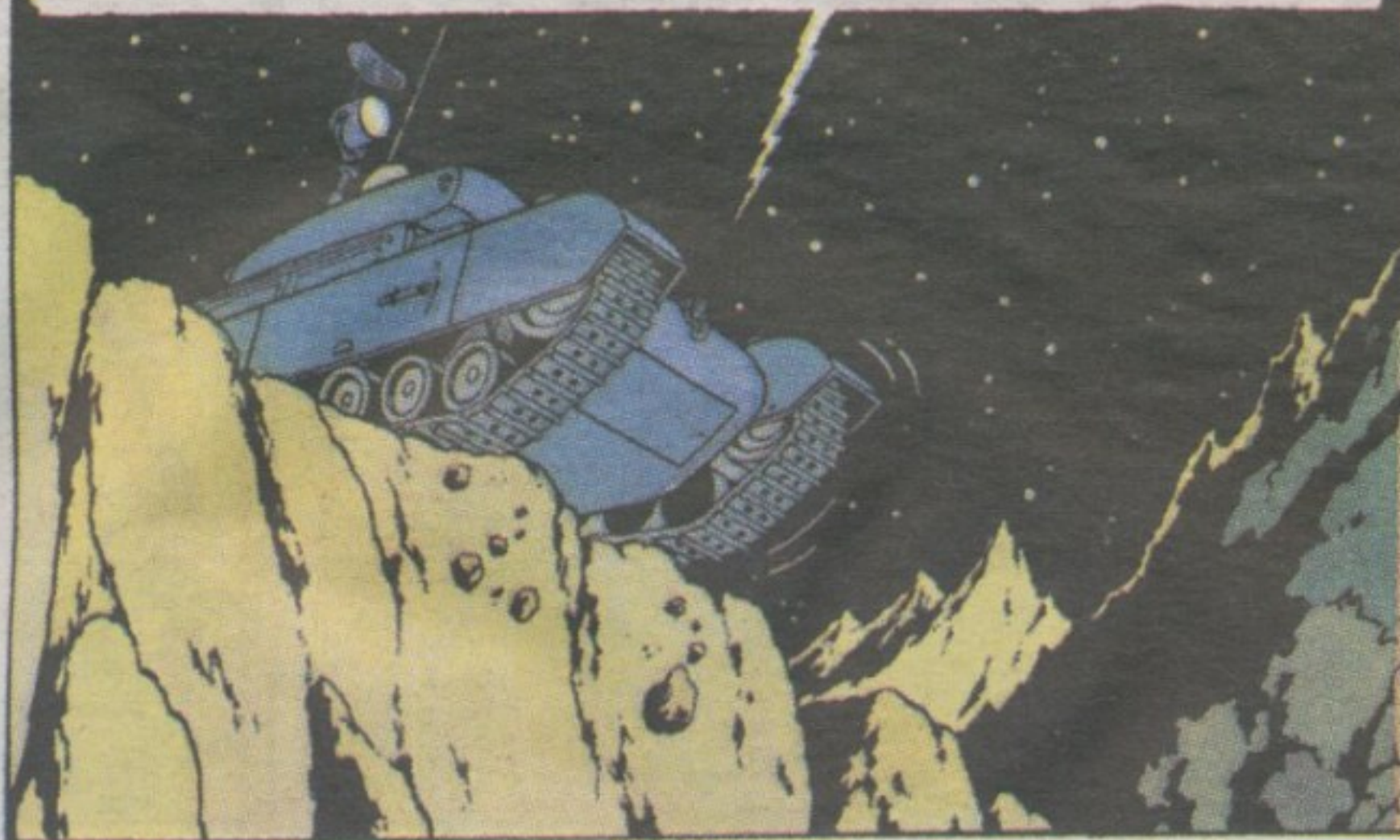

БОЖЕ ГОСПОДЕ!
ПРОВАЛИЈА! СТОП!

АУХ! МАЛО ЈЕ ФАЛИЛО! ПОЛА МЕТРА ДАЉЕ И
СРУЧИЛИ БИСМО СЕ У ПОНОР!

А И ОВАКО, СТО МУ САРДЕЛА, ОПЕТ
САМ РАЗБИО ГЛАВУ О ОВУ КУПОЛУ!
ДОСТА ЈЕ БИЛО! ВРАКАМО СЕ!
УТВРДИЛИ СМО ДА ТЕНК РАДИ... И
ДА ЈЕ НЕОПХОДНО ИМАТИ ШЛЕМ НА
ГЛАВИ!

ВАЖИ! ИДЕМ У
РИКВЕРЦ И
ВРАКАМО СЕ!

ИЗ БРОДСКОГ ДНЕВНИКА
ПРОФЕСОРА ЛАКМУСА...

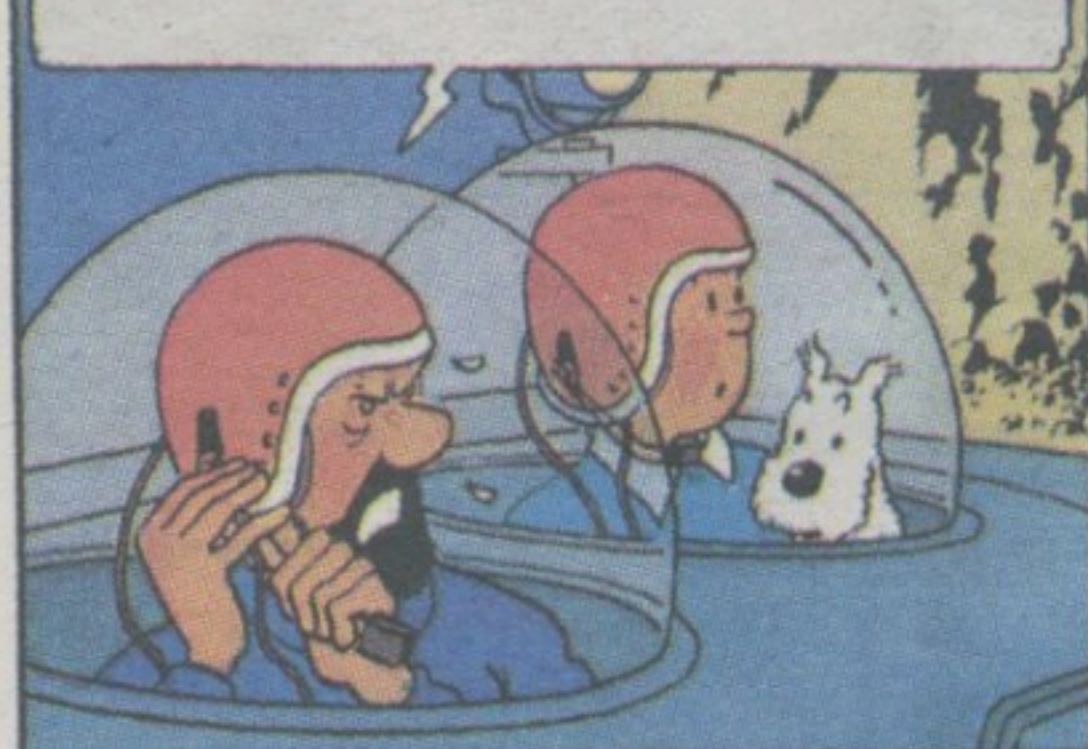
6. јун, 13.40 (земаљско време).
Овај дан ће се памтити у
научним аналма. Успели
смо директно да измеримо
константу Сунчевог зра-
чења и да тачно одредимо
границе Сунчевог спектра у
ултравиолетној области.
Тачно у 12.35 Волф, најле-
пши Милитин и Снешко
пошли су у истраживачко
путовање шепом у правцу
платоа Пилолеј.

АЛО, ОВАДЕ ВОЗИЛО! СВЕ ЈЕ У РЕДУ!

УХ, ШТО ЈЕ ВРУКИНА У ОВОЈ
ТЕГЛИ! БУКВАЛНО СЕ ТОПИМ!

ТАКО... БЕЗ ШЛЕМА, МИКРОФОНА
И СВИХ ОСТАЛИХ ДРАНГУЛИЈА
ВЕК ЈЕ МНОГО БОЉЕ!

ГЛЕ, ГЛЕ... ШТА ТО
ВИДИМ ТАМО?

СТОЈ!

У РЕДУ, КОЧИМ!

ТАМО, ЛЕВО ОД ВАС,
ИСПОД ЛИТИЦЕ!
ПОГЛЕДАЈТЕ!

БРЗО, КАПЕТАНЕ!
ДРЖИТЕ МЕ ЧВРСТО.
ПОКУШАЈУ ДА
ОСВЕТИМ ДНО!

ДОЛЕ ЈЕ НЕКА КРИВИНА...
НЕ МОЖЕ СЕ ВИДЕТИ
ДУБАВЕ... СНЕШКО! СНЕШКО!

КАПЕТАНЕ, ОДМОТАЈТЕ ВАШЕ
УЖЕ И ЧВРСТО ГА ПРИВЕЖИТЕ
ЗА СТЕНУ!

ПА НЕ МИСЛИШ
ВАЉДА ДА...

ДА, ДА, МОРАМО СВЕ
ПОКУШАТИ ДА СПАСЕМО
ЈАДНОГ СНЕШКА! БРЗО,
ВЕЖИТЕ МИ
НЕРАЗМРСИВ ЧВОР!

ЕВО! АЛИ, ТО
ЈЕ ЛУДОСТ...

ИДЕ ЛИ?

ИДЕ!

МОЛИМ ТЕ, ТИНТИНЕ, БУДИ
ОПРЕЗАН! ТИ ЗНАШ ШТА БИ
ЗНАЧИЛО ДА СЕ ПРЕКИНЕ
НЕКИ ДОВОД
КИСЕОНИКА...

ЗНАМ!

АХ! СТАО САМ НА НЕКУ ВРСТУ
ИСПУСТА! СНЕШКО! СНЕШКО!

ХАЈДЕ, БУДИ ПАМЕТАН,
ВРАТИ СЕ! ТО ШТО
РАДИШ САСВИМ ЈЕ
БЕСКОРИСНО! КАКО
ЗАМИШЉАШ ДА ЈЕ
МОГАО ПРЕЖИВЕТИ
ТАКАВ ПАД?

НЕ, ИДЕМ ДАЉЕ!
МОЖДА ЈЕ САМО
РАЊЕН!

ОВДЕ СЕ ХОДНИК
ПРОШИРУЈЕ! ЈА
НАСТАВЉАМ ПУТ!

ПРОКЛЕТСТВО, УЖЕ ЈЕ
ПРЕКРАТКО! ОВО ЈЕ
КРАЈ... НЕ МОГУ ДАЉЕ
ДА СЕ СПУШТАМ!

ЈЕ Л' ВИДИШ, ТВРДА ГЛАВО!
ВРАТИ СЕ, СТО МУ САРДЕЛА!

КАПЕТАНЕ... АЛО, КАПЕТАНЕ!
МИСЛИМ ДА САМ ВИДЕО
НЕШТО ДА СЕ МИЧЕ...
ПУСТИЈУ УЖЕ! ДНО ВИШЕ
НЕ МОЖЕ БИТИ ДАЛЕКО!

ПА ТИ СИ ПОЛУДЕО! НЕ
РАДИ ТО, ТРИСТА МУ
ТАЈФУНА!

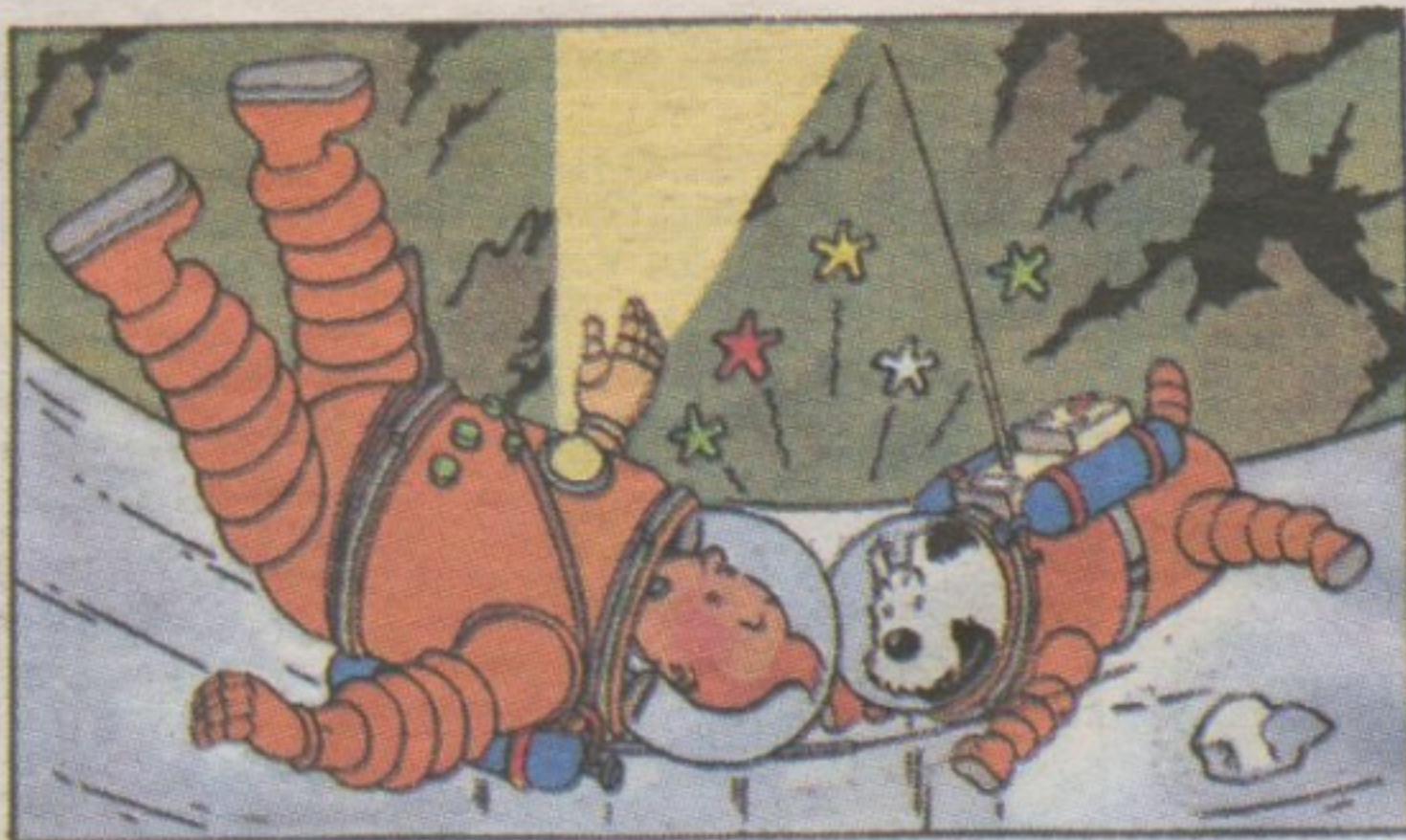
ШТА МИ БОГ ДА!

У ПРАВУ СТЕ! ПОПЕКУ СЕ...
СНЕШКО! СНЕШКО!

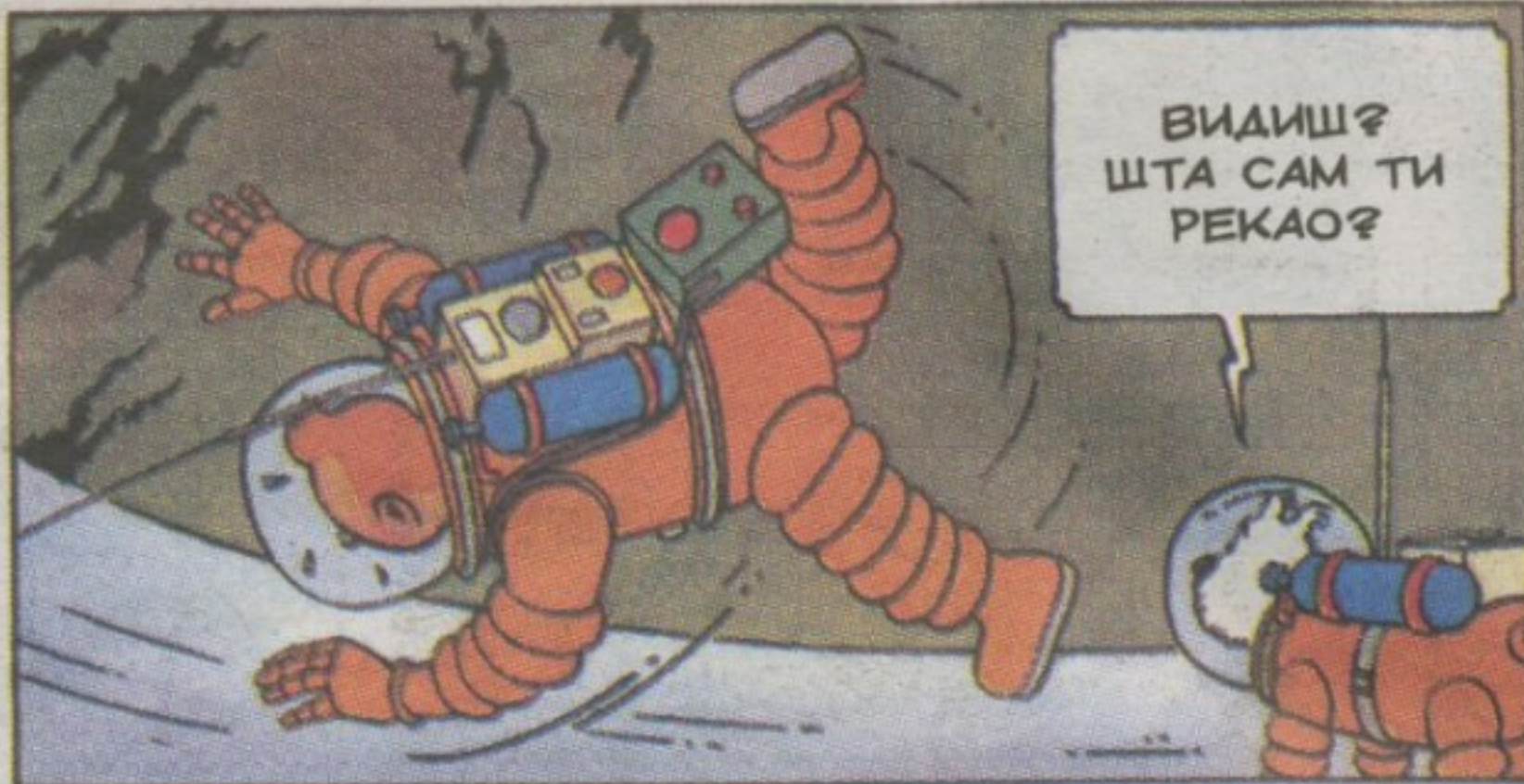

ОВО ЈЕ ЛЕД!

АЛО, КАПЕТАНЕ... НАШАО САМ СНЕШКА! ЖИВ ЈЕ И ЗДРАВ! САМО МУ ЈЕ РАДИО ПОЛОМЉЕН! ПОПЕКУ СЕ ОПЕТ ДО УЖЕТА!

Е, МОЈ ТИНТИНЕ, АКО ТИ ЗАМИШЉАШ ДА БЕШ ДУГО ОСТАТИ УСТРАВАН НА ОВОЈ КЛИЗАВИЦИ...

ВИДИШ? ШТА САМ ТИ РЕКАО?

ДО ЂАВОЛА! КАКО ДА СЕ ПОПНЕМО УЗ ОВУ ЛЕДЕНУ СТРИНУ? ИМА САМО ЈЕДАН НАЧИН: ИСКЛЕСАКУ СТЕПЕНИКЕ, ПОМОКУ КОМАДА СТЕНЕ! НАПРЕД, НА ПОСАО!

АЛО, КАПЕТАНЕ! ОДВЕЖИТЕ УЖЕ И СПУСТИТЕ ГА ШТО ЈЕ ВИШЕ МОГУЋЕ... КАД СТИГНЕМ ДО ЊЕГА, ПРИВЕЗАКУ СНЕШКА И ВИ БЕТЕ ГА ИЗВУКИ!

ВАЖИ!

НАЈЗАД, ТУ СМО!

АЛО, КАПЕТАНЕ! ЈОШ МАЛО СПУСТИТЕ УЖЕ: НИЈЕ ДОВОЉНО НИСКО ДА МОГУ ДА ПРИВЕЖЕМ СНЕШКА!

ОДМАХ!

Е, САД ЈЕ У РЕДУ!

НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА КАСНИЈЕ...

АЛО, ТИНТИНЕ! ТУ ЈЕ! СНЕШКО ЈЕ ВАН ОПАСНОСТИ!

АЛО, ТИНТИНЕ! ВЕЗАО САМ ТЕЖАК КАМЕН ЗА КРАЈ УЖЕТА! ПУШТАМ ГА ДА КЛИЗИ!

ДОБРО! АЛИ, ПОЖУРИТЕ, КАПЕТАНЕ, МЕНИ ПОНЕСТАЈЕ ВАЗДУХА!

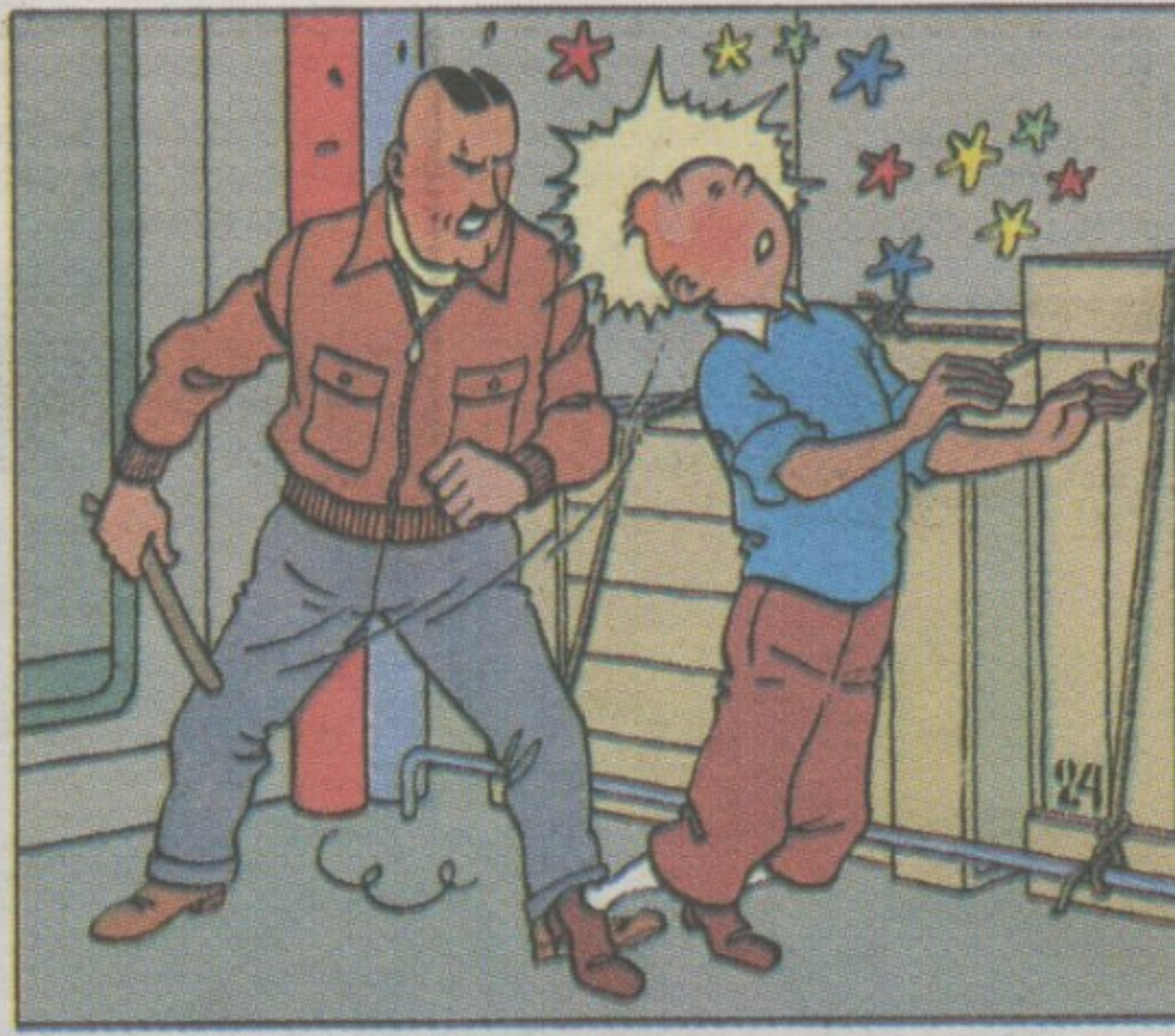
ЕВО: ДОШАО САМ ГОТОВО ДО КРАЈА! ВИДИШ ЛИ УЖЕ?

НЕ, НЕ ВИДИМ ГА... ПОЖУРИТЕ, МОЛИМ ВАС!

ХА, ХА! МАЛИ
МОЈ...
СИГУРНО НИСИ
ОЧЕКИВАО ДА
ЋЕ ПУКОВНИК
ЈОРГЕН
ЈЕДНОГ ДАНА
ДОЋИ ЧАК НА
МЕСЕЦ ДА ТИ
СЕ ОСВЕТИ!

ВОЛФЕ! СТВАР
ЈЕ СРЕЂЕНА!
МОЖЕШ ДОЋИ!

А... ДОЛАЗИМ...

ГОСПОДЕ... ВАЉДА... ВАЉДА
ГА НИСТЕ ПРЕЈАКО...

НЕ, НЕ БРИНИ! САМО САМ ГА...
УСПАВАО! А САД, ВОЛФЕ,
КРЕКЕМО НА ЗЕМЉУ!

ШТА? ШТА ХОЋЕТЕ ДА
КАЖЕТЕ? ЗАР ДА НЕ
ЧЕКАМО ДРУГЕ?

КОЈЕШТА, КАКВО ЧЕКАЊЕ! РЕЦИ
МИ, КРОЗ КОЛИКО ВРЕМЕНА
РАКЕТА МОЖЕ ДА УЗЛЕТИ?

АЛИ, НЕ, НЕ МОЖЕМО ТО ДА
УРАДИМО! ОСТАВИТИ ИХ НА
МЕСЕЦУ ЗНАЧИЛО БИ ОСУДИТИ
ИХ НА СМРТ У МУКАМА... БИО
БИ ТО ЗЛОЧИН!

БЛА, БЛА, БЛА! БЕЗ КРУПНИХ РЕЧИ, МАЛИ
МОЈ ВОЛФЕ! И НЕ БУДИ СЕНТИМЕНТАЛАН!
ПОЛАЗИМО И ГОТОВО!

А, НЕ! ТО ОДБИЈАМ! НЕКУ ДА БУДЕМ
САУЧЕСНИК У
ТАКО НЕЧЕМУ!

МАЛИ МОЈ ВОЛФЕ, СЛУШАЈ МЕ
ДОБРО! ЗАМИСЛИМО ДА САЧЕКАМО
ОСТАЛЕ, ПА КАД УЋУ У РАКЕТУ
УХВАТИМО ИХ И САВЛАДАМО
ЈЕДНОГ ПО ЈЕДНОГ... У РЕДУ. ОНДА
ПОЛАЗИМО ЗА ЗЕМЉУ С НАШИМ
ЗАРОБЉЕНИЦИМА... АЛИ, КИСЕОНИК,
ВОЛФЕ, А, КИСЕОНИК?

РЕЗЕРВЕ СУ БИЛЕ
ПРЕДВИЂЕНЕ ЗА ЧЕТИРИ
ПУТНИКА, А НАС ЈЕ СЕДАМ!
СВИ БИСМО СЕ ПОГУШИЛИ ПРЕ
НЕГО ШТО СТИГНЕМО НА ЦИЉ!
ДА ЛИ ТО ХОЋЕШ? ОДГОВОРИ...
ЛЕПО, ВИДИМ ДА СИ СЕ МАЛО
УРАЗУМИО... ПОЂИ ЗА МНОМ!
ИДЕМО ГОРЕ ДА СЕ СПРЕМИМО
ЗА ПОЛАЗАК!

АХА, ЕВО, ТИНТИН СЕ ПЕЊЕ!

ВАУ! ВАУ!
ГРРР... ☆ ☆ ☆
ТРАС! БУМ!

АЛО, ТИНТИНЕ? ОВДЕ
ВОЗИЛО! КАКВА ЈЕ ТО
ГУЖВА ТАМО?

АЛО, ОВДЕ ВОЛФ! ТО...
ЈА... НИЈЕ ТО НИШТА...
ТИНТИН ЈЕ СИШАО У
МАГАЦИН... А СНЕШКО
ЈЕ ПОШАО ЗА ЊИМ...
САД ЈЕ ВЕК МИРНИЈИ,
УОСТАЛОМ...

САВРШЕНО ЈЕ
МИРАН, МОЖЕ
СЕ РЕЋИ!

Ш... ШТА ТО РАДИТЕ? ШТА ВАМ СМЕТА ТА ЖИВОТИЊА?

НИКАД СЕ НЕ ЗНА!
ПРОКЛЕТО КУЧИШТЕ
МОГЛО БИ СВЕ ДА
ПОКВАРИ!

СРЕЂЕНА СТВАР... А САД, МОМЧЕ,
СПРЕМИКЕШ МИ УКУСАН ТОПАО РУЧАК!
СКОРО ЈЕ ОСАМ ДАНА КАКО ЈЕДЕМ
САМО СУВЕ СЕНАВИЧЕ, ДОСТА МИ ЈЕ
ТОГА! ХАЈДЕ, НА ПОСАО!

А ОНДА ЋЕМО КРЕНУТИ НА
ЗЕМЉУ! ХА, ХА, ХА! ВОЛЕО
БИХ ДА ВИДИМ ЊИХОВА ЛИЦА
КАД БУДУ ВИДЕЛИ ДА ЈЕ
РАКЕТА ОТИШЛА БЕЗ ЊИХ!
КАКВА СМЕЈУРИЈА!

СТИЖЕ ЛИ ВЕК
ТАЈ РУЧАК,
ВОЛФЕ? ГЛАДАН
САМ К'О ВУК!

ЕВО, ОДМАХ... ЈА...
ТРЕНУТАК САМО!

АЛО, ОВДЕ
ВОЗИЛО...

ИМАМО КВАР!
БАТЕРИЈЕ МОТОРА СУ
СЕ ИСПРАЗНИЛЕ! СИГУРНО
КРАТАК СПОЈ! КАПЕТАН
САД ПОКУШАВА ДА
УКЛУЧИ МАЛЕ ПОМОКНЕ
БАТЕРИЈЕ КОЈЕ ЋЕ НАМ
ОМОГУЋИТИ ДА СЕ
ВРАТИМО!

ДО ЂАВОЛА, ОНИ ЋЕ СЕ
ВРАТИТИ! МОРАМО ОДМАХ
ДА КРЕНЕМО! ОСТАВИ
РУЧАК, ВОЛФЕ, И КРЕНИ!
ОДМАХ!

ОДМАХ? НЕМОГУЋЕ! АТОМСКОМ МОТОРУ
ТРЕБА БАР ПОЛА САТА ДА СЕ ЗАГРЕЈЕ!

ЗАР НИСИ МОГАО РАНИЈЕ ТОГА
ДА СЕ СЕТИШ, БУДАЛО? ХАЈДЕ,
БРЗО, ШТА ЧЕКАШ!

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ГЛЕ, ШТА ЈА РАДИМ ОВДЕ? И... ЈАО,
МОЈА ГЛАВА! ЗАШТО... ПА ЈА САМ ВЕЗАН!
ШТА СЕ ТО ДОГОДИЛО?

НИШТА НЕ СХВАТАМ!
КАКВО ЈЕ ТО БРУЗАЊЕ?
ЗА ИМЕ СВЕТА! ПА ТО СЕ
МОТОР ЗАГРЕВА... ПА
ОНДА... ТО ЗНАЧИ ДА ЋЕ
РАКЕТА ДА КРЕНЕ!

А ГДЕ ЛИ СУ ОСТАЛИ?
ЗАРОБЉЕНИ КАО И ЈА?
СЕМ АКО... САД СЕ СЕЋАМ...
НЕСРЕКНИЦИ! ОНИ СУ
ОТИШЛИ ВОЗИЛОМ! НЕКЕ
ВАЈДА ОСТАТИ НА МЕСЕЦУ!
ВОЛФЕ! ВОЛФЕ! УПОМОК!

АЛО, ОВДЕ ВОЗИЛО... ВРАЌАМО СЕ СМАЊЕНОМ
БРЗИНОМ... РАКЕТА ЈЕ НА ВИДИКУ... АЛО? АЛО?

ХОЋЕ ЛИ СКОРО?

ЈОШ ЧЕТВРТ САТА!

АЛО, АЛО, ОВДЕ
ВОЗИЛО... АЛО,
МЕСЕЧЕВА РАКЕТО?
ОДГОВОРИТЕ...
АЛО? АЛО?

ОВО ЈЕ ЧУДНО...
ПОКРЕТНЕ ЛЕСТВИЦЕ
СУ УВУЧЕНЕ... А ВРАТА
ИЗЛАЗНЕ КОМОРЕ СУ
ЗАТВОРЕНА! ШТА ТО
ТРЕБА ДА ЗНАЧИ?

Онда, Волфе, је ли готово?

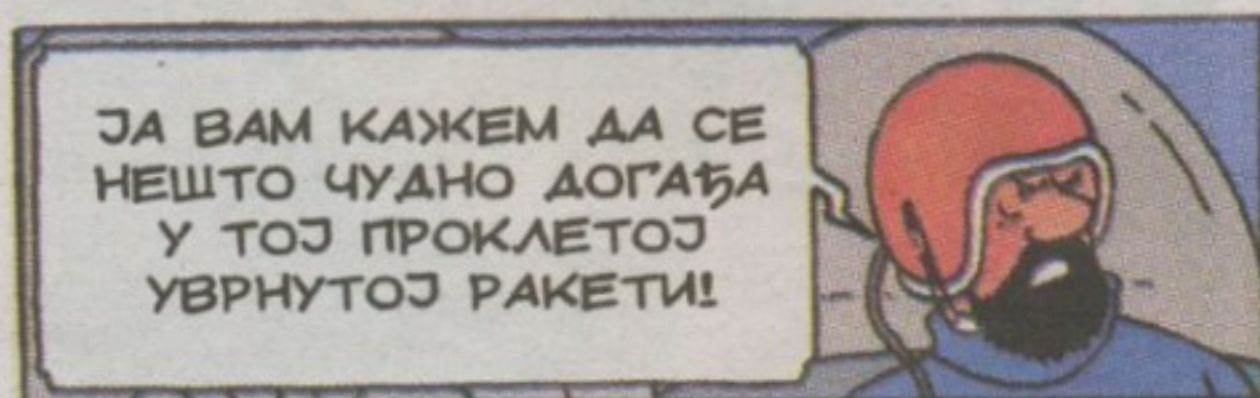
Још не...

Још десетак минута... кад бих
сад притиснуо дугме, не бисмо
кренули! Мора се чекати да се
упали црвени сигнал, овде на среда
табле...

АЛО, ОВДЕ ВОЗИЛО... МИ ПРИЛАЗИМО...
ИЗВУЦИТЕ ЛЕСТВИЦЕ И ОТВОРИТЕ
УЛАЗНУ КОМОРУ! АЛО?

ЈА ВАМ КАЖЕМ ДА СЕ
НЕШТО ЧУДНО ДОГАЂА
У ТОЈ ПРОКЛЕТОЈ
УВРНУТОЈ РАКЕТИ!

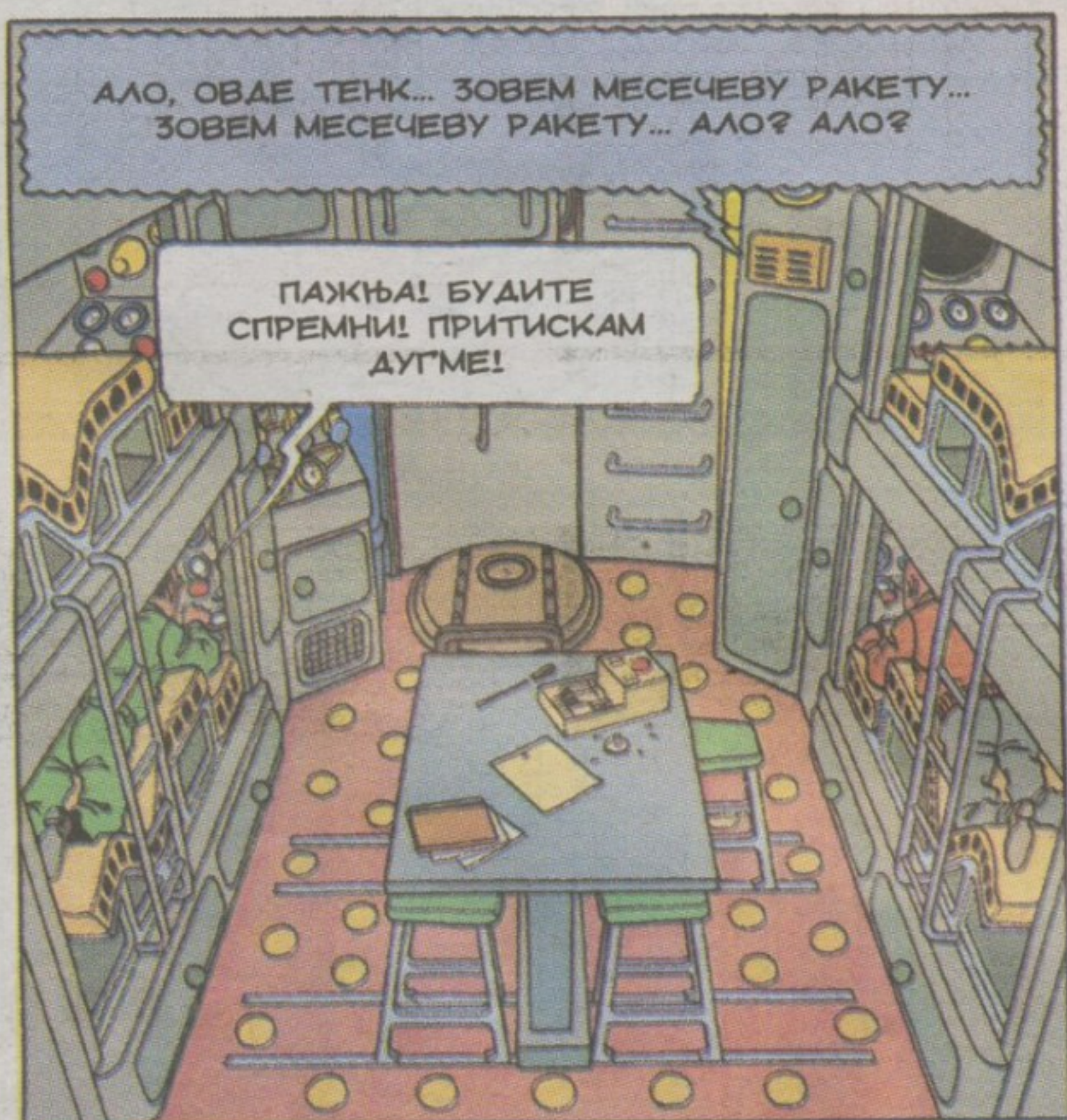
Још само мало... три минута...

АЛО? АЛО? ПА, ОДГОВОРИТЕ ВЕК
ЈЕДНОМ, ДО ЂАВОЛА! АЛО?

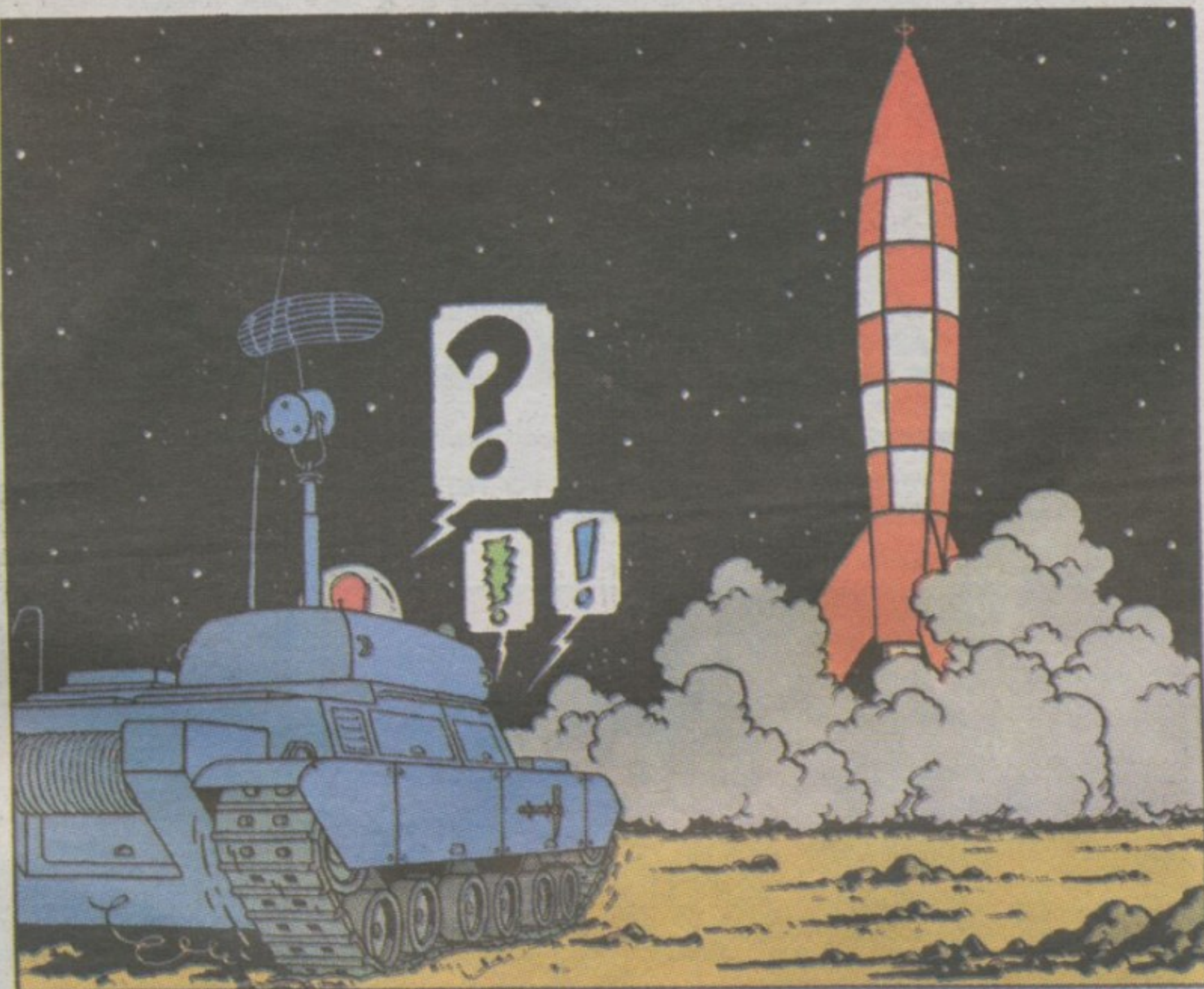

ЈЕ ЛИ НАЈЗАД ВРЕМЕ?

АЛО, ОВДЕ ТЕНК... ЗОВЕМ МЕСЕЧЕВУ РАКЕТУ...
ЗОВЕМ МЕСЕЧЕВУ РАКЕТУ... АЛО? АЛО?

ПАЖЊА! БУДИТЕ
СПРЕМНИ! ПРИТИСКАМ
ДУГМЕ!

И ДЕСЕТ! РАКЕТА НИЈЕ
КРЕНУЛА... САМ СИ ТО ХТЕО,
ВОЛФЕ! ЈА ПУЦАМ!

ЈАОООО!

ТИНТИН!

ЈА ЛИЧНО! ДА ВАС
НИСАМ УЗНЕМИРИО?
ИЗВИНИТЕ! ТРЕБАЛО
ЈЕ ДА КУЦАМ ПРЕ
НЕГО ШТО САМ
УШАО! ХАЈДЕ,
УСТАЈТЕ ОБОЈИЦА,
И РУКЕ УВИС!

ПОНОВО СМО СЕ СРЕЛИ, ЗАР НЕ,
ПУКОВНИЧЕ БОРИСЕ? НИСТЕ СЕ МНОГО
ПРОМЕНИЛИ ОД ВРЕМЕНА КАД СТЕ
КОВАЛИ ЗАВЕРУ ПРОТИВ ВАШЕГ
ГОСПОДАРА, КРАЉА СИЛДАВИЈЕ!

ЗБИЉА,
ОСУМЊИЧИЛИ СТЕ
ОВОГ ЈАДНОГ
ВОЛФА ДА ЈЕ
ОМЕО ПОЛАЗАК
РАКЕТЕ... ЈКАО МИ
ЈЕ ШТО ВАМ
МОРАМ РЕКИ ДА
САМ ЈА КРИВАЦ!

ТИНТИНЕ,
ТИНТИНЕ,
ГДЕ СИ?

ОВДЕ,
КАПЕТАНЕ!
ДОЏИТЕ
БРЗО!

ХИЉАДУ МИЛИОНА
СЛАНИХ САРДЕЛА,
ОТКУД САД ОВАЈ
МАМЉАЗ? ЈЕ Л' ПАО
С МЕСЕЦА?

НЕ, НЕГО ИЗ МАГАЦИНА
ГДЕ СЕ КРИО УЗ
САУЧЕСНИШТВО НАШЕГ
ДРАГОГ ВОЛФА...
ХОЋЕТЕ ЛИ ВИ ДА СЕ
ПОБРИНЕТЕ ЗА ЊИХ И
ДА ИХ ВЕЖЕТЕ ДОК НЕ
СТИГНУ ОСТАЛИ?

А, ЕВО И ЛАКМУСА! ДОЏИТЕ,
ПРОФЕСОРЕ! ОВОМ ГОСПОДИНУ
ВЕОМА ЈЕ СТАЛО ДА СЕ
УПОЗНА С ВАМА...

КО СТЕ ВИ, ГОСПОДИНЕ?
И ШТА РАДИТЕ ОВДЕ?

ЗНАЧИ, ВОЛФЕ, ДА БИ
ОМОГУЊИО ОВОМ
АНТИКОАГУЛАНТНОМ
НЕОКАФКИЈАНЦУ ДА
УДИШЕ СВОЈУ ДОЗУ
КИСЕОНИКА, ТИ СИ МЕНИ
ЗАБРАНИО ДА ЗАПАЛИМ И
НАЈМАЊУ ЛУЛИЦУ, А?

ШТО СЕ МЕНЕ ТИЧЕ,
ОДМАХ ЋУ ВАМ РЕКИ ДА
СА МНОМ ГУБИТЕ ВРЕМЕ...
НЕКУ ОДГОВОРТИТИ НИ НА
ЈЕДНО ПИТАЊЕ! БОЉЕ
ПИТАЈТЕ ВОЛФА: ТА
СТЕНИЦА РАДО ЋЕ ВАМ
ПРУЖИТИ СВА
ОБЈАШЊЕЊА!

ЗА ИМЕ БОГА, ВОЛФЕ, ШТА СВЕ ОВО ЗНАЧИ? ШТА СЕ
ДОГОДИЛО? НЕ РАЗУМЕМ... ТО ЈЕ НЕКИ НЕСПОРАЗУМ,
ЗАР НЕ? ХАЈДЕ, ВОЛФЕ, ГОВОРИТЕ, ОБЈАСНИТЕ НАМ...

ЈА САМ БЕДНИК...
ЈА САМ НИШТАРИЈА...

ТИНТИНЕ!
ТИНТИНЕ!
БРЗО!

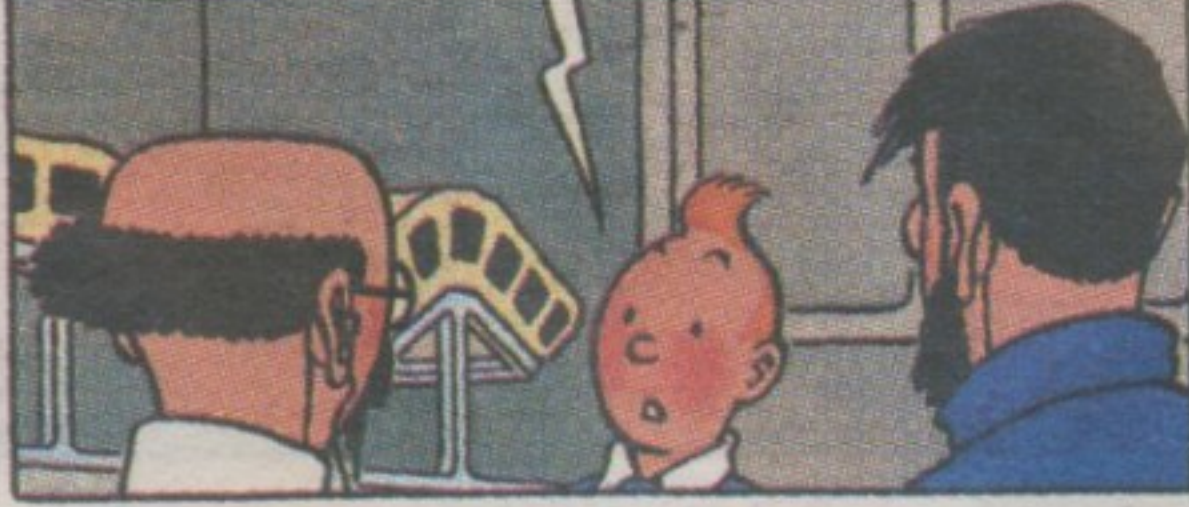

НАРАВНО, ПРЕСЕКАВШИ ЖИЦЕ,
ТИНТИН ЈЕ ИЗБЕГАО ОНО
НАЈГОРЕ. АЛИ, ВЕРОВАТНО ЈЕ
РАКЕТА, ПАДАЈУЌИ, ПРЕТРЕЛА
ОЗБИЛНА ОШТЕЋЕЊА! ЊИХОВА
ПОПРАВКА ЗАХТЕВАЊЕ МНОГО
ВРЕМЕНА, А ТУ ЈЕ ОЗБИЛАН
ПРОБЛЕМ С КИСЕОНИКОМ... ИПАК,
НЕКА НАШ МЛАДИ ПРИЈАТЕЉ
ЗАВРШИ СВОЈУ ПРИЧУ!

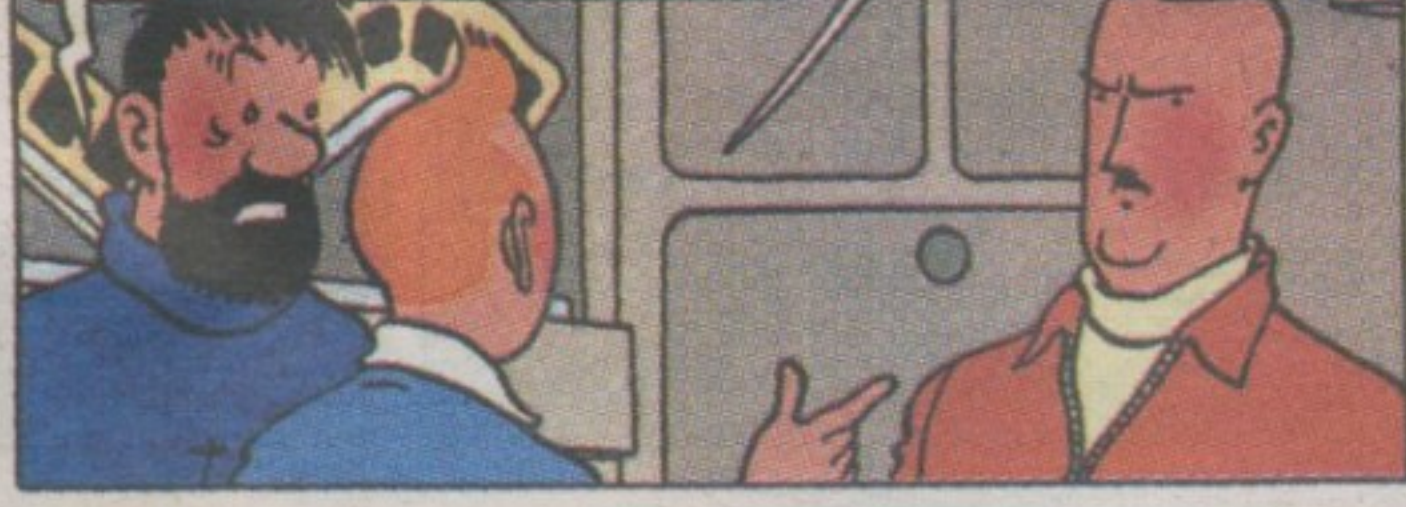

ГДЕ САМ ОНО СТАО? АХ, ДА!
КАД СЕ РАКЕТА ВРАТИЛА НА ТЛО,
ЈА САМ ОТВОРИО ВРАТА И
ИЗВУКАО ПОКРЕТНЕ ЛЕСТВИЦЕ ДА
БИСТЕ ВИ МОГЛИ ДА СЕ ВРАТИТЕ!
Онда сам се наоружао
пиштољем и француским
кључем, тихо се попео и овде
наишао на жестоку свађу
међу пријатељима...

ОВАЈ ОВДЕ ОПТУЖИВАО ЈЕ ВОЛФА ДА
ЈЕ САБОТИРАО ПОЛАЗАК, И СПРЕМАО СЕ
ДА ГА УБИЈЕ! МОЈ ФРАНЦУСКИ КЉУЧ
ИЗБАЦИО МУ ЈЕ ОРУЖЈЕ ИЗ РУКУ! У
ПРАВОМ ЧАСУ, ЗАР НЕ, ДРАГИ МОЈ
ЈОРГЕНЕ... ЈЕР, КАКО ИЗГЛЕДА, ВИ
ВИШЕ НИСТЕ ПУКОВНИК БОРИС!

ШТА, ТИ ПОЗНАЈЕШ
ОВОГ ПИТЕКАНТРОПА?

ДА, СРЕЛИ СМО СЕ У СИЛДАВИЈИ У ВРЕМЕ
АФЕРЕ СА ОТОКАРОВИМ СКИПТРОМ...
ПОД ИМЕНОМ БОРИС, ОН ЈЕ БИО ПОМОКНИК
МУСКАРА IV КОГА ЈЕ ТАКОЂЕ БЕСРАМНО
ИЗНЕВЕРИО... ЈА САМ ТАДА ДОБИО ПРВУ
РУНДУ! МАЛО ЈЕ ТРЕБАЛО ПА ДА ОН
ДАНАС ДОБИЈЕ ДРУГУ!

А САД ЂЕМО БАЦИТИ ОВА ДВА
ЛУПЕЖА НА ДНО МАГАЦИНА...

ШТА? ДОК НАМА ПРЕТИ
МАЊАК КИСЕОНИКА, ДА СЕ
ОПТЕРЕКУЈЕМО СА ОВА
ДВА ПИРАТА? ОНИ СУ
ХТЕЛИ ДА НАС ОСТАВЕ НА
МЕСЕЦУ: ПА ЛЕПО, СТО МУ
САРДЕЛА, ТУ СУДЕБИНУ
ЗАЛУЖУЈУ И САМИ!

ПОКАЖИМО ДА СМО
ПЛЕМЕНИТИЈИ ОД ЊИХ,
КАПЕТАНЕ! ХАЈДЕ, ПОШТО СТЕ
ВИ НАЈВЕШТИЈИ У ТОМЕ,
СПУСТИТЕ ИХ У МАГАЦИН И
ЧВРСТО ИХ ВЕЖИТЕ!

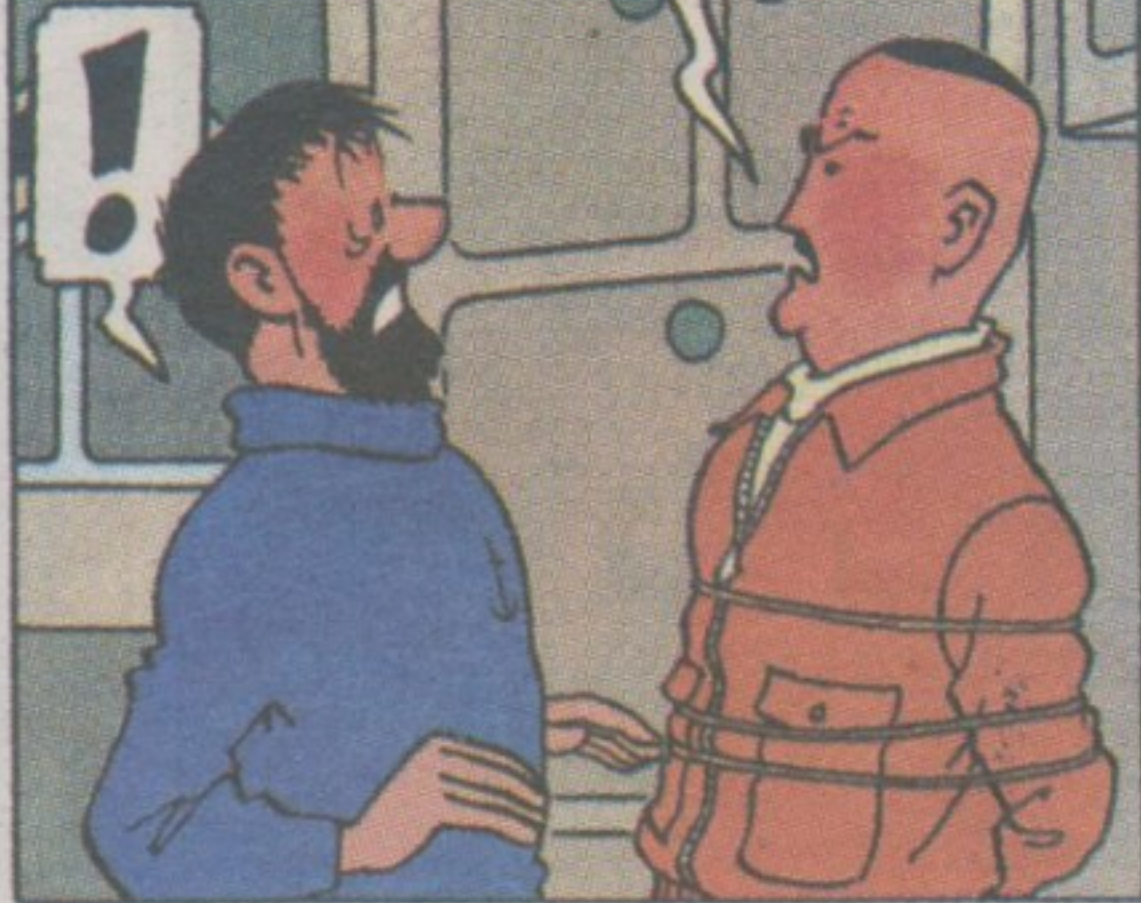
КАКО ГОД ХОЋЕШ! АЛИ, ЈА
ТИ ПРЕДСКАЗУЈЕМ ДА ЂЕШ
СЕ ПОКАЈАТИ ЗБОГ СВОЈЕ
ВЕЛИКОДУШНОСТИ! ПАЗИ
ШТА ТИ КАЖЕМ!

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ,
ЛЕПОТАНИ МОЖИ, ИСПЛЕШКУ
ВАМ ТАКАВ ЈЕДАН ЏЕМПЕР
ОД МЕТАЛНЕ ЖИЦЕ ДА ЂЕ
ВАМ БИТИ ЗАИСТА ВРУЋЕ!
РУЧНИ РАД! КВАЛИТЕТ
ГАРАНТОВАН!

УЧИНИТЕ СА МНОМ ШТА ГОД
ХОЋЕТЕ! АЛИ, МОЛИМ ВАС,
ПРЕСТАНИТЕ ДА МИ
ПЛУЏКАТЕ У ЛИЦЕ!

ШТА? ЈА ДА ПЛУЏКАМ? СТО ТИ САРДЕЛА,
КАКО СЕ УСУЂУЈЕШ! ЦЕО ЖИВОТ САМ ЧАСНО
ПРОЖИВЕО И САД ДА МЕ ОВАЈ БАШИБОЗУК
ОВАКО ВРЕЂА!

СМИРИТЕ СЕ, КАПЕТАНЕ,
ЗАБОГА!

ДА СЕ СМИРИМ? ЈА ДА СЕ СМИРИМ?
ЧУЈЕШ ЛИ ТИ ОВОГ... ОВОГ ГЛАВНОШЦА?
УСУЂУЈЕ СЕ ДА ТВРДИ ДА ЈА ПЛУЏКАМ!
И Онда хоћеш да се смирим! СВАШТА!

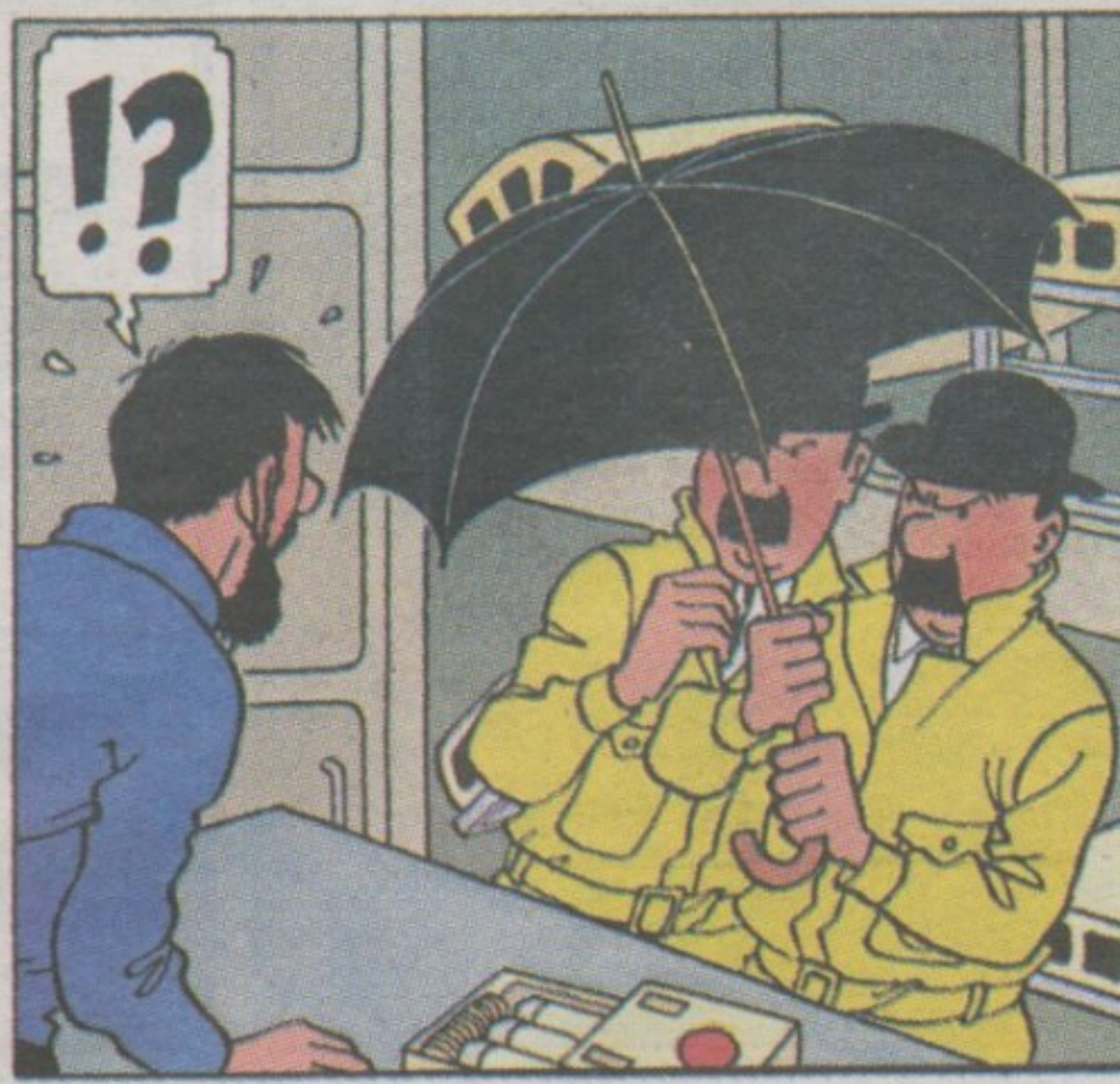

ЈА ДА ПЛУЏКАМ! КАКАВ
БЕЗОБРАЗЛУК!

ИМА ОНАЈ
ЛАКМУСОВ!

ДА, ИДЕМ
ДА ГА
ДОНЕ-
СЕМ!

КРАЈ У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ

Подземни
свет
Инка

Краљ
памука
с капом
какву је
носио
племићки
сталеж

ГРАД МУМИЈА

**Из тла на периферији
Лиме у Перуу
на светлост дана
полако избија
тамна страна историје
једне велике
цивилизације: необични
повоји од платна,
заједничке гробнице
и гробље
са хиљадама
мумија**

Ђаци из школе у Тупак Амару одавно су знали да испод учионица спавају њихови преци Инке. Али, нису могли ни да замисле да је реч о највећој некрополи тог народа која је до сада нађена. Од 1999. године до данас испод зграда једног од најсиромашнијих предграђа у Лими извађено је 2200 мумија и око 70.000 предмета који говоре о животу и смрти Инка непосредно пре него што су их истребиле шпанске трупе са генералом Писаром на челу. „Радови још нису завршени“, каже Гуљермо Кок, перуански археолог. „По нашим

четрдесет један

Археолог Гуљермо Кок у својој лабораторији у Лими проучава једну мумију из Тупак Амаруа

прорачунима, на два метра дубље у земљи требало би да их буде још неколико. Трећину простора од укупно осам хектара тек треба истражити.

Проналазак овог гробља откриће многе тајне о животу у подножју Анда пре доласка шпанских освајача. Археолози су још шездесетих година уочили да је ова област занимљива, па су саградили и мали музеј за случајно нађене предмете. Но, Кок је тек пре три године схватио колико је гробље испод школе велико, па је нашао финансијере за почетак ископавања. Данас је сасвим свестан да ће ово откриће отворити нову страницу у перуанској археологији јер оно што се полако помаља из земље право је гробље читаве заједнице Инка. Ту су сахрањивани припадници свих сталежа једног сложеног друштва на чијем се врху налазио краљ.

Погребна демократија

Најзанимљивије и јесте то ко се све овде сахрањивао. Први пут на очигледан начин може да се установи да висока кул-

тура Инка, до сада присутна само на иконографији керамичких предмета и украсима на тканинама, није била намењена само племићком сталежу него је била распрострањена у читавом народу.

Поступак мумификације је био, како се чини, крајње упрошћен и њиме се из свих делова тела одстрањивала само телесна течност. Пре него што би биле сахрањене, мумије су полагане у повоје од тканине, који су се звали „фарди“. Археолози су налазили и до седам тела ушивених у исти фарди, гробнице са 10, 12 фардија, али и гробове особа високог положаја. Једну од њих називали су „краљ памука“. То је мумија која је стручњацима приредила вишеструка изненађења. Због начина на који је сахрањена и добила је надимак: око ње у овојном платну нађен је слој од 135 килограма сировог памука.

Памук се у Перуу користио од прадавних времена, али обичај је био да се тела угледних љу-

ди завијају у fine тканине. Овде је, међутим, реч о сировој материји. Краљ је положен са савијеним коленима и скупљеним стопалима, али не у уобичајеном положају фетуса, како је то код Инка био обичај. Крај њега је била мумија детета тако да ће бити занимљиво установити да ли су били у родбинској вези.

Ковчежи пуни тајни

Научници су одлучни у намери да одгонетну ову загонетку баш из гробница које имају више мумија. Због тога су неки узорци (зуби, кости) већ послати у Пенсилванију где се проучава њихова ДНК. По Коковом мишљењу, у заједничким гробницама вероватно су сахрањивани људи из исте породице будући да је у то време било уобичајено да се живи у заједницама по крвном сродству, које су се међусобно ретко мешале.

Осим ове недоумице, стручњаке мучи и питање колико је времена пролазило од смрти неке особе до њене сахране: да ли то што се у неким

тканинама налази умотано и по више тела значи да су умрли у истом тренутку? Вероватније је да се фарди правио и зашивао дуго после смрти његовог најважнијег „станара“ јер у сваком од њих постоји средишња мумија, вероватно главна личност, окружена оним мање значајним. А није увек реч ни о одраслој особи: на пример, нађен је један фарди с дететом од отприлике годину и по дана поред кога је смештено четворо одраслих.

Ко је припремао сахране? Да ли је постојала нека врста занатлијаврачева, као што се догађало у древном Египту? И број деце велика је загонетка јер готово половина оних чија су тела нађена није за живота навршило ни 12 година. Смртност деце вероватно је била велика, објашњава Кок, али природна. Још нема трагова који би указивали на то да су деца била жртвована.

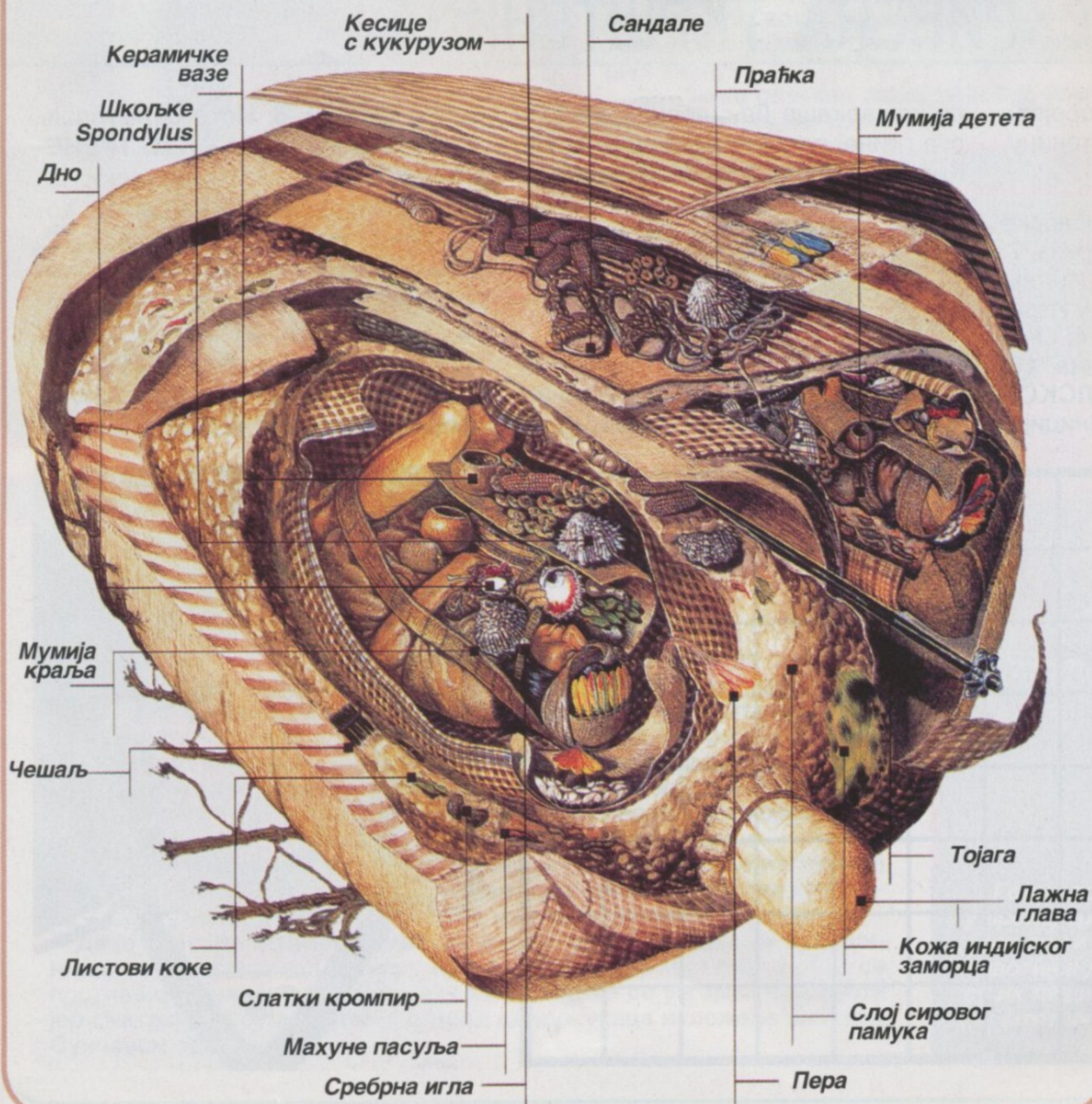
Једна глава приде

Коначно, четрдесетак овоја од јуте има антропоморфни облик: правом ковчегу с телом додата

УДОБНИ ЗАМОТУЉАК

Мумија такозваног „краља памука“ била је умотана у фарди заједно са још једним дететом и 170 различитих предмета: од оружја и оруђа до хране и разних поклона. Реч је вероватно о некој угледној особи на шта указују лепе сандале и капа, одлика вишег слоја, као и број шкољки. Тојага и праћка указују да је по свој прилици био ратник. Број и боја пера од амазонских птица, којима му је прекривена глава, осим обележја друштвеног стаљежа има и симболички значај. Погребна опрема мумије значајна је и због проучавања навика у исхрани овог народа, као и обичаја и веровања тога времена који се до данас на овом тлу нису много променили. На пример, врачеве и данас шкољке везују за циклусе живота ■

Душе покојника остајале су у вези са живима, па су зато мртви брижљиво сахрањивани

је још једна лажна, нашивена глава. Испуњена је памуком, али реч је само о обрису који нема очи, нос и уста. Нико још не разуме шта она значи.

Мумије из Тупак Амаруа све су из последњег раздобља историје Инка, од 1440. до 1532. године наше ере, који се назива касним хоризонтом. У то време царство Инка простирало се од Пацифика до Анда, од језера Титикака – одакле по легенди потичу – до данашњег Еквадора, све док га обесне шпанске трупе, предвођене генералом Писаром, нису у потпуности уништиле.

Налазиште о коме пишемо проглашено је националним спомеником, а обећава и друга изненађења. Већ је примећено десет пирамида с рампом које потичу из такозваног средњег хоризонта, то јест из раздобља између 600. и 900. године, и средине касног хоризонта, од 900. до 1450. године. Проучавање читавог подручја и сређивање добијених резултата омогућиће да се стекне потпуна слика о народима који су настањивали овај крај ■

З. М.

— четрдесет три

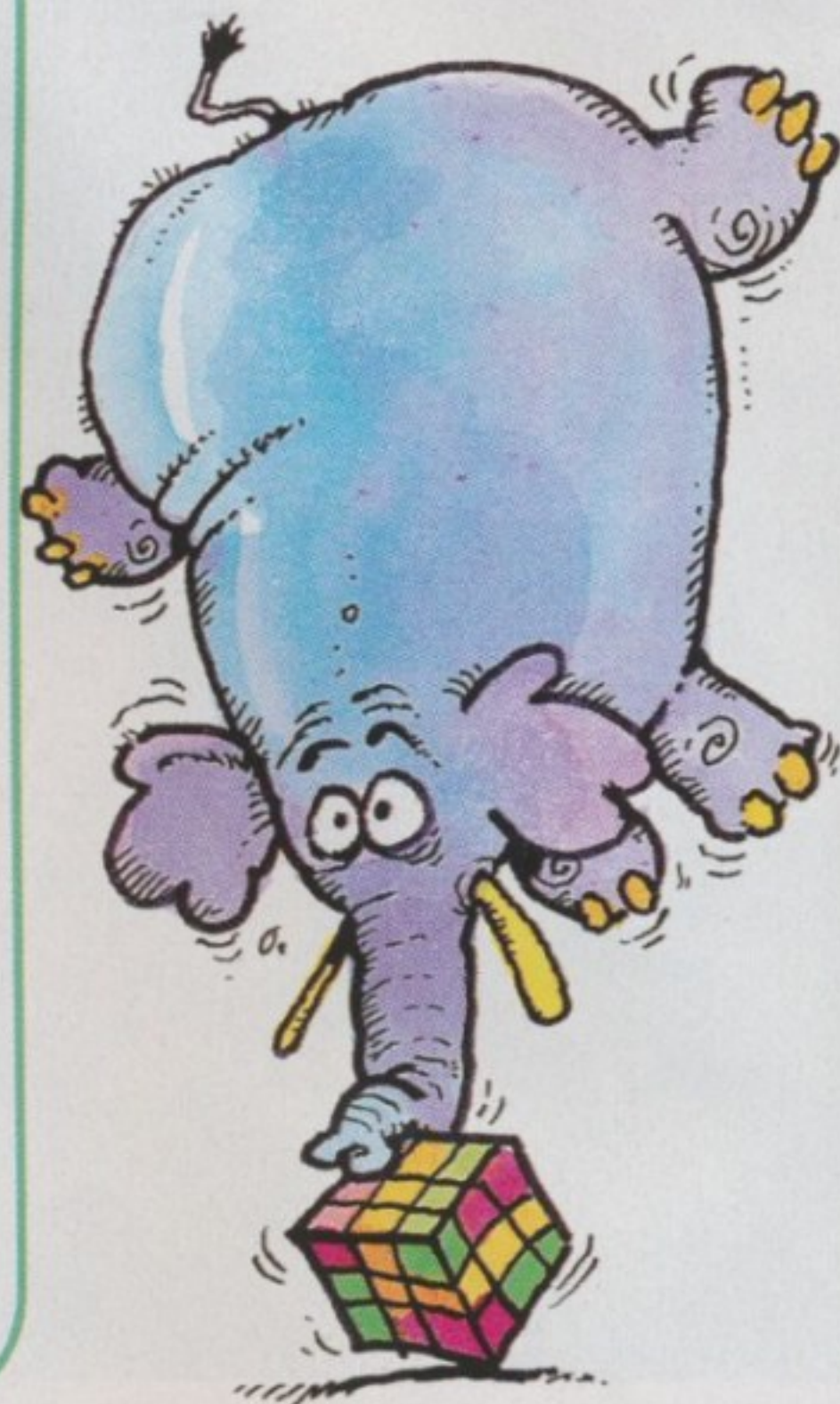
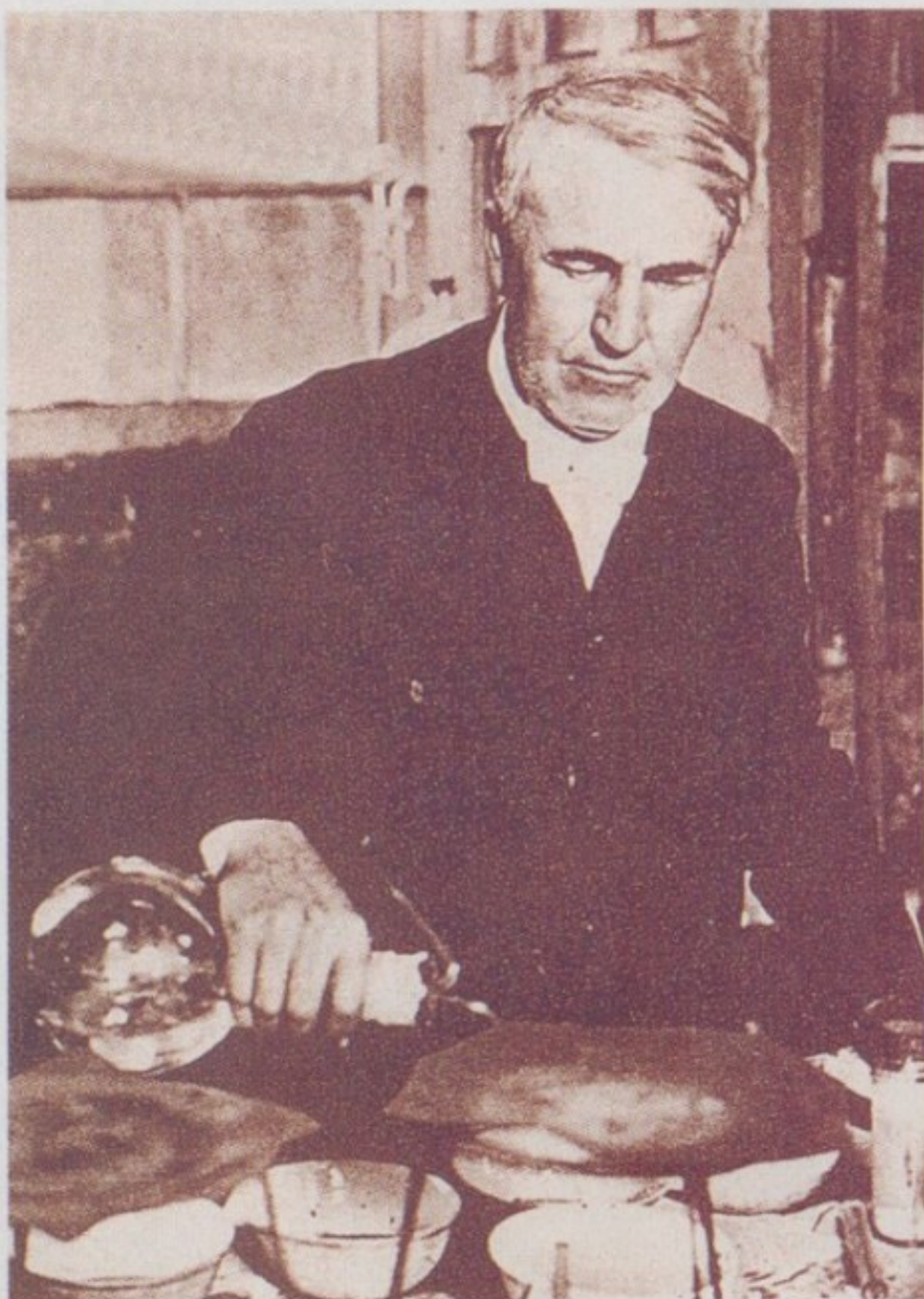
ПОМИЦАЉКА

Називе животиња помакните лево-десно тако да у две узастопне усправне колоне добијете називе још две животиње.

ШИМПАНЗО
МАГАРАЦ
КРАГУЈ
КАМИЛА
ГНУ
ПАНДА

АНАГРАМ

САМО ТЕСЛА ДИВ! А ОН?

СКРИВЕНА УКРШТЕНИЦА

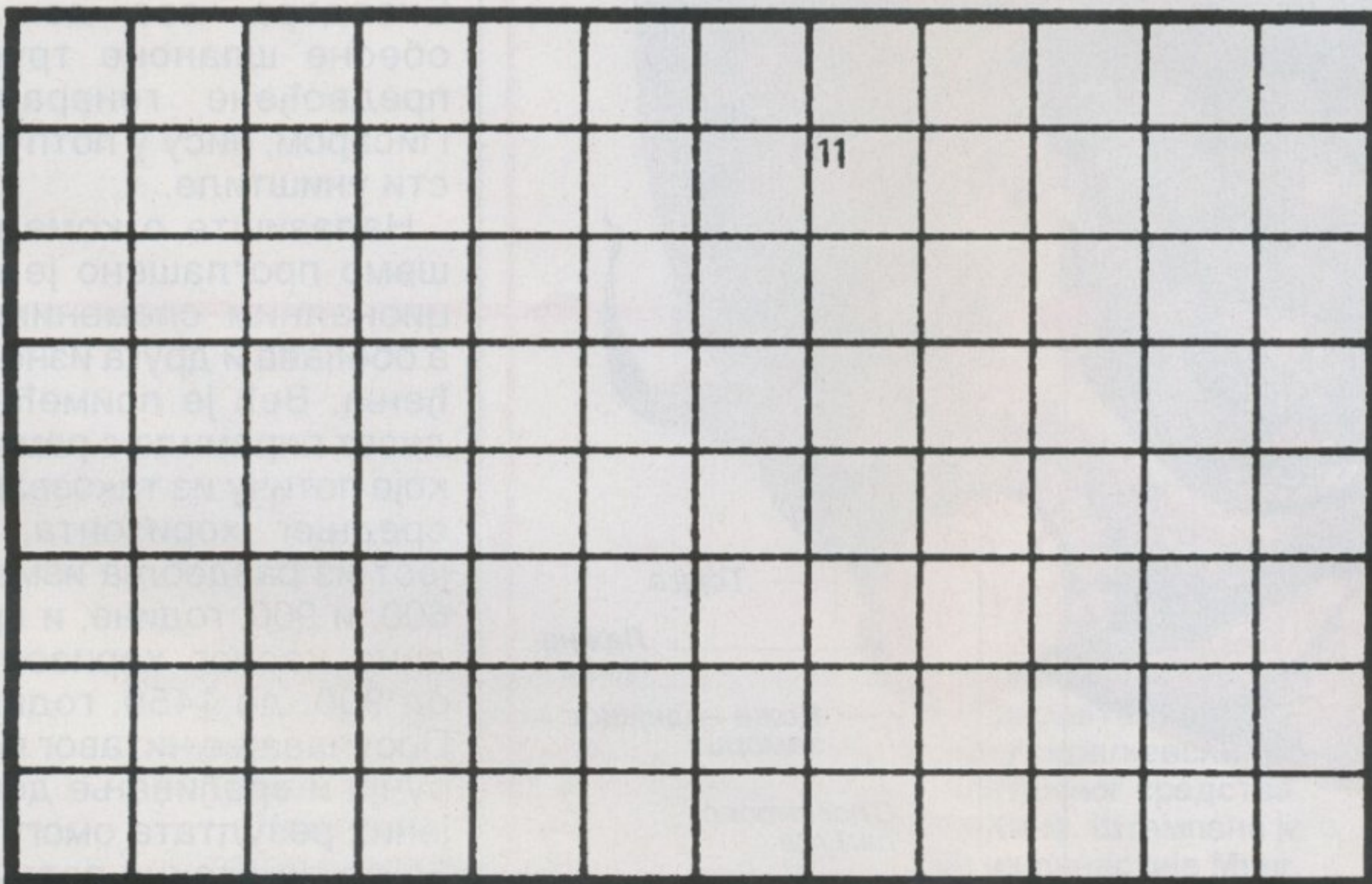
Распоред црних поља и бројева одредите решавајући укрштеницу. За почетак је уписан број 11.

ВОДОРАВНО: 1. Врста рибарске мреже, 4. Облик плода кукуруза, 7. Голет, карст, 9. Држава у Индији (анаграм: РЕАЛКА), 11. Лука у Израелу, 13. Мелодија, напев, 14. Онај који је са неким истих година, 16. **ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ФУДБАЛСКОГ ТРЕНЕРА СА СЛИКЕ**, 18. Иниција-

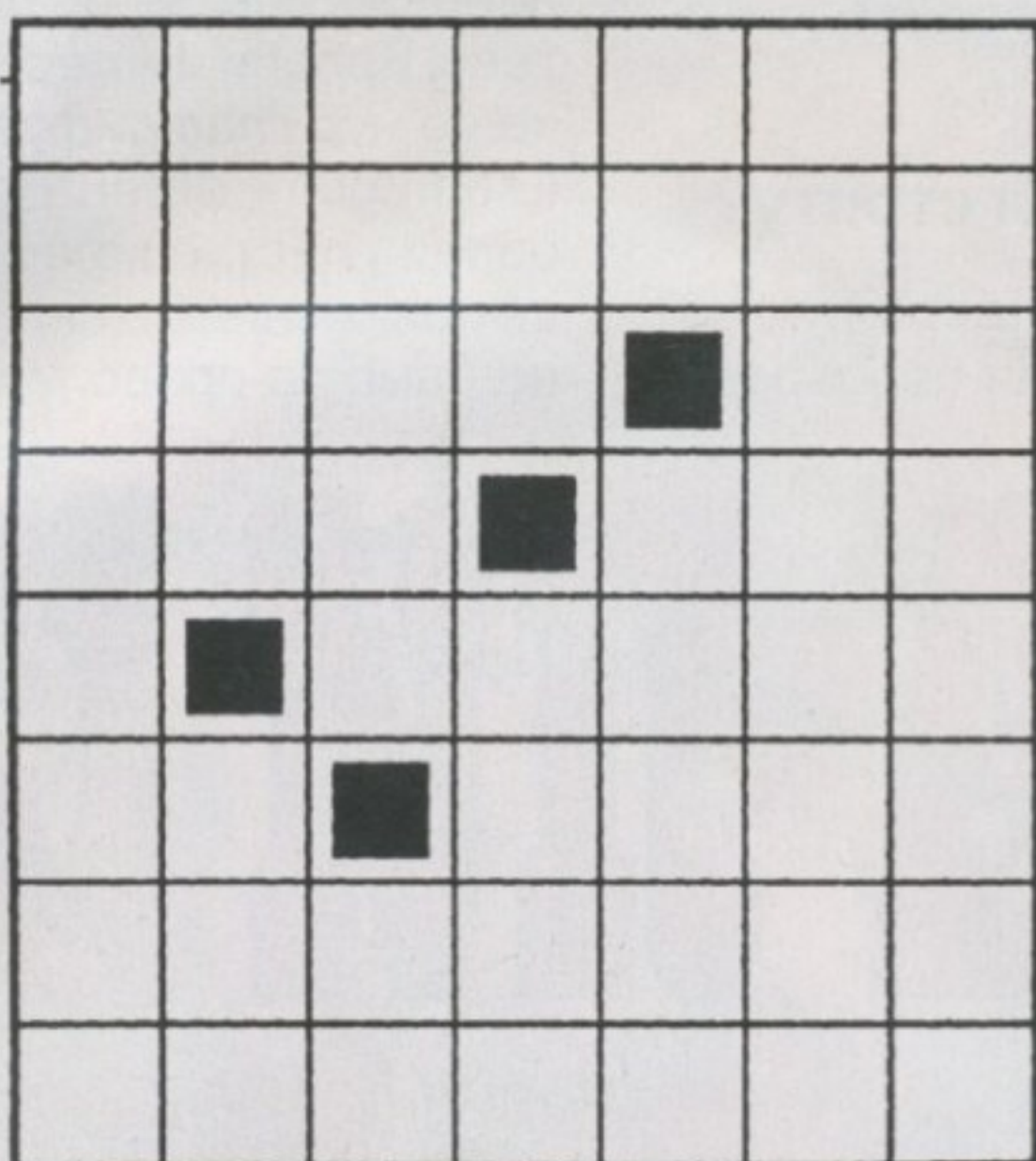
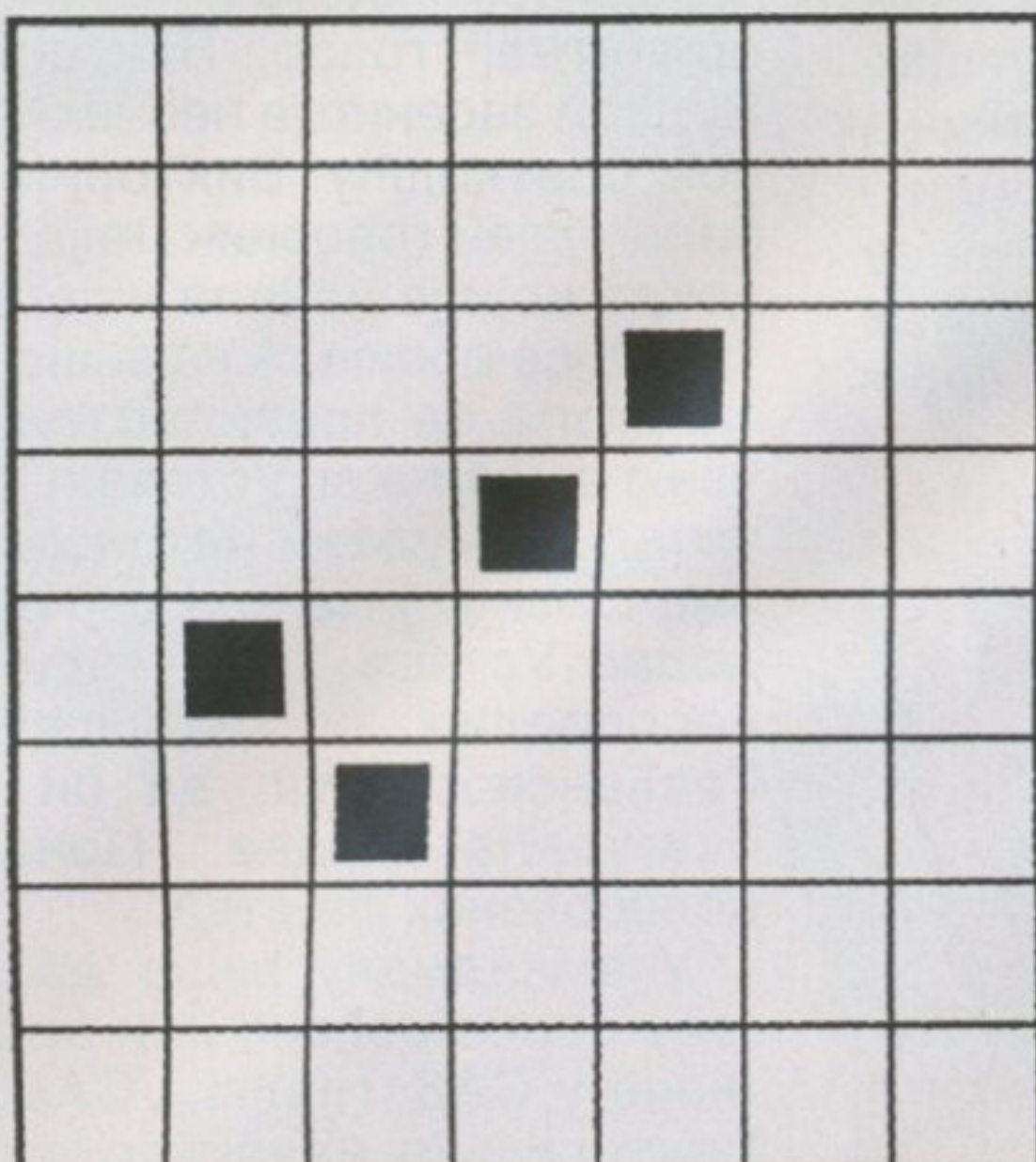
ли кошаркаша Даниловића, 19. Врста глине, порцуланска земља, 20. Килотона (скр.), 22. Име певача Рамацотија, 24. Певач или свирач, 26. Северни јелен, 27. Сачувати у тајности, прећутати, 28. Популарни назив за стадион „Црвене звезде“, 29. Извршни одбор (скр.) ■

УСПРАВНО: 1. Мањи хируршки нож, 2. Ваздушна лука, 3. Велико грчко острво, 4. Име револуцио-

нарке Цеткин, 5. Нота солмизације, 6. **БЕОГРАДСКИ КЛУБ ТРЕНЕРА СА СЛИКЕ**, 7. Индијански чамац, 8. Потресан доживљај, 10. Холандски фудбалски клуб, 12. Женско име, 14. Новчана вредност, новац, 15. Тражити, захтевати, 17. Младић, 21. Група од три музичара, 23. Зоља, 25. 28. и 10. слово азбуке, 27. Аутомобилска ознака за Зајечар ■

ПАРНЕ УКРШТЕНИЦЕ

Азбучни попис појмова довољан је за обе укрштенице. У први водоравни ред уписују се називи спортова са лоптом.

АКА, АКАДЕМИК, АЛИЗАРИН, АМО, АПЕНИНИ, АПОСТОЛ, АРАРЕ, АСИ, БИ, БОЕМА, ВАД, ВАСИЛ, ДРВО, ЕД,

ЕП, ЕПИР, ИМЕНИЦИ, ЈТ, КАДИЛАК, КАМАТНИК, КАТАРИНА, КЛАСА, КО-БАСИЦА, КОПОРАН, ЛЕНО, МАЛИ, НА, НС, ОПАК, ОПСТАНАК, ОСИМ, ОСТ, ПАЗ, ПАПИР, ПРОСТАК, РОНИ, РТ, СВЕТ, СПА, ТА, ТОМ, ШОЛАК ■

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

„Поп Ђира и поп Спира“
„Два цванцика“
„Зона Замфирова“
„Ивкова слава“
„Вукадин“
„Чича Јордан“

МОЗГАЛИЦА

Ивана и Петар иду у пети, а Радмила и Славиша у седми разред. Који разред похађају Мира и Тома? ■

Решења на страни 61

ПОЛИТИКНИ

ЗАБАВНИК

(15-22.8.2003.)

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА
бр. 111/32

1. (2) ♣ **BLUR** – Crazy Beat (5)
2. (4) ♣ **PINK** – Feel Good Time (4)
3. (7) ♣ **OCEAN COLOUR SCENE**
– I Just Need Myself (4)
4. (3) ♣ **MADONNA** – Hollywood (5)
5. (1) ♣ **SUPER FURRY ANIMALS**
– Golden Retriever (6)
- 6.(12) ♣ **HOT HOT HEAT** – No, Not Now (2)
7. (8) ♣ **BUSTED**
– Sleeping With The Lights On (3)
8. (9) ♣ **AVRIL LAVIGNE** – Losing Grip (5)
- 9.(10) ♣ **BENT** – Stay The Same (4)
- 10.(11) ♣ **ROBBIE WILLIAMS**
– Something Beautiful (3)
- 11.(14) ♣ **KOSHEEN** – All In My Head (2)
- 12.(–) ♣ **JANE'S ADDICTION**
– Just Because (1)
- 13.(16) ♣ **TURIN BRAKES** – Average Man (3)
- 14.(–) ♣ **DANDY WARHOLS**
– You Were The Last High (1)
- 15.(17) ♣ **JUNIOR SENIOR**
– Rhythm Bandits (2)
16. (5) ♣ **METALLICA** – St. Anger (6)
- 17.(–) ♣ **STEREOPHONICS**
– Maybe Tomorrow (1)
18. (6) ♣ **THE CORAL** – Pass It On (6)
- 19.(13) ♣ **MOLOKO** – Forever More (8)
- 20.(18) ♣ **SKIN** – Trashed (7)
- 21.(15) ♣ **THE CARDIGANS**
– You're The Storm (8)
- 22.(21) ♣ **RED HOT CHILI PEPPERS**
– Universally Speaking (11)
- 23.(19) ♣ **MASSIVE ATTACK**
– Butterfly Caught (7)
- 23.(23) ♣ **PLACEBO** – This Picture (9)

Испали:

MORCHEEBA – What's Your Name (7)
ELECTRIC SIX – Gay Bar (9)
TRICKY – Anti-Matter (6)

Листу уређује Ах-Неша.
www.sezampro.yu

Препоручујемо:
www.nme.com

1. **BLU CANTRELL ft. SEAN PAUL** – Breathe

НОВИТЕТИ:

3. **BUSTED** – Sleeping With The Lights On
4. **JAIMESON** – Complete
6. **RICHARD X ft. KELIS** – Finest Dreams
10. **R KELLY ft. BIG TRIGGER** – Snake
15. **KORN** – Did My Time
19. **DAVID SNEDDON** – Best Of Order
23. **KINGS OF LEON** – Molly's Chambers
25. **P DIDDY ft. KELIS** – Let's Get Ill
27. **LEANN RIMES** – We Can

105,2 i 91,5 MHz FM Stereo

четрдесет пет

Ипре него што је обелоданила да ће ући у председничку трку, Викторија Вудхал била је добро позната у најразличитијим круговима америчког друштва. Ову жену изузетне лепоте пратили су скандали шта год да је урадила. А по свему је била несвакидашња личност – и по начину на који је живела и по идејама чији је поборник била. Викторија Вудхал није ишла само испред времена у коме је живела, неке њене смеле замисли не би биле прихваћене ни данас. Можда је то разлог што ову јединствену жену данас памте само малобројни, њено име тешко је наћи и у појединим енциклопедијама.

Девојчица и духови

Као шесто од десеторо деце, колико су њени родитељи имали, Викторија Калифорнија Клафлин рођена је 23. септембра 1838. године у месту Хомер, у америчкој држави Охајо. Родитељи Роксана и Рубен издржавали су породицу ситним преварама и продајом чудотворних напитака и мазалица намењених наводно излечењу сваковрсних болести. Не зна се шта је тачно згрешио Рубен Клафлин, али грађани Хомера једва су дочекали да се овај пргави кавгација огреши о закон да би га прогласили непожељним и, заједно с породицом, протерали из града.

Од све деце, Викторија и њена млађа сестра Тенеси, звана Тени, одмалена су показивале необичну даровитост, што је у случају породице Клафлин значило да су биле видовите и имале дара за општење с духовима.

Викторија, од детињства оптерећена повереном улогом, први погодан тренутак искористила је да напусти породицу. Са петнаест година удала се за Канинга Вудхала, приученог лекара, са којим је добила сина Бајрона и кћерку Зулу. Уместо да нађе мир у браку, живот с Канингом за Викторију је био права ноћна мора. Вудхал је био проби-свет и пијаница, баш као и њен отац. Уместо да почну самосталан живот, Викторија и Канинг убрзо се придружују Клафлиновима и с њима настављају да лутају Америком.

Викторијин први грех био је што, не желећи да живи у несрећном браку, 1864. године одлучује да се разведе. Грађански морал 19. века био је изузетно крут, на развод се гледало с неодобравањем, посебно ако би се на тај корак одлучила жена.

Одлука да се две године касније поново уда и убрзо

пресели у Њујорк била је пресудна за Викторијин даљи живот. Познанство с Корнелијем Вандербилтом, у то време једним од најбогатијих људи у САД, одредило је њену будућност.

Жене на Вол стриту?

Корнелије Вандербилт, некадашњи капетан пароброда,

Викторији Вудхал није било довољно што се доказала као успешна пословна жена, њена природа бунила се против наметнуте неравноправности полова. Није била једина, у читавој Европи и Америци увелико се чуо глас сифражеткиња („suffrage“ – на енглеском: изборни глас), покрета коме су се приклониле жене борећи се не само за право гласа, већ и

Викторија Вудхал. Било је то прво обраћање једне жене на тако значајном месту.

Елизабет Стентон одлучила је да присуствује овом значајном догађају. Њу, као и све присутне, говор Викторије Вудхал засенио је неочекиваном бриткошћу. Викторија је била сјајан говорник, ниједан доказ који је изнела није могао да се побије. А највише се залагала за правилно тумачење америчког Устава. Прочитала је чувени четрнаести амандман који је Конгрес придодео Уставу 1866. године, непосредно по завршетку Грађанског рата, да би се осигурала права Црнаца ослобођених ропства.

У амандману пише да су „све особе рођене или досељене у САД, грађани САД...“ Викторија је неколико пута поновила: „Зар жене нису грађани?“ Њен говор прекидан је плеском. Елизабет Стентон одлучила је да снагу те жене искористи у сифражетском покрету.

Седи и спава

Од тог тренутка, Викторија Вудхал је, где год би се појавила, изазивала велику пажњу. На хиљаде жена, али и мушкараца, окупљало се да је чују. И сама свесна да с речи треба прећи на дела, Викторија одлучује да 1872. године уђе у председничку трку. Подразумевало се да жене немају право гласа, али Устав није забрањивао да се кандидују за председника. Као део предизборне кампање, сестре су покренуле часопис „Вудхал и Клафлинз викли“.

Часопис је био намењен шароликој публици – пословним људима, поборницима спиритуализма, потом феминисткињама, социјалистима... Били су ту извештаји с берзе, али отворено се говорило и о забрањеним темама као што су слободна љубав, контрола рађања, прекид трудноће, забрањене теме о којима су жене коначно слободно проговориле.

ЗАБАВНИКОВ
ИСТОРИЈСКИ ЗАБАВНИК

ДА ЛИ СУ ЖЕНЕ ГРАЂАНИ?

Викторија Вудхал прва је жена која се кандидовала за председника САД, прва жена власник деоничарске фирме на Вол стриту, прва жена која се обратила америчком Конгресу. Зашто тако јединствену личност данас памте само неки историчари?

који је почео да стиче новац бавећи се бродоградњом, а огромно богатство стекао улажући у изградњу железнице, омогућио је сестрама, дајући им почетни капитал, да отворе прву деоничарску фирму на Вол стриту. У време кад жене нису могле да имају ни рачун у банци који би гласио на њихово име, било је право чудо што су се две припаднице слабијег пола дрзнуле да се умешају у, како се сматрало, искључиво мушке послове. Највеће огорчење изазвало је што су Викторија и Тенеси биле изузетно успешне.

за већу равноправност с мушкарцима.

У Америци су најгласније биле Сузан Ентони, сестре Бичер, а посебно се издвајала Елизабет Стентон. Викторија Вудхал била је у почетку „слободан стрелац“. Иако званично није припадала покрету сифражеткиња, заступала је сличне идеје. Када је почетком 1871. године требало да се одржи Трећа конвенција националног покрета сифражеткиња у Вашингтону, Елизабет Стентон сазнала је да ће се 11. јануара сазиву оба дома Конгреса обратити

ДА СЕ ЗНА

• У часопису „Вудхал и Клафлинз викли“ 1872. године у САД је први пут на енглеском објављен „Комунистички манифест“.

• Када је Партија за једнака права објавила кандидатуру Викторије Вудхал за председника, за место потпредседника предложен је Фредерик Даглас, син белца и Црнкиње. Ни до данашњег дана ниједан човек обојене

ПОДВИКНИ
ЗАБАВНИК

Када су сифражеткиње схватиле да је Викторија Вудхал сувише оштра и за њих саме, окренуле су јој леђа.

Викторија Вудхал ускоро је постала кандидат Партије за једнака права која је 10. маја 1872. године променила име, од првобитног – Народне партије. Њена кандидатура званично је потврђена 6. јуна те године.

Викторија Вудхал, као што се и очекивало, изгубила је на изборима, а убрзо пошто је умро Корнелије Вандербилт, са сестром Тенеси, преселила се у Енглеску.

Борац за права жена и за социјалну правду, она је и у Енглеској, али на знатно неупадљивији начин, остала заговорник права на слободан живот, по сопственом нахо-

коже није постао потпредседник САД.

● Жене у Вајомингу гласају од 1869. године; на Новом Зеланду од 1893, у Данској 1915, а у САД од 1920. године. Од 1914. до 1939. у још 28 држава света жене стичу право гласа. Уједињене нације доносе 1952. године декларацију по којој се, на изборима, жене изједначавају с мушкарцима. У нашој земљи жене су добиле право гласа после Другог светског рата ■

ђењу. Више није била ни тако гласна ни тако одлучна. Посебно не од тренутка кад је 1883. године ступила у брак са Џоном Мартином, богатим енглеским банкарком.

Иако су жене у једној америчкој држави – био је то Вајоминг – од 1869. године могле да гласају, у свим осталим државама ово право стекле су тек 1920. године, скоро пола века пошто се Викторија кандидовала за председника.

Плашећи се да ће умрети ако се испружи у кревету, последње године живота Викторија Вудхал пробдела је у фотељи. Умрла је 9. јуна 1927. године, у сну, увелико прешавши осамдесету ■

Весна Софреновић

СВЕТ У БРОЈКАМА

ШТО КАСНИЈЕ СУДБОНОСНО „ДА“

28,1 годину просечно имају европске невесте које одлучују да ступе у брак. Осамдесетих година прошлог века Европљанке су изговарале судбоносно „да“ знатно раније – у 23. години.

30,3 године просечно данас имају европске младожење. Пре двадесет година младићи су се женили у 26. години.

33 године у просеку имају Швеђани када запросе девојку. Они су, иначе, најстарије младожење данашње Европе.

31 годину имају, просечно, данске невесте и оне су најстарије младе у Европи.

25 година, такође у просеку, имају девојке у Португалу када ступају у брак. Португалке су најмлађе европске невесте.

27 година просечно имају Португалци када донесу одлуку да се ожене. Португалци су најмлађе младожење Старог континента.

6 година су, у просеку, старије младожење и њихове изабранице у Француској него што су то били младенци пре две деценије. Француска је европска земља у којој је највидљивија ова промена: млади се све касније и касније одлучују на брак.

2 године, просечно, старији су младенци у Грчкој од оних који су се венчавали пре двадесет година.

20 година имају, у просеку, италијанске младожење које се венчавају са девојкама у просеку три године млађим од себе ■

четрдесет седам

Шта је модем?

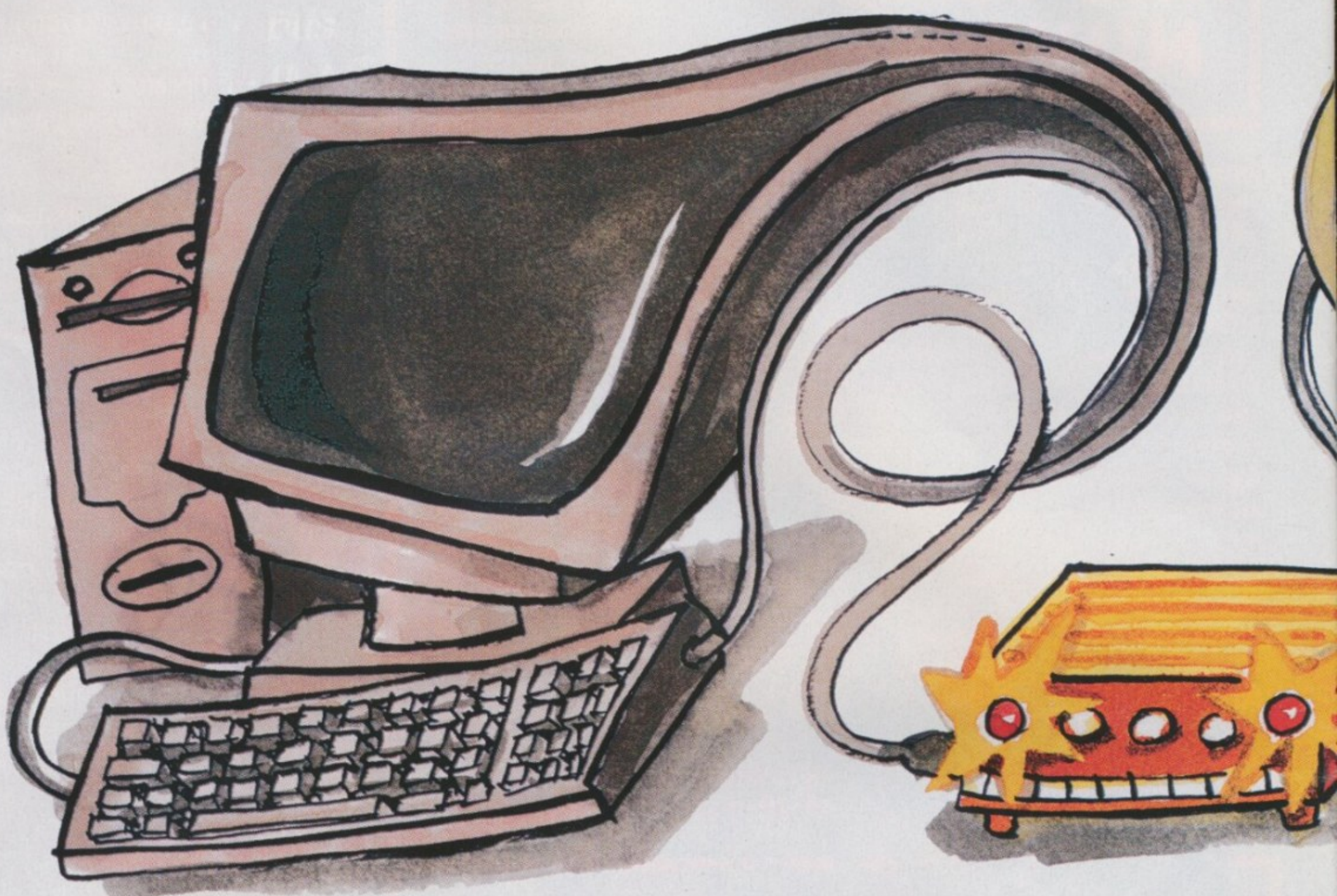
Телефонија је морала да превазиђе две озбиљне мане како би и рачунари могли да је користе. Служи се „аналогним“ сигналом, док рачунари користе дигитални, односно бинарни (састављен од низа нула и јединица) и има слаб проток података.

Телефон је направљен да би на даљину преносио људски глас. Подрхтавањем мембране микрофона под утицајем звучних таласа људски глас се претвара у променљив напон који има облик синусоиде и непрекидан ток. Промене напона тачно следе промене људског гласа од чега и потиче назив „аналогни“ (што значи, сличан). Дакле, то је пренос електричне струје сасвим другачији од испрекиданог ређања 0 и 1 (нема напона, има напона), особеног за информатику.

С друге стране, да би пренети глас био разумљив али, без нарочитог квалитета (због високих трошкова), телефон преноси само фреквенције у опсегу од 300 Hz до 3000 Hz. А то је слаб „проточни канал“, што нарочито долази до изражаја када се аналогни сигнал претвори у нумерички (дигитални).

ПАСОШ ЗА

Данас је телефонска линија најраспрострањенији начин да се уђе у „мрежу свих мрежа“ – Интернет. Али, то не би било могуће без једног малог уређаја који је назван „модем“

Зато је морао да буде направљен уређај који ће решити ове тешкоће. Назван је „модем“ – што је скраћеница израза МОдулатор-ДЕ-Модулатор. Модем игра улогу аналогно-нумеричког претварача обезбеђујући много бољи проток података. Претварање се састоји у превођењу нумеричких података у аналогни тон, близак звуку гласа и обрнуто.

При кодирању које користи модем, фазни помак таласа који носи податке (на шеми је зелене боје), једнак је неком одређеном временском помаку у односу на синусоидни напон помоћног таласа (талас плаве боје). Ако се оба таласа мењају на истоветан начин (а и б), њихова „дефасажа“ је нула. Чим носећи талас закасни, појављује се дефасажа (а и с). На графику (d) фазе два напона су у опозицији. Дефасажа се изражава степенима.

За ту сврху користи се један помоћни талас, кога телекомуникациони инжењери називају „носећи талас“ или скраћено „носач“. То је звучни сигнал у облику синусоиде, од кога потиче оно јако звиждање које сваки пут чујемо када укључимо модем. Носач је подлога за пренос података, јер може да се „кодира“. То значи да се изобличи под дејством података, поступком који је назван модулација. Подаци се тако утискују у носач, па после преноса могу да се „прочитају“ обрнутим поступком, демодулацијом.

И модулација и демодулација су поступци који су развијени да би радио и ТВ програм могао да се шаље на даљину. У телефонији су нашли примену како би и рачунари могли да користе телефонске линије. До сада је постојало више начина модулације. Најстарија техника било је кодирање амплитуде носача (амплитудна

модулација – АМ). Код ње је изобличавана јачина таласа носача у ритму података који се преносе. Код претварања дигиталног записа у аналогни, тон мале јачине означавао је „0“ (нуле), а велике „1“ (јединице). Иако ова техника није омогућавала да се постигне проток података који данас користимо, послужила је као технолошка основа за израду модема. Убрзо је за кодирање почела да се користи модулација код које се није изобличавала амплитуда (јачина) тона, већ његова фреквенција (фреквентна модулација – ФМ). Висока фреквенција за нуле, а ниска за јединице. Најзад, пронађена је техника кодирања помоћу „обртања фазе“ или фазна модулација, која се данас највише користи.

Фазна модулација

Овај најновији начин омогућио је велико повећање протока података у теле-

ИНТЕРНЕТ

време које протекне између пролаза два наизменична напона истог смера кроз вредност од 0 волти.

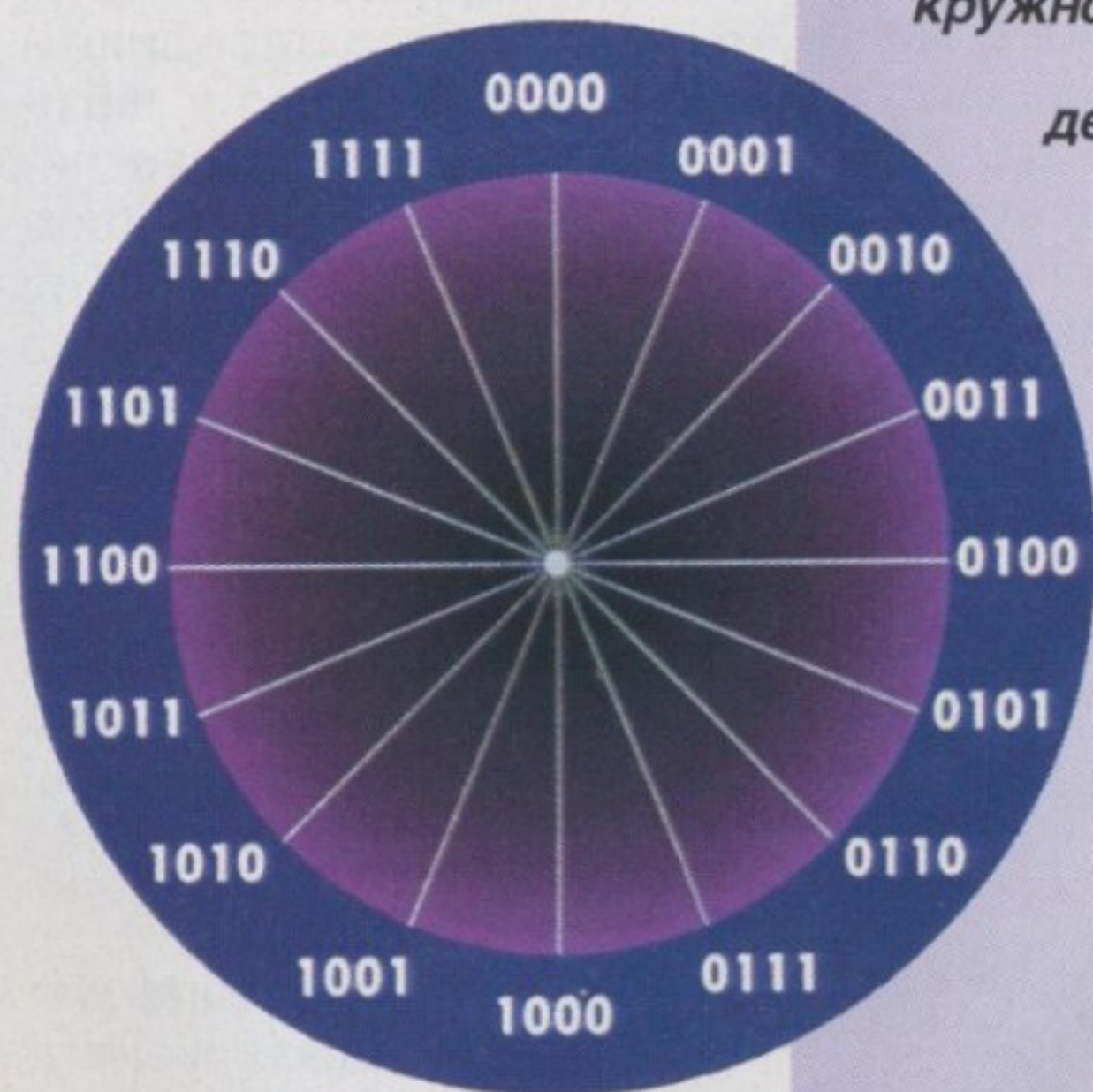
Када су два напона у савршеној фази (фазна разлика је нула), оба пролазе кроз вредност 0 волти у истом тренутку. Временским померањем ових напона једног према другом, фазна разлика расте. На пример, узмимо да помоћни талас има фреквенцију од 3000 Hz. Пошто је у питању синусоида, она има периоду од $1/3000$ секунде, што значи да протекне $1/3000$ секунде пре него што тај напон поново поприими исту вредност (види шему). Ако напон но-

Илустровао
Растко
Ћирић

фонским линијама. Његова суштина састоји се у стварању „фазне разлике“ између носећег таласа и једног помоћног таласа кога производи модем и мерења овог фазног помака са протоком времена (види шему). Фазна разлика у ствари је

сача закасни за њим за $1/6000$ секунде, ова два наизменична напона наћи ће се у „супротним фазама“ (графици а и d). То значи да између два напона може да се убаци још безброј померања (кашњења) фаза, што је веома погодно за кодира-

Модем ради у групама од по четири бита, и додељује им тачно одређени фазни помак (дефасажу). Склоп од четири бита пружа 16 различитих могућности (од 0000 до 1111), распоређених унутар 360° кружног „дијаграма фаза“.

Круг се дели на 16 делова од по $22,5^\circ$, од којих сваки одговара једној групи бита.

По таквој подели отпремни модем „модулира“ фазу носећег таласа.

Захваљујући помоћном напону, пријемни модем мери помак (кашњење) фазе и проналази о којим битима, односно подацима се ради.

ње. Једино ограничење је (у овом случају) да она морају да буду у временском размаку од 0 – $1/3000$ секунде, јер би се после тога два напона поново нашла у фази (графици а и b). Ради веће једноставности, постало је уобичајено да се фазна разлика приказује на једном кругу, односно на „дијаграму фаза“. На њему су онда вредности приказане сте-

пенима. Два напона који су у савршеној фази поклапају се на 0° или 360° (што је исто јер је описан пун круг). Напони су у супротним фазама када је њихов размак 180° , док је разлика (кашњење) од четврт периоде (график с), на дијаграму фаза представљена размаком од 90° ...

Код аналогних модема, кључна је била замисао да се пренос дигиталних података изводи модулацијом фаза али, не бит по бит, већ у групама од по четири бита. Онда је свакој од ових група додељен одређени фазни помак. Има 16 различитих група од по четири бита (све могуће комбинације): 0000, 0001, 0010, 0011, 0100... 1101, 1110 и 1111. Зато је кружница подељена на 16 једнаких одсека од по $22,5^\circ$ и групи 0000 додељен је нулти фазни помак, групи 0001 од $22,5^\circ$, групи 0010 од 45° , групи 0011 од $67,5^\circ$ и тако даље.

Сабијање података

Делећи фазни дијаграм на 16 једнаких делова од по $22,5^\circ$, свака група од четири бита добила је тачно свој фазни помак (назива се и дефасажа). Зато кроз телефонску линију теку два синусоидна напона, а једино се мења временски помак носача у зависности од групе бита коју преноси. Тако се овим видом кодирања постигло да је капацитет телефонске линије за пренос података повећан читавих шеснаест пута!

При коришћењу мреже за кабловску телевизију, кабловски оператер (1) убацује податке са Интернета (2) у ток података са телевизијским програмом (3) (код нас су још увек у аналогном облику). Кад стигне до корисника, телевизијски декодер пропушта према телевизору само податке ТВ програма (4) (ако су и они дигиталне природе). На исти начин, кабловски модем пропушта до рачунара само податке са Интернета (5).

Ако се и даље задржимо на фреквенцији телефоније од 3000 Hz, онда је њен највећи могући проток $3000 \times 16 = 48000$ бита у секунди. Међутим, већина данашњих аналогних модела у стању је да најпре компримује податке (смањујући број података који су неопходни да би дошло до преноса), тако да се проток података пење на 56000 бита (56 килобита) у секунди, а код неких и на 90 килобита.

10 милиона бита у секунди

Међутим, за пренос веће количине дигиталних података уобичајене телефон-

ске линије најјефтиније су али не и најбоље решење. У свету се за ову намену све више уводе мреже посебних линија попут ISDN (Integrated Services Digital Network). Код њих нема потребе за аналого-дигиталним претварањем сигнала, јер од извора до одредишта путују подаци само у дигиталном облику. Овакве линије састоје се од два обична телефонска вода који су подељени у три посебна канала. Један канал користи телефонска компанија за надзор, док остала два преносе дигиталне податке. Дакле, ISDN модеми немају улогу претварача, односно не изводе модулаци-

ју и демодулацију од којих модемима потиче име. Они су само једноставни преносиоци података од рачунара до ISDN линије. Највећа брзина протока кроз овакву мрежу је 128 килобита у секунди. Овакве линије се користе када се жели стална веза са Интернетом.

И ASDN (Asymmetrical Digital Subscriber Line) је један од начина да се подаци преносе кроз обичне телефонске водове без претварања (јер су у дигиталном облику). Назив Асиметрична ДСЛ дат му је јер брже преноси податке у смеру од мреже ка кориснику (у већини случајева, у том смеру знатно

је већа потреба за преносом података). Тражени подаци путују брзином од око 8 милиона бита у секунди. У смеру од корисника ка мрежи, углавном се шаље само захтев за одређеним подацима, па је овде брзина протока око 640 килобита у секунди. Улога АДСЛ модема је да обичну телефонску линију подели на три одвојена канала, од којих сваки има различиту пропусну моћ и брзину. Најслабији канал преноси аналогни глас и податке, канал средње брзине носи дигиталне податке ка мрежи, док канал са највећим капацитетом и брзином носи дигиталне податке од мреже ка кориснику. Захваљујући одвојеним каналима, могуће је истовремено користити телефон и сурфовати по Интернету, што код обичних, аналогних модела није могуће. Овај начин је још увек скуп и углавном га користе само велика предузећа која имају потребу за непрекидном везом са Интернетом. Постоји још неколико врста ДСЛ мрежа, а у неким подаци путују брзином и од 10 милиона бита у секунди.

Кабловски модем

Убрзаним ширењем кабловске телевизије (CATV) код нас полако почиње да се уводи кабловски начин изласка на „мрежу свих мрежа“. Кабловски модем доноси податке кроз кабл за телевизијски програм брзином од око 3 милиона бита у секунди, а у супротном смеру, према мрежи, шаље их брзином између 500 килобита и 2.5 милиона бита у секунди. Као и обични аналогни модем, кабловски модем претвара дигиталне податке у аналогне и обрнуто. Само, много је сложенији и скупљи јер мора да садржи и тјунер који одваја дигиталне сигнале од сигнала телевизијског програма. Како више корисника истовремено користи исти кабл, поседује и могућност заштите података шифровањем. Пошто се и овде, као и код ДСЛ линија, користе посебни канали за пренос података, могуће је да се истовремено гледа ТВ програм и користи Интернет.

Излазак на Интернет могућ је и преко сателита али, за широку јавност овај начин је још далека будућност. Биће неопходна нарочита пријемно-отпремна сателитска антена и наравно – сателитски модем ■

Горан Војиновић

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК
22.8.2003.

СЕЗАМ СЕ ОТВОРИО

У последњих неколико недеља сведоци смо великих промена на домаћем тржишту Интернета, али се исто тако чини и да су ствари коначно кренуле набоље по кориснике.

Интернет систем SezamPro чак је из основа променио свој тарифни план и знатно оборио цене својих услуга. Најбољи пример одсликава нови пакет који SezamPro нуди корисницима Интернета од првог јула под називом Сезам Нон(С)Топ Интернет претплата. Тачније, овај провајдер нуди корисницима за 849 динара месечно неограничен приступ Интернету, Сезаму и његовим садржајима. Када се каже „неограничен приступ Интернету“, мисли се на чињеницу да се не мери ни проведено време на мрежи ни количина пренетих података.

То, наравно, није све, ниже су и цене Интернет сати, постоји још један занимљив пакет, а нису заборављени ни корисници који користе ISDN технологију.

Свима који желе нешто више да сазнају о новим ценама и могућностима које Сезам нуди, саветујемо да посете сајт Сезама.

Адреса је www.sezampro.yu, а онима који одмах желе да обезбеде неограничени Интернет током месец дана, саветујемо да на киосцима „Штампе“ купе Интернет (С) картицу од 850 динара и од куће укључе ову привлачну претплату.

Још једна новина из Сезама за крај. Како сазнајемо, пуштен је у рад и нов приступни број преко SMIN мреже. То значи, један SezamPro број за целу Србију – 042 110 220. За приступ Сезаму преко наведеног броја важе исти услови као и приликом звања Сезамових бројева у градовима где је до сада био присутан.

Број је део SMIN мреже, а Телеком Србија позив овог броја наплаћује по локалној тарифи за месни саобраћај и то: импулсни интервал од 2 минута у време јаког саобраћаја и импулсни интервал од 4 минута за време слабог саобраћаја по цени од 0,36 динара за један импулс. Дакле, телефонски рачун, односно цена укључења на Интернет преко броја 042 110 220 биће иста као и када разговарате телефоном са комшијом, а Интернет ће коначно моћи да користе и лица која до сада у свом месту нису имала Интернет провајдера ■

Zaboravite na skupe Internet sate!
Učinili smo Internet jeftinim.

Internet
NON[s]TOP

Telekom SMIN mreža

(042) 110 220

Neograničen pristup Internetu sezampro за целу
за само 849 dinara mesečno. Србију

Platite [s]karticom - potražite je na jednom
od preko 500 kioska i prodajnih mesta.

sezampro
ONLINE

Tel/fax: 3227 231

Skadarska 40c/II sprat, Beograd, www.sezampro.yu

КО
ЧИТА
ПОЛИТИКА
ЗАБАВНИК
ТАЈ
И
ЗНА

КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ ГРЧКУ МИТОЛОГИЈУ?

2 Зевс је био најмоћнији бог старих Грка, али постојала је једна врховна сила којој је чак и он био подређен. Која је то сила?

- А. Морос
- Б. Кронос
- В. Ерос

7 Који је од грчких богова био син Зевса и богиње Лето и брат близанац Артемиде?

- А. Хелиос
- Б. Аполон
- В. Хефест

3 Зевс је казнио Прометеја зато што је стално варао богове и помагао смртницима. Шта је Прометеј украо од богова и поклатио човечанству?

- А. Вино
- Б. Ватру
- В. Гвожђе

8 Дионис, познат и као Бахус, склон раскалашном животу, био је бог...

- А. Годишњих доба
- Б. Вина и воћа
- В. Сазвежђа

4 Ког је Титана Зевс заувек проклео да стоји на „крају света“ и да на својим плећима носи терет Земље и неба?

- А. Херакла
- Б. Атласа
- В. Темиса

9 Коју је наизглед немогућу мисију испунио грчки јунак Херакле, оличење мушке снаге, храбрости и врлине?

- А. Повратио златно руно
- Б. Убио Медузу
- В. Издржао дванаест искушења

5 Када је прогутао своју прву жену Метиду, Зевс је сам родио потпуно одраслог и одевеног бога с копљем у руци. Ко је био тај бог?

- А. Атина
- Б. Хермес
- В. Аполон

10 Где је било станиште дванаест најважнијих грчких богова?

- А. На планини Парнас
- Б. На Олимпу
- В. У Аркадији

1 Судећи по грчким митовима о стварању света, као што је наведено у Хесиодовој „Теогони“, која је прва сила из које је настајала васиона?

- А. Хаос
- Б. Ерос
- В. Геа

У „Парисовој пресуди“ тројански принц Парис био је позван да одлучи која је од три богиње била најлепша и да је награди златном јабуком с натписом „најдрагој“. Свака од богиња понудила је Парису да га подмити у намери да буде изабрана. За коју се Парис одлучио?

- А. Херу, која му је понудила снагу и моћ
- Б. Атину, која му је понудила успех у борби
- В. Афродиту, која му је понудила најлепшу жену света

**Решења
на
страни
61**

ЛЕПО СИ ТО ИЗВЕО, СТАРЛИ...

Прст правде био је уперен у Греама Старлија, он је био класичан осумњичени за убиство. Тридесетседмогодишњи бивши приватни детектив свакако је добро проучио случајеве особа које су нестале и никада више нису виђене живе, понекад ни мртве. И, када је његова жена Линда нестала, Старли је знао како се то изводи, а имао је и мотив и прилику да је убије.

Детективи који су први дошли у њихов дом у Бигин Хилу, енглеска грофовија Кент, били су сигурни да је Старли, посредник у трговању некретностима, убио своју малу, неверну, двадесетдвегодишњу жену. Он им је, уосталом, отворено признао да ју је мрзео због њених бројних љубавних веза с другим мушкарцима.

Полиција је започела истрагу сувише касно што јој никако није ишло на руку. Линде Старли нигде није било већ 12 месеци када се њена мати, госпођа Ада Веб, забринула, ушла у локалну полицијску станицу и пријавила нестанак кћери. Она им се није обратила раније јер ју је зет Греам Старли уверавао да је с Линдом, мада је она напустила њихов дом, у редовној телефонској вези.

Мама се неће вратити

Када су се полицајци, најзад, појавили на прагу Старлијеве веома уредне приземне куће изван града, он им је искрено саопштио: „Да, отишла је и не верујем да ћу је икада више видети. Немам појма где је, али сам пресрећан што сам је се отарасио!“ Јасно и гласно.

Детективи су тада покушали да склопе чињенице овог случаја.

Линда Старли последњи пут је виђена у својој кући јула 1981. године када јој је сестра била у посети. Линда, при крају шестог месеца трудноће, са сузама у очима поверила је сестри да ју је муж тукао и ударао у стомак

педесет два

за време жестоке свађе претходне ноћи говорећи да је отац детета које носи један од њених наводних љубавника.

Следећег дана је живахна и привлачна Линда, која је радила у маркетингу козметичке компаније „Ејвон“, ишчезла.

Старли је својој и њеној деци, шестогодишњој кћери и четворогодишњем сину, рекао да се њихова мама више никада неће вратити. Суседи су приметили да је у башти zaloжио ватру и на њој спалио одећу своје супруге што им се учинило као мало преурањен потез.

Ни царским резом ни обично

И годину дана, све до јула 1982, Старли је с децом живео као да га је Линда једноставно напустила и отишла својим путем. Повремено се телефоном јављао родитељима своје нестале жене говорећи им да му се Линда понекад јавља и да је, изгледа, добро.

Истовремено је, детаљно познајући штедне рачуне нестале супруге, фалсификовао њен потпис и подигао сву њену уштеђевину као и новац од породичног одсуства који је чековима стизао на њено име.

Породични лекар Линде Старли открио је да је нестала жена морала да се породи царским резом. Здравствене власти су, на захтев полиције, прегледале и провериле податке свих гинеколошко-акушерских болница и приватних клиника у Великој Британији и нису постигли ништа: трудница њеног

– Линда ме је толико пута остављала да ми ни на памет није падало да њен нестанак пријавим. Срећан сам што је отишла и никада више не желим да је видим!
– рекао је полицији муж ишчезле брачне сапутнице

описа није се породила, ни царским резом ни нормално, ни на једном од тих места.

Полиција је у међувремену открила да је њен љубоморни муж употребио своје знање бившег приватног детектива да би прислушкивао сопствени телефон и снимао разговоре између Линде и њених љубавника.

Не бих тровао цвеће!

„Познато нам је да се ваша супруга није владала како треба“, рекао је један од полицијских инспектора Старлију веома саосећајно. „Савршено схватамо да такав притисак може човека лако да излуди!“ Није вредело. Старли је ћутао као заливен и није имао шта да дода својим ранијим кратким изјавама.

Старли, који је био слабог здравља и имао болесно срце, ниједном није насео на замке које су му детективи постављали. „Вероватно мислите да сам је сахранио у врту“, горко им је једном рекао. „Не бих ваљда био луд да потрујем своје цвеће!“ Та-

кво је мишљење имао он о својој жени.

Само је питање времена, мислили су истражници. Чим се Линдин леш нађе, њен муж ће се сломити и проговорити. Само, леша нигде није било, а Старли је непоколебиво одбијао да призна неку своју улогу у женином нестанку. „Линда ме је толико пута остављала да ми није падало на памет да пријавим њен нестанак. Срећан сам што је отишла и не желим никада више да је видим!“, понављао је он.

А, када је око Линдиног нестанка дигнута узбуна по свим националним новинама, радију и телевизији и нико се није јавио да бар нешто каже о ишчезлој жени, почело је озбиљно трагање за њеним телом.

Ишчупано, прочешљано, испитано

У Старлијевој кући ишчупане су све подне даске, сви зидови су испитани не би ли се у њима открила нека шу-

пљина. Инфрацрвеним и топлотним детекторима испитани су врт и башта око куће, трагаоци са псима прочешљали су све оближње шуме и паркове.

Полицијски рониоци спустили су се у сва вештачка и природна језера, језерца и реке, стручњацима за судску медицину послате су на испитивање кости неког женског тела ископаног у шуми 48 километара од куће Старлијевих. Од Линде Старли, живе или мртве, није било ни трага ни гласа.

У низу испитивања којима је у полицији подвргнут Греам Старли завитлавао је детективе подсмевајући се њиховим узалудним покушајима да открију судбину његове жене. Детективи, знајући да има болесно срце, понашали су се према њему у рукавицама притискајући га колико им се чинило да смеју.

Ко је послао венац?

Након три месеца опсежне истраге шеф одељења за крвне деликте главни инспектор Џорџ Креси проучио је све индиректне доказе и

одлучио да нареди да се Греам Старли осумњичи за убиство супруге, била она верна или не, и да му се суди.

И док су полицијски правни стручњаци припремали случај на основу кога би му се судило, Греам Старли је изненада умро од срчаног удара. Истрага убиства Линде Старли прекинута је, случај је завршен и стављен у фасциклу под називом „Главни осумњичени преминуо“.

Адвокат Греама Старлија изјавио је: „Тестамент господина Старлија прочитан је и у њему нема ничег драматичног, никаквог признања или тако нечега!“

Полицијски детективи грофовије Кент нису сматрали да им је место на Старлијевој кремацији недељу дана после смрти након богослужења у тихој капели Хонор Оук у Лондону. Да су се потрудили да дођу, видели би на ковчегу велики венац цвећа с поруком: „Лепо си то извео, Старли. Волим те...“■

Бојана Дожић

Илустровао
Војислав Васиљевић

Године 1802. енглески брод клипер „Марта Дан“ запловио је из Хаване према Ливерпулу натоварен са две стотине балона рума и седам стотина џакова шећерне трске. Капетан брода био је искусни морепловац Вилијем Бенедикт рођен у Ливерпулу, а одрастао у Пенсилванији.

Чврста веза између капетана и брода добро је позната међу поморцима, али наклоност капетана Бенедикта према „Марти Дан“ личила је на праву заљубљеност. Капетан је често причао свом броду не пропуштајући у таквим приликама да га нежно потапше или да помилује његов прамац. Посада се брзо навикла на овакво капетаново понашање, али било је тренутака када су и морнари осећали као да је овај брод личност.

Две недеље пошто су напустили Хавану, „Марта Дан“ је усред ноћи упловила у ливерпулску луку. Густа магла спустила се на површину мора, па осматрачи нису могли ништа да виде. Једино што су знали било је да се налазе у близини полуострва Вирал. У даљини су назрели трепћуће светло и помислили су да

ОСВЕТА „МАРТЕ ДАН“

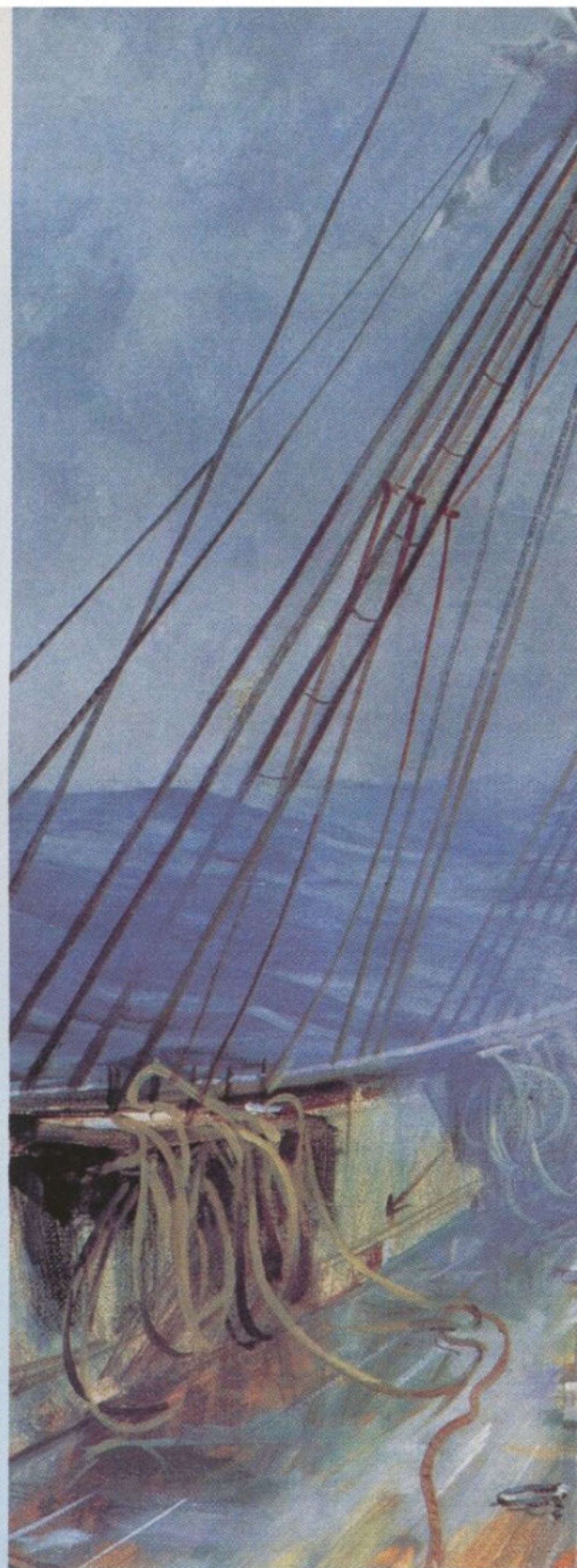
Двојица морнара повикала су да су на броду сигурно духови и хтели су пошто-пото да се врате на обалу, али...

је то сигнал са светионика Мерси који им показује пут. Капетан Бенедикт и његови људи већ су мислили да ће ускоро бити на Солтхаус доку. А тамо их је, знало се, чекао провод у некој од приобалних крчми.

Неколико минута пошто је кормилар променио правац, зраци са светионика су се изгубили, а капетану и његовој посади постало је јасно да је светло које су видели било мамац такозваних обалских гусара. Ови окрутни људи мамили су бродове на стене дуж обале Воласија, машући својим светиљкама од којих се морнарима чинило да су светла светионика. Њихова превара увек би успевала у овако магловитим ноћима, па је и „Марта Дан“ завршила ударивши о стене и готово се преврнувши. Тројица морнара су се

удавила, а један је издахнуо пололивши кичму на оштрој стени на коју је бачен. Капетан Бенедикт успео је, са једним морнаром, да се докопа обале, али чим су изашли на чврсто тло, један од гусара их је убио. Тадашње поморско правило било је да насукани брод не сме бити опљачкан уколико је његов капетан или било ко од чланова посаде преживео.

Банда пропалица која је усмртила Вилијема Бенедикта и његову посаду била је под покровитељством опасне старе жене, познате као Мама Црвенкапа, власнице озлоглашене крчме на обронцима Лискард Мура. У овој биртији пропалице и кријумчари Воласија крили су свој плен од руке закона и царинских службеника. Али, ове магловите ноћи, десило се нешто необично.

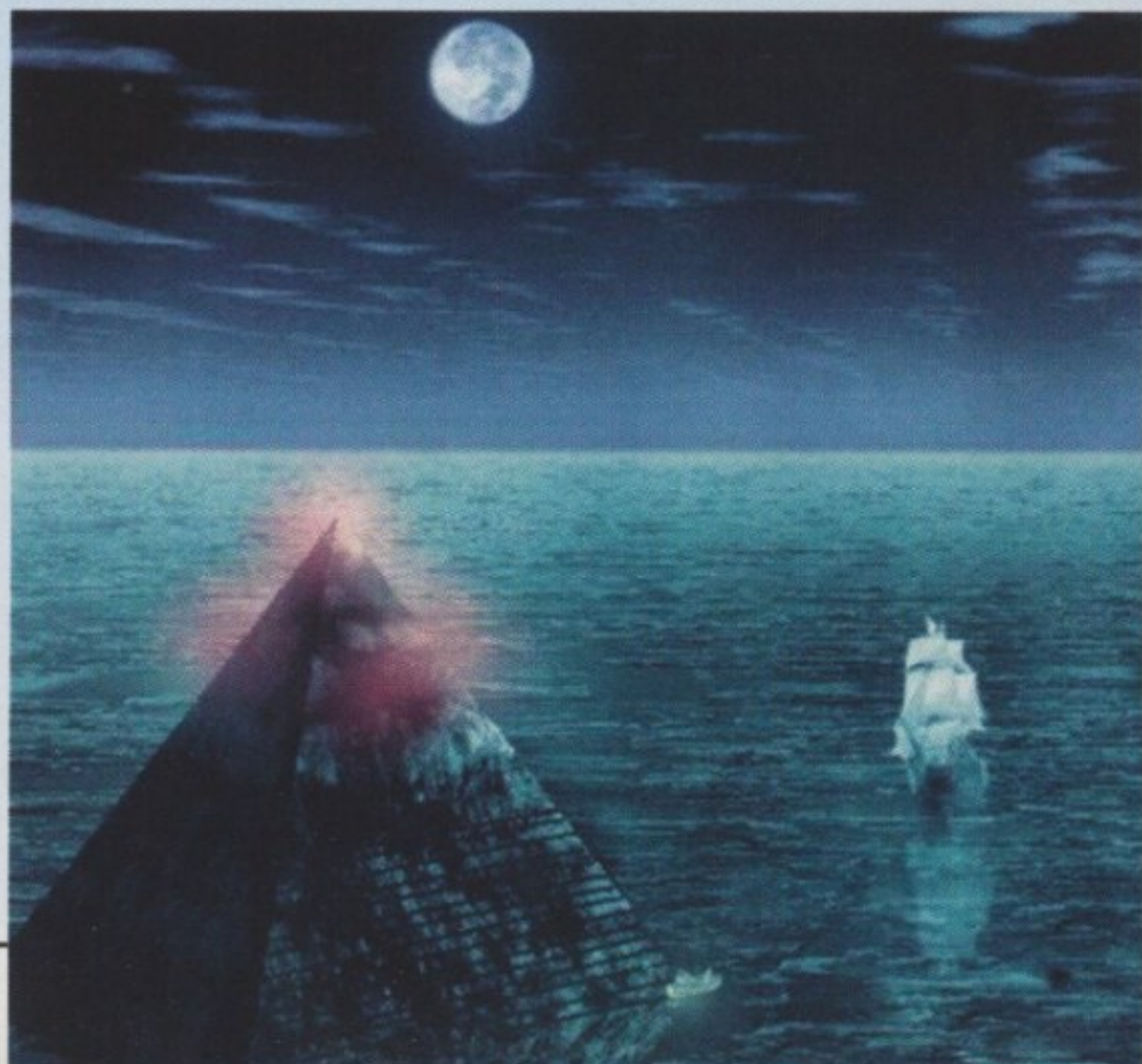

Пљачкаши су завеслали према „Марти Дан“ с намером да украду товар рума и шећера, али, када се њихов бродић нашао надомак брода почео је јак ветар, развејао маглу и испунио једра „Марте Дан“. Брод је почео да, одмиче од стена. Лопови у чамцу запањено су гледали како напуштени брод је-

На кући број 62, у Родни стриту у Ливерпулу, стоји плоча на којој пише: „Гледстон, четвороструки премијер, рођен је у овој кући 29. децембра 1809.“

Гледстон је био утицајан реформатор и легендарни говорник који је годинама управљао британским политичким животом. Он није био човек у облацима, напротив, био је политичар који је осмислио начин управљања у оба дома и трудио се да реши ирско питање на бази ирске самоуправе у чему су га омели конзервативци на челу са Дизраелијем. Замислите онда како су збуњени и запањени били чланови оба дома 1886. године када је премијер Гледстон изнео у Парламенту свој предлог. Не некакав предлог везан за реформе, већ предлог да новчано педесет четири

ГЛЕДСТОНОВ ПОСЛЕДЊИ

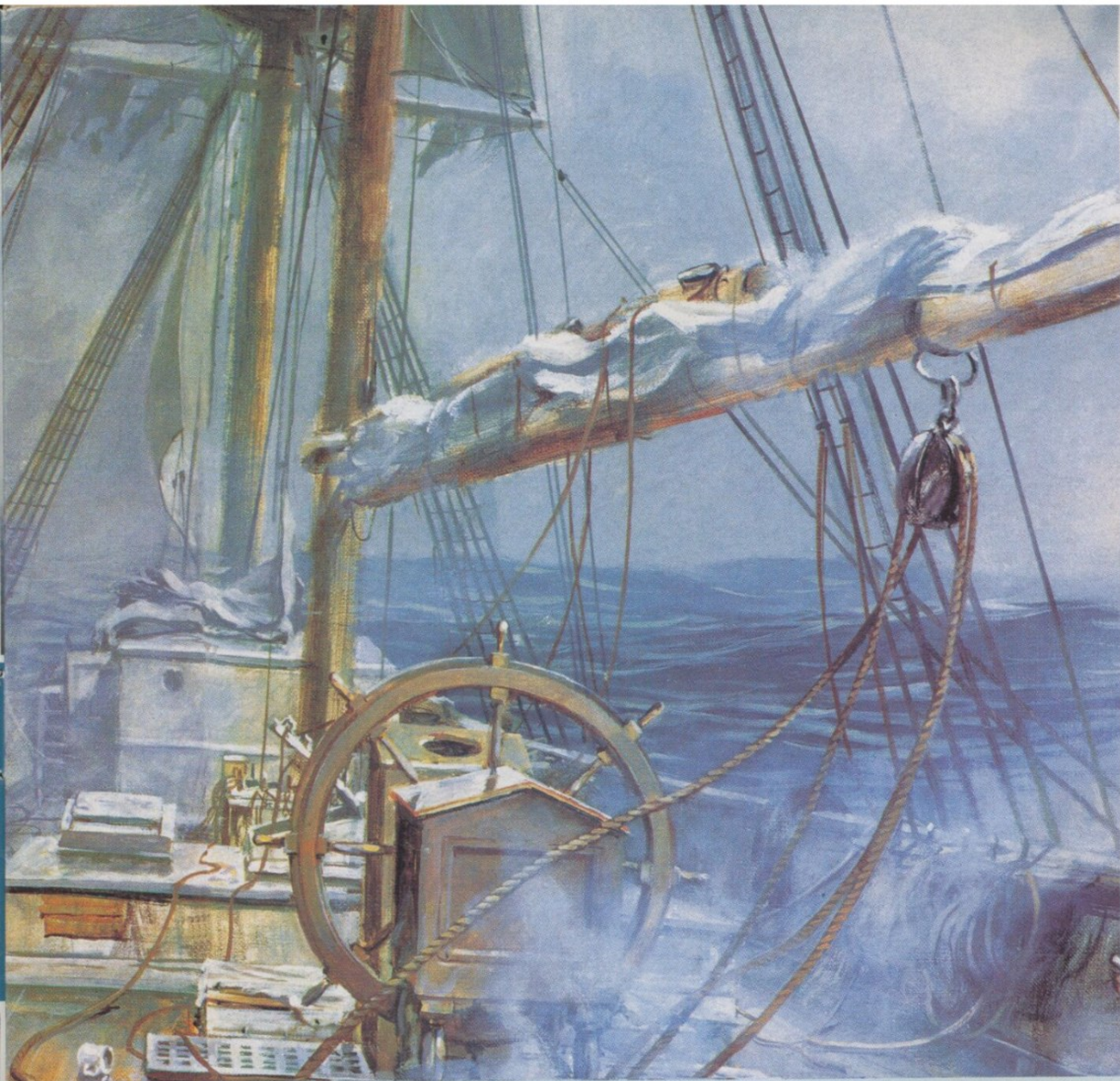
Врх црне огромне пирамиде дизао се из воде. Бразилски капетан хтео је само да прође поред необичног призора, али игла на компасу почела је бесомучно да се врти...

мажу потрагу за легендарним потонулим континентом Атлантидом!

Било је ту добацивања и громогласног смеха из оба дома Парламента. Многи су ми-

ПОДНИКИ
ЗАБАВНИК

22. 8. 2003.

дри ка отвореном мору. Покушали су да га сустигну, али то им није пошло за руком. „Марту Дан“ је ветар носио у тамну ноћ.

Хенри Харгривс, зликовац који је убио капетана Бенедикта и његовог морнара, приморавао је своје другове да веслају даље за напуштеним бродом. Одбили су,

правдајући се да је ветар прејак. С првим јутарњим зрацима Хенри Харгривс и петорица његових другова угледали су „Марту Дан“ како плови у правцу острва Хилбер, па су одлучили да у једном рибарском бродућу заплоче за клипером. Била је то велика грешка. Пред очима света који је са обале

гледао овај „подухват спасавања“, „Марта Дан“ изненада је променила правац, као да је неко за њеним кормилом. Брзо се приближавала рибарском бродућу. Хенри Харгривс је гледао изbezумљено, а „Марта Дан“ је прошла тик уз бродућ. Двојица морнара поред Харгривса повикала су да су на

броду сигурно духови. Хтели су пошто-пото да се врате на обалу, али грамзиви Харгривс није могао да допусти да неко други узме товар с брода, па је своје другове назвао сујеверним кукавицама.

Неколико минута касније, „Марта Дан“ поново се приближила бродућу. Ударивши га свом снагом, разнела га је у парчиће. Један од морнара погинуо је у судару, а други је на смрт искрварио у води. Хенри Харгривс се чврсто држао за поломљени јарбол. Видео је проклету брод како нестаје у раној јутарњој светлости. Харгривс се одважио и запливао према обали, а мало касније приметио је да је гомила на обали почела узбуђено да виче. Зликовац је погледао преко рамена и следио се од страха. „Марта Дан“ била му је за леђима и он је, запомажући, нестао под водом. Његово поломљено тело касније је нађено на песку Хојлејка.

Нико не зна шта је било са остатком „Марте Дан“, али о њеној судбини кружи велики број прича. Према једној, када је тело капетана Бенедикта сахрањено на црквеном гробљу изнад самог мора, у близини Нестона, усамљени брод „Марта Дан“ спустио се низ реку Ди и потонуо пред очима ожалашћене родбине и пријатеља који су присуствовали сахрани. Било је то као да је напуштени брод одлучио да се придружи вољеном капетану спреман да умре и тако докаже своју оданост ■

ПРЕДЛОГ

слили како седамдесетседмогодишњем премијеру није добро, па је његов невероватни предлог одбијен, а Гледстон је дао оставку. Многи су се питали шта је навело овог човека хладне главе да предложи финансирање тако необичног подухвата?! А постојала су два разлога. Нешто раније, и у тајности, Гледстон је прочитао књигу о Атлантиди, острву краљевству, које је, како је тврдио Платон, постојало у Атлантском океану, западно од Гибралтара. Ишче-

зло је, каже се, услед природне катастрофе пре око 10.500 година у дубинама океана за само један дан. Ова књига америчког конгресмена Донелија обузела је Гледстонове мисли. Али нешто друго је било разлог због којег је Гледстон одлучио да набави и прочита ову књигу, нешто што му је испричао ланкаширски истраживач и пустволов Џејмс Т. Морган.

Две године раније, Морган се враћао у Ливерпул из Бразила где је истраживао Мато Гросо и Амазон у потрази за златом. Када је брод био усред Атлантика, око девет стотина миља од Азора, осматрач је угледао необичан приказ на удаљености од осамдесетак миља. Предвече су му се приближили на само једну миљу. Капетан и посада нису могли да верују својим очима: врх огромне црне пира-

мидалне грађевине дизао се из воде. Бродски компас почео је да се врти као да је пирамида била намагнетисана.

Бразилски капетан намеравао је да само прође поред необичне грађевине, али га је Морган замолио да баци сидро. Капетан је пристао на то и допустио да Морган и још четири морнара добровољца одвеслају у малом чамцу до пирамиде. Грађевина је била начињена од базалта и остављала утисак да је два пута виша од Велике пирамиде у Египту.

Морган и кормилар проценили су да се пирамида уздиже невероватних 960 стопа у висину. Имала је избочине попут степеница које су водиле увис и Морган је покушао да се попне уз њих. Није успео: обрасле морским растињем биле су клизаве.

Посада се вратила на брод и одатле обавила даље пре-

меравање пирамиде. Грађевина се очигледно настављала дубоко под водом, па је било немогуће утврдити њене истинске мере. Током ноћи необично светло појавило се око врха пирамиде иако није било невреме и у три сата ујутро капетан је, обузет страхом, наредио да се настави пут за Ливерпул.

Када су месец дана касније други бродови допловили на исто место у Атлантику, од пирамиде није било ни трага. Као да је уронила назад у дубине океана. Да ли је била остатак неког храма са Атлантиде избачен на површину ерупцијом пробуженог вулкана, а онда, с његовим смиривањем, поново потонуо у заборав, или је нешто друго проузроковало појаву пирамиде на површини, можда ћемо једног дана и знати ■

Снежана Ђукановић

ПОДТИСНИ

ЗАБАВНИК

22. 8. 2003.

— педесет пет

Недавно је у редакцију „Забавника“ стигло писмо читатељке Симоне из Враћа која моли да јој помогнемо. Наравно, најхитније могуће. Шта је разлог Симониног јављања? Мука која јој се још од раног детињства чини нерешива. Или, готово нерешива будући да ипак верује да за њу можда постоји лек... Да не отежимо: Симона је врло стидљива и верује да је то основни узрок њене патње. Она сматра да је живот особе која воли друштво, а у друштву се ужасно и неподношљиво стиди, знатно тежи од живота такозваних „бестидника“.

Непријатност је постала посебно изражена када се недавно заљубила. У друштву дечка који јој се допада Симонино лице увек је јаркоцрвене боје, дланови јој се зноје тако да није у стању ни да му пружи руку и поздрави се. Од стида. А тек када треба да му се обрати! Сатима у себи понавља оно што заиста жели да му каже. Авај! Чим се нађе у његовом друштву, као да постаје прави стручњак за бесмислице. Онда се још више стиди знајући да је испала права глупача. Најгоре је што Симона слуту да се и она допада дечаку, па уколико би могла да савлада стидљивост... можда би и љубав могла да се оствари. Од родитеља не очекује помоћ будући да су јој тим поводом – како верује – безброј пута одмогли. И сада црвени кад помисли на мајчине речи изговорене пред другима: „Знате, моја кћерка се стиди. Хаде, сине, узми, послужи се, немој да се стидиш!“ И те како се тада стидела и једина њена помисао била је: „Земљо, отвори се!“

Истину говорећи, родитељи су кривци за многе душевне невоље које њихову децу прате онда када су већ одрасли људи. Међутим, Симона можда није свесна да је њена мајка, терајући је да се још више стиди у друштву, применила важећу психолошку терапију лечења особе које се претерано стиде...

Стид је страх

Да бисмо се ослободили претераног стида, треба да знамо шта је то стид. Доктор Зоран Миливојевић, психотерапеут и сарадник „Забавника“, стид објашњава као страх. Одмах постаје јасно због чега је стид толико непријатан. То је, дакле, врста

страха који човек осећа када верује или процењује да је неким својим поступком допринео да одређена особа – најчешће врло значајна – о њему мисли лоше. Особа која се стиди мисли да је учинила нешто што одступа од слике какву би она желела да људи имају о њој. Дакле, за стид је потребан сведок. Што је човеку значајније да други имају лепо мишљење о њему – то је снажније осећање стида. Заправо, могло би се рећи да је у корену стида страх од одбацивања.

вам кратко рећи: „Какав блам! Дошло ми је у земљу да пропаднем!“

Али, не стидимо се само сопственог понашања. Стидимо се и других. Колико се мајки стиди понашања сопствене деце, а колико се мужева стидело због „необичног“ понашања својих супруга! И обрнуто. Када се особа стиди понашања неког другог с којим је у блиској вези, тада или одлази или, пак, „сведоцима“ ставља до знања да осуђује тог другог.

Човек се стиди још од најранијег детињства, када напуни петнаест месеци. Дете се стиди пред непознатим и позива да му знацима покаже да га прихвата. Касније почиње да схвата друштвена и културна правила, односно забране. Усвајањем тих правила човек постаје друштвено биће. Осећање стида јавља се када особа процени да је прекршила културну забрану и то доктор Миливојевић назива културним стидом. Замислите да неко непознат уђе

ЗЕМЉО, ОТВ

Највидљивији знак стида је црвенило које преплави наше лице, а у неким случајевима и врат и прса. Особа која се стиди покушава да се сакрије: никада не гледа у очи, већ обара главу, окреће се од посматрача, покрива се нечим или се сакрива иза нечега. Када не нађу ништа иза чега би се сакрили, стидљивци покривају лице рукама. А кад стид постане толико снажан, дају се у бег!

Стидљивост или срам многе особе води у осаму јер ће непријатност коју осећају послужити будућем избегавању понашања или ситуација са којим је непријатност повезана. Додуше, понекад је то корисно уколико има разлога за срам. У књизи „Задовољство, креативни приступ животу“ Александар Ловен каже да осећање стида разара човеково достојанство и подрива његов доживљај себе закључујући „да из васпитања треба одстранити осећање стида“.

Највидљивији знак стида је црвенило које прелива наше образе, лице, а у неким случајевима и врат и прса. Особа која се стиди покушава да се сакрије: никада не гледа у очи, већ пиљи у земљу, обара главу, окреће се од посматрача, покрива се нечим или се сакрива иза нечега. Када не нађу ништа иза чега би се сакрили, стидљивци покривају лице рукама. А кад стид постане толико снажан, стидљивци се дају у бег! Неки чак почињу и да плачу. Уколико их пита те због чега се стиде, они ће

у купатило док се туширате!? Такав стид некад нас прогони и у сну. А да вас неко затекне док сте на клозетској шољи? Ужас!

Постоји и друга врста стида. Ево о чему је реч. Једноставно, неки људи сами себи поставе високе циљеве, тачније, желе да их околина потпуно прихвати. Када се таквој особи учини да није задовољила своје високе захтеве, онда почиње да се стиди. Човек тада сматра да је испао глуп, необразован, прост и тако даље. Реч је о

атипичном стиду. У ствари, могло би се рећи да је културни стид везан за моралне, док је атипични везан за идеалне норме.

Дечији стид разликује се од стида одраслих. Када се стиди, дете је уверено да не вреди и мисли: „Ето, други су открили да не вредим.“ Код стида одраслих, особа не доводи у сумњу сопствену вредност, већ слику о себи у очима других и помишља: „Дао сам разлог да други о мени мисли лоше. А ја нисам такав.“

Јасно је да сви имамо разлога да се због нечега у животу стидимо. Колико смо само пута учинили нешто због чега би се свако постидео! Реч је, дакле, о исправном стиду. Такав стид подстиче човека да се у будућности клони понашања и прилика у којима је осећао стид. Али, када се нека особа непрекидно стиди и то постаје црта њене личности онда је реч о стидљивој особи. Стидљивац покушава да живи тако што ће увек избегавати друштво. Или што ће у јавности покушати да избегне скретање пажње на себе. То постаје живот у скученом друштвеном простору. Многе жеље стидљиве особе остаће заувек неостварене.

Стидим се што се стидим

За стидљиву особу најстрашније је када постане свесна да је други приметио њен стид. Због тога почиње да се стиди што се стиди, па се стиди још јаче! Доктор Миливојевић сматра да, у највећем броју случајева у којима људи одговарају стиdom, основна невоља није у стиду, већ у прикривеном осећању ниже вредности или самопрезира. Када је стидљивост црта личности или особина, она нас упућује да обратимо пажњу на природу личности.

На супротној страни су људи који се стиде врло ретко чак и када за то постоји ваљан и оправдан разлог. Особе које не осећају

стид у приликама када би од њих то могло да се очекује показују да у детињству нису научиле која су друштвена правила прихватљива, а која нису. У народу се за људе који се готово ничега не стиде користи израз – безобразан. Безобразан је онај који не показује стид кад крши неку друштвену норму. Етимологија ове речи указује да оваква особа нема образа, односно да њени образи не црвене када се то очекује.

Поједини људи толико су срамежљиви да нису у стању да победе ту врсту страха. Тако настају бројни сексуални поремећаји. Неки се чак одају алкохолу како би савладали стидљивост и уз чашицу се охрабрили. Непотребно је образлагати да из њих тада не проговара храброст, већ алкохол.

Шта да учини особа која се стиди? Извесни психолози предлажу следећу терапију: особа треба намерно да се стиди, да покаже другима колико много може да се стиди. Ова техника веома је делотворна у приликама у којима постоји страх од стида будући да особе престају да се стиде зато што се стиде. Психотерапеути стидљивцима дају и својеврсне домаће задатке: треба да учине нешто због чега би се иначе стидели. На пример, да обују чарапе различите боје и изађу на улицу. Да жена ненашминкана оде на нечији рођендан. Смисао ових задатака је двострук. Или ће особа схватити да нико није ништа приметио, или да се није догодила пропаст онда када су други приметили да они нису савршени.

Вратимо се, на крају, Симони и дечаку у кога је заљубљена. Да ли ће њене невоље нестати онда када буде савладала стидљивост, храбро иступила и изјавила му љубав? А шта ако се том дечаку допадају стидљиве девојке? Уколико му је лагодније у друштву самоуверених девојчица без стида и срама, онда су Симонини изгледи знатно мањи... Имајмо у виду да је у љубави много тога непредвидиво, па ће пре или касније свакако наићи неко ко ће отворити прозор Симониног срца. Да ли је боље пре или касније? Само да не буде прекасно! Додуше, да ли прекасно у љубави уопште постоји? Наравно да не. За љубав никада није касно!■

Мирјана Огњановић

Илустровао Добросав Боб Живковић

ЖЕНСКИ ПОГЛЕД НА СВЕТ

Веома ме занима астрономија и једног дана бих волела да се бавим изучавањем звезда. Дали је у историји забележено име неке жене која се бавила астрономијом?

МАРИЈА
Крагујевац

Звездано небо одувек је привлачило поглед људи, подједнако и мушкараца и жена. Истражити га с научног становишта, желели су и једни и други. Ипак, женама је то било ускраћивано.

Прва жена која се бавила астрономијом била је Хипатија (370–415), Гркиња која је живела у Александрији. У кругу нехришћанских филозофа и математичара износила је свој став о звездама као небеским телима, а не божјим знацима. Тиме се замерила тадашњем александријском епископу Кирилу који ју је линчовао.

Многе жене покушавале су да стекну нека знања о васиони, али њихов рад је био у сенци и непризнат. Поменућемо само неке. Марија Купман (1610–1664), Немаца, помагала је свом супругу Јоханесу Хевелијусу у попису звезда које су до тог времена биле познате. У опсерваторији

педесет осам

ЛЕТЕЋИ СВЕТЛУЦАВИ ДРАГУЉ

Занима ме да ли је тачно да колибри има перје светлуцавог пигмента и да ли заиста може да лети уназад.

ЖАРКО
из Суботице

Колибри, латинског имена Trochilidae, припада породици најмањих птица из тропских предела Средње и Јужне Америке. Има их око четири стотине врста, „цинова“ од двадесетак центиметара до оних од свега пет. Али, сви имају исте особине – добро развијено чуло вида, у поређењу с телом кљун несразмерно велики, дугачак цеваст језик за сакупљање нектара, полена и ситних инсеката из унутрашњости цветних круница и способност да лете брзо, у свим правцима, чак и уназад. То им омогућава посебно брза техника махања крилима, а њихов велики распон чак и вишеминуто лебдење у ваздуху.

Колибрија је тешко уочити у брзом лету, али када лепрша око тропског растиња, блесне као драгуљ. Разлог није посебан пигмент, већ блистава површина црног и црвеног перја на којој се преламају сунчеви зраци ■

коју је отворио њен муж, она је објашњавала посетиоцима где се која планета налази и приближну удаљеност од Земље. Према записима, била је много речитија од свог супруга, али званично никада није призната као познавалац астрономије.

Марија Вилкенман (1670–1720) била је члан Берлинских академских наука и стручњак за астрономију 17. века. Ипак, ниједан њен рад није објављен нити је у своје време добила веће признање од познавалаца математике, физике и филозофије.

Каролина Хершел (1750–1848), на слици, потекла је из познате британске породице која је свету подарила врсне астрономе. Пошто није могла самостално да ради, укључила се у истраживања своје браће. Признања која је добио брат Вилијем за откриће Урана и његовог сателита 1787. године и два Сатурнова сателита, или Џонове процене величине небеских тела, сигурно су и њена заслуга. Њени савременици тврде да је у осматрању неба и прорачунавању била преданија од браће.

Данас у опсерваторијама и астрономским станицама ради много жена. Њихова сазнања и открића вреднују се као и она до којих долазе мушкарци ■

ДОПISУЈТЕ СЕ, ЉУДИ!

МИЛОШ МАРИЧИЋ,
Мише Дудића 9/6, 14000
Ваљево – волео би да се
дописује са децом из
других градова. Има 13
година и бави се каратеом ■

СОЊА СИМИЋ, 11070
Нови Београд,
Др Ивана Рибара 126/18

АЛЕКСАНДРА РАЈИЋ,
31000 Ужице,
Видовданска 45

КОЛИКО ЈЕДЕМО – КОЛИКО СМО ТЕШКИ?

Драги Забавнице,
Никако не успевам да дотерам линију. Волела бих да знам да ли се особа која поједе килограм хране за оброк одмах угоји један килограм.

БУЦА
Нови Београд

Постоји тачна размера између хране коју човек унесе и тежине тела после obroка. Међутим, то правило важи само током првих неколико месеци живота бебе. Ако беба која је тешка 5 килограма попије 250 грама млека, на крају obroка тежиће 5 килограма и 250 грама. Све је тако једноставно будући да се беба готово и не помера, дакле, троши врло мало енергије, а узимајући само течну храну бебино варење такође је једноставно.

Када је реч о одраслим особама, пораст тежине зависи наравно од количине хране која се унесе, али та размера није проста као код беба. На пример, и док једемо, ми трошимо енергију, односно калорије. Жваћемо, сечемо, померамо се

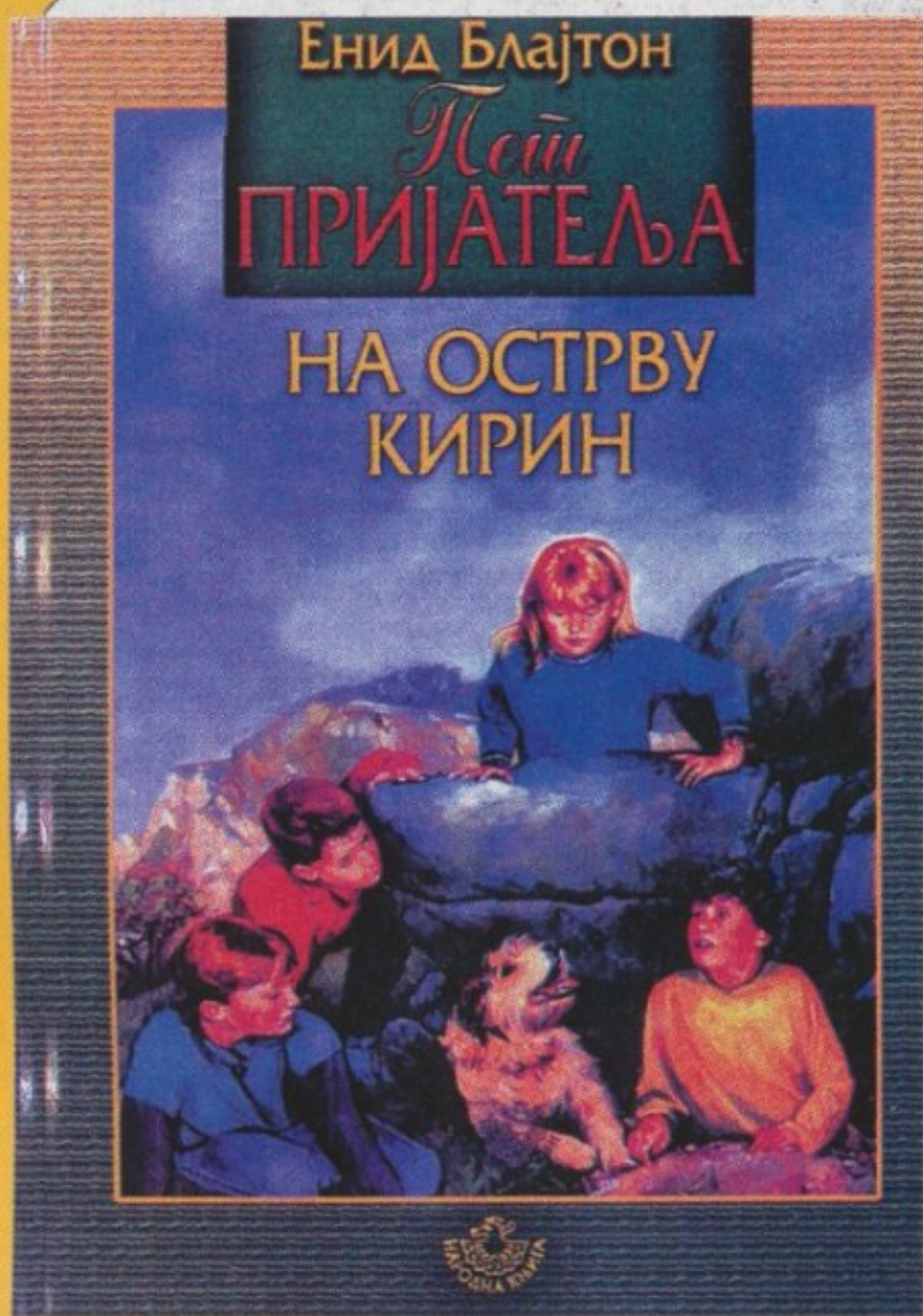

или стојимо, знојимо се... Осим тога, постоје и други бројни чиниоци, као што су варење, тежина тела одређене особе, температура ваздуха (ако једемо тамо где је врло топло, трошимо више калорија)... Другим речима, много тога утиче на потрошњу калорија. Али, ипак,

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК
22. 8. 2003.

ПЕТ ДЕТЕКТИВА

Братства и јединства 51
Подгорица

Драги Забавнице,
Много волим да читам књиге и члан сам библиотеке „Радосав Љумовић“. Прочитао сам три књиге из серије „Пет пријатеља“. Занима ме колико има књига у тој збирци и које су то. Велико хвала!

На наш језик преведено је петнаест пуштовних романа за децу познате списатељице Енид Блајтон, а објавила их је београдска издавачка кућа „Народна књига“ у издању „Алфа“. Деца детективи главни су јунаци следећих романа које можеш наћи у продаји (цена је 400 динара) или у библиотеци: „Пет пријатеља на острву с благом“, „Пет пријатеља тумара заједно“, „Пет пријатеља на острву Кири“, „Пет пријатеља на камповању“, „Пет пријатеља на тајном трагу“, „Пет пријатеља поново у акцији“, „Пет пријатеља поново беже“, „Пет пријатеља у невољи“, „Пет пријатеља путују караваном“, „Пет пријатеља на планини Биликок“, „Пет пријатеља и необична отмица“, „Пет пријатеља у шкрипцу“, „Пет пријатеља у подземној ризници“, „Пет пријатеља у последњој авантури“ и „Пет пријатеља на демонским стенама“ ■

погледајмо просечне вредности: на пример, уколико поједемо пола килограма шпaгeтa, на крају obroка бићемо тежи за отприлике 350 грама. Али, то повећање телесне тежине трајаће кратко, јер ће водени део obroка убрзо „отићи“ са мокраћом, док ће повећању телесне тежине највише допринети масноће. Дакле, уколико тежина нашег тела постаје све већа и већа, треба да се упитамо не само колико смо појели, већ и шта смо јели. У једном Дизнијевом стрипу Пата се пожалила свом веренику Паји да је вага неисправна, будући да се угојила два килограма, а појела је само килограм и по тортe! То је то. Нажалост, постоје и бројни поремећаји метаболизма од којих такође зависи да ли ће се неко угојити „без повода“ или исто тако – ослабити ■

ХОЋУ
ДА
СКАЧЕМ!

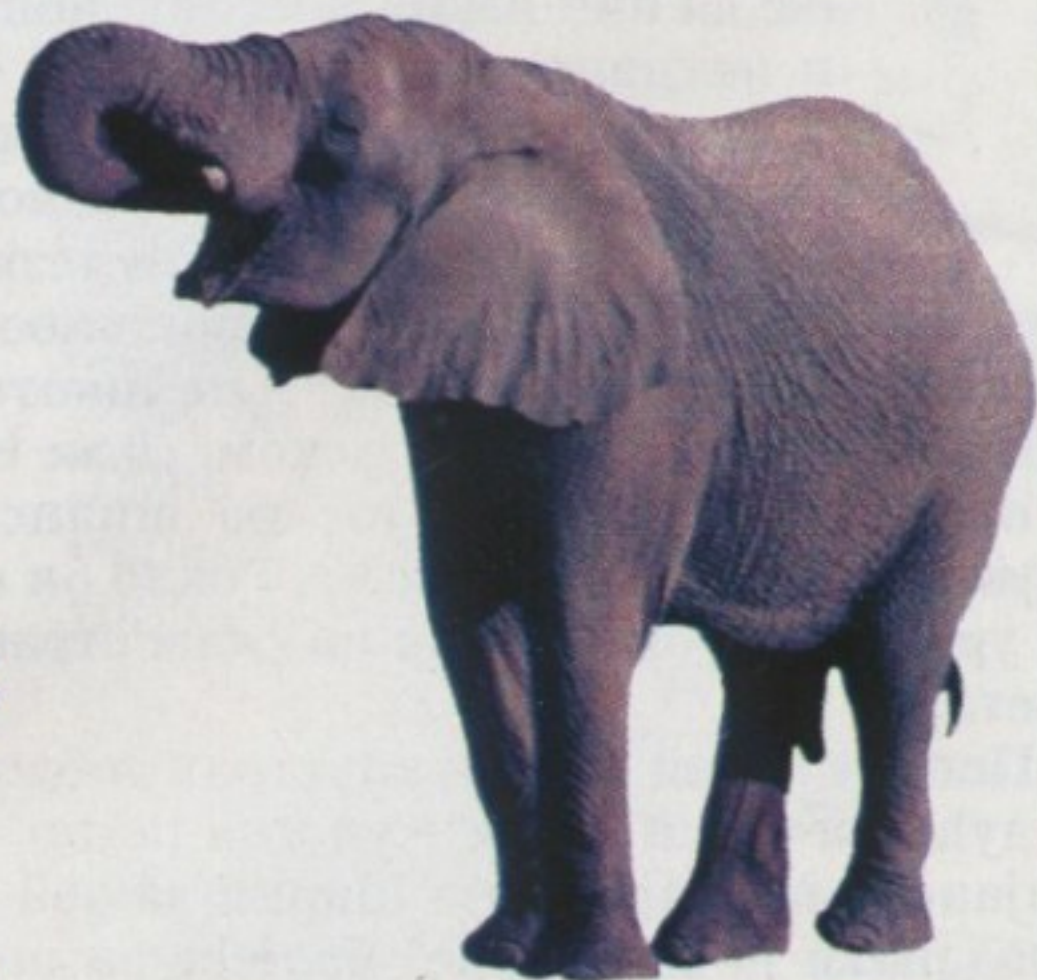
СЛОНОВИ НЕ СКАЧУ?

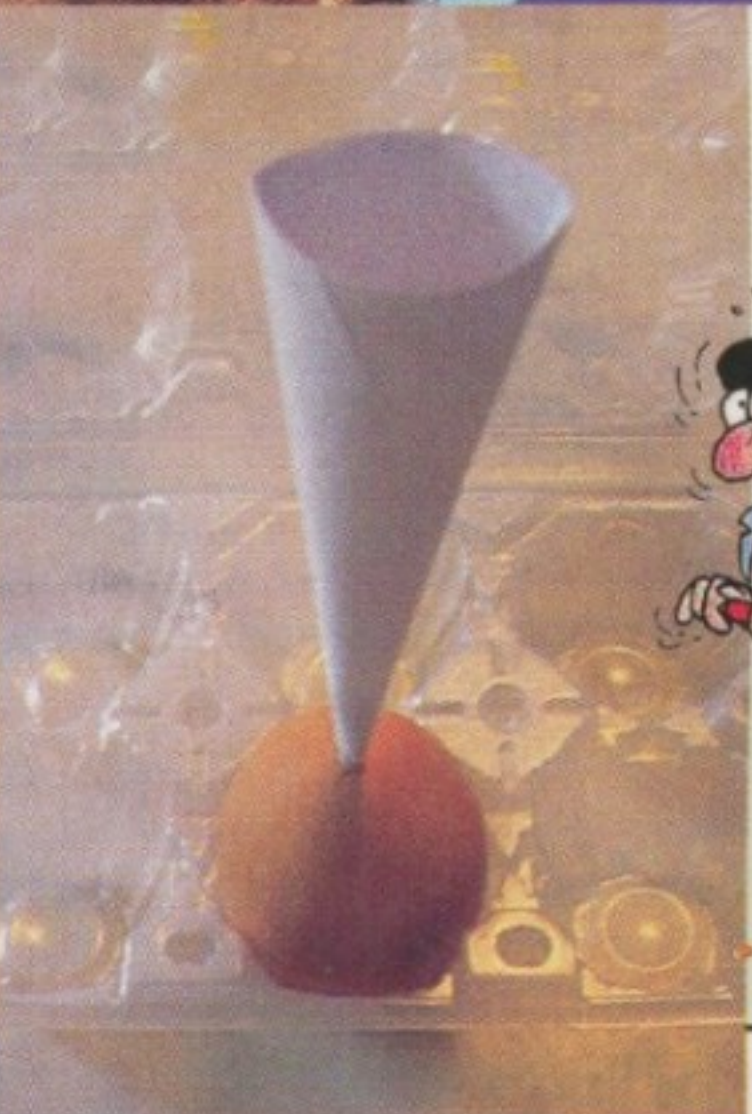
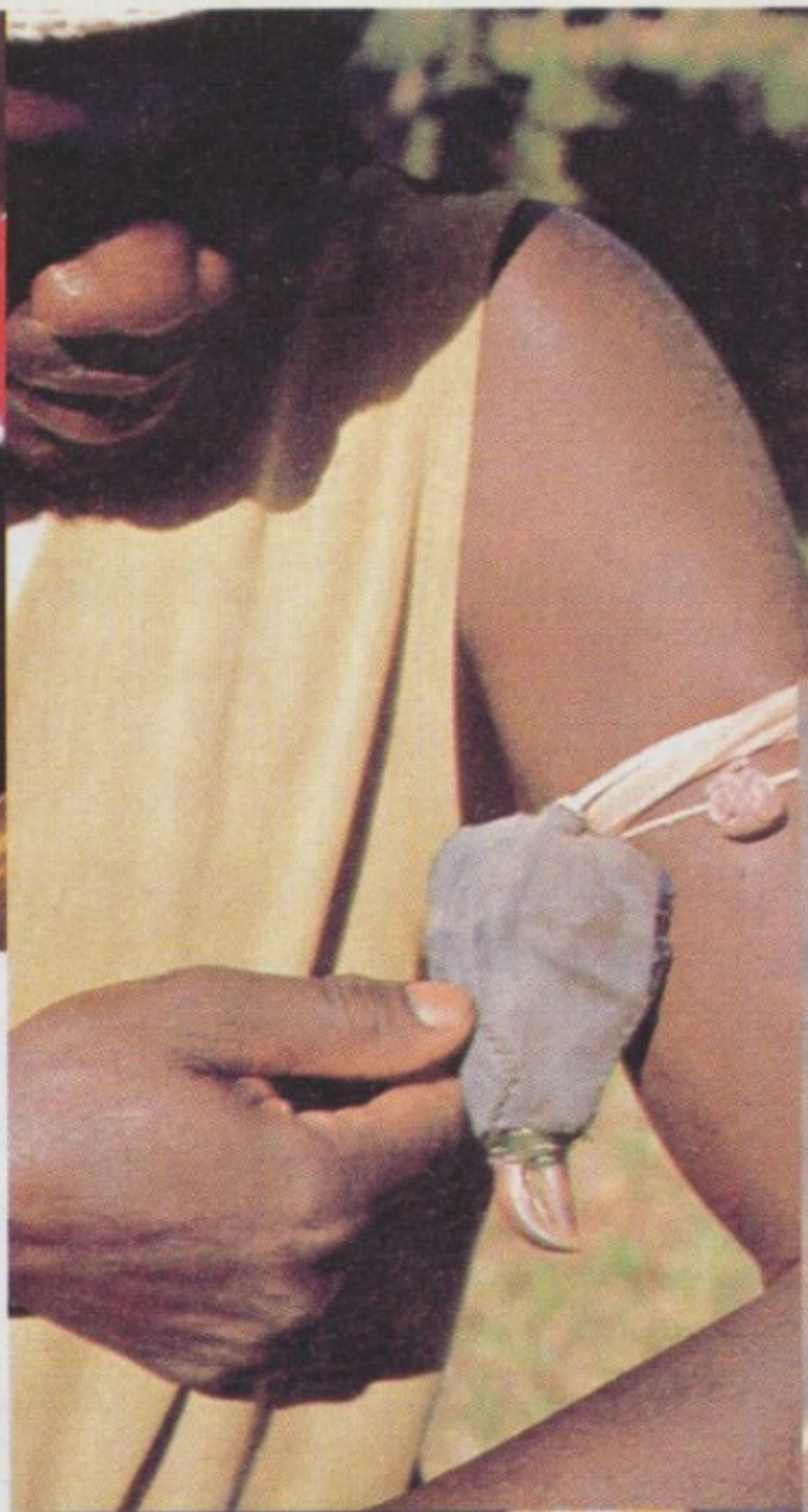
Да ли је тачно да слонови не могу да скоче?

МИЛАН Ж.
Ниш

Тачно је, слонови су једини сисари који не могу да скоче. У стопалима ових циновских сисара исти је број костију као и код осталих сисара, али пошто је везивно ткиво између њих веома танко, онемогућава савитљивост и покретљивост неопходну за скакање. Они не могу ни да трче као остале животиње, али толико брзо ходају да би лако престигли и најбржег човека ■

— педесет девет —

ЧУВАЈ СЕ УРОКА!

... АЛИ И ОНИХ КОЈИ ЋЕ ЗА ИЗВЕСНУ СУМУ НОВЦА „СКИНУТИ“ ЧИНИ ШТО ЈЕ НЕКИ ЗЛОБНИК ПОКУШАО ДА БАЦИ НА ВАС

Спремајући стан, једна млада госпођа нашла је међу својим џемперима необичну кесицу од платна. Веома се зачудила. Када је погледала шта је унутра, још више се изненадила. Били су то исечени нокти, перје и прамен косе! Како се то нашло међу њеним стварима? Напослетку се испоставило да је реч о враџбини коју јој је припремила, односно наменила особа из њене шире породице! О чему је ту, заправо, реч?

ГОРДАНА
из Београда

Угледни италијански антрополог Алфонсо ди Нола објаснио је шта је заправо урок. То је негативан утицај неких људи, животиња и ствари на друге људе, вољно или невољно. „Урокљиво око“ потврђивало је, дакле, народно веровање да очи имају посебну, понекад и натприродну снагу, чак и када је реч о снази зла. Ово веровање постоји од давнина и то у многим, различитим културама. Енглези кажу „evil eye“. „Ayin horeh“ је урокљиво око на хебрејском. „Droch shuil“ – на шкотском, „mauvais oeil“ – на француском, „bose blich“ – на немачком, „mal ojo“ на шпанском, „ayin harsha“ – на арапском... Рекло би се да се урокљивог ока плаше на свим странама света.

Постоје и они којима тај страх добродође будући да њима значи – уносан посао. Италијанска врачара Вана Марки за 150 евра продавала је „поуздане“ бројеве за победу

на лотоу. Ако би нешто добили, „клијенти“ би били задовољни и препоручивали је својим познаницима. Уколико би изгубили, још боље. Када би се побунили, врачаре би давале једноставно објашњење. Није она крива, неко је бацио зле чини, урекао играча лотоа, па је потребно скинути их. Та „операција“ стаје тричавих 200 евра.

Али, како проверити да ли неко носи на себи терет урока? Једноставно, врачара ће му дати „магичну кесу соли“. Ако се со не буде истопила, значи да чини постоје. Многи, очигледно, не знају да се у једном литру воде може истопити само 350 грама соли. Сваки грам више остаје неистопљен, будући да је раствор презасићен...

Уз помоћ ове варке госпођа Марки ојадиле је велики број сујеверних Италијана. Када је најзад ухапшена због преваре, испоставило се да су Вана и њени помоћници „зарадили“ безмало 32 милиона евра!

Према новим подацима, чак десет милиона Италијана затражило је у последње време помоћ врачаре, астролога и других који се баве хиромантијом. Током последње четири године број сујеверних повећао се за чак 30 одсто. Зарада је износила пет

милијарди евра. Неке врачаре зарадиле су више, а неке мање. У сваком случају, у Италији их има више од 20.000.

Да ли је могуће да толико људи живи у заблуди?

Верујући у урок, сваки догађај можемо објаснити присуством натприродних чини. Осим тога, непрестано ћемо ишчекивати да нам се нешто лоше догоди. А уколико се одважимо и потражимо помоћ врачаре или вешца, он ће свакако потврдити постојање урока истовремено потврђујући нашу машту. После извесног времена осећаћемо се као жртве натприродних сила против којих не можемо да се боримо. Најбољи начин да се ослободимо оваквог уверења јесте да покушамо да раскринкамо „мајсторе окултизма“.

Многи се питају како врачаре успевају да дођу до неких података о својим „пацијентима“? То је једноставније него што мислимо. Када заказују посету врачари, људи остављају адресу или број телефона. То је већ одличан путоказ. Затим, ту су и пријатељи новог „клијента“, стари посетиоци врачаре који су спремни да пруже податке само да би уверили другу особу да је учинила праву ствар.

А како се утврђује присуство злих чини? Најчешће уз помоћ јајета. Врачара узима јаје и њиме прелази преко чела, главе и читавог тела „клијента“. Онда разбија јаје. Али, гле! Унутра труње и длаке, несумњиви доказ урока. Подразумева се да врачара у фрижидеру има више таквих јаја, брижљиво пробушених и у које су убачене длаке. И тако даље и тако даље. На пример, уколико тањир премажемо уљем, а затим у њега сипамо воду, када после будемо капнули уље у воду (што такође „доказује“ присуство злих чини), капљица уља неће се померати и остаће јединствена. Уколико тањир буде чист, капљице уља ће се распирити.

Ово су тек неке безазлене тајне врачара. Има и оних опасних, тешких и мучних. Зато, држимо се подаље од врачара! Верујмо боље у народну изреку: „Добро чини, добром се надај!“. Без обзира на то да ли нам је неко подметнуо избодену вуду луткицу испод јастука! ■

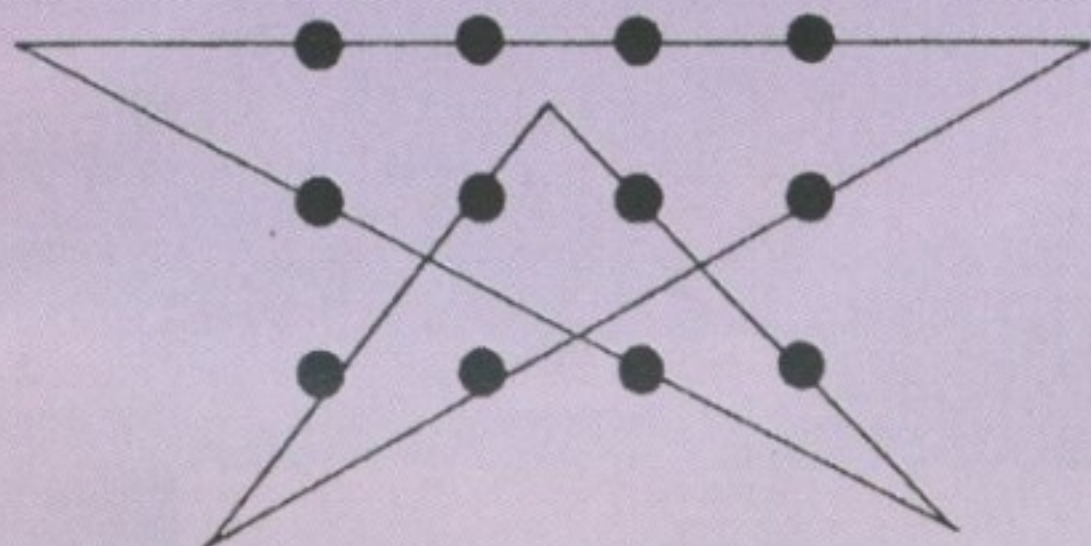
ПОДТИКНИ
ЗАБАВНИК

22.8.2003.

ЗАБАВНИКОВЕ МОЗГАЛИЦЕ

РЕШЕЊА

КРУНСКИ ДРАГУЉИ ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ

ЗБУЊЕНИ ПРОФЕСОР

8
8
8
88
888
1000

ТАЧНО НА ВРЕМЕ

Растојање између Остинове куће и куће његове мајке износи 60 километара. Ако би Остин четири сата возио брзином од 15 километара на сат, стигао би у 4 по подне, сат пре ручка. Ако би, пак, шест сати возио брзином од 10 километара на сат, дошао би код мајке у 6 по подне и један сат закаснио за ручак. Зато је смислио да ће, ако пет сати вози брзином од 12 километара на сат, за мајчину трпезу сести тачно у пет по подне када мама, као предјело, служи дињу са сиром ■

РЕШЕЊА

ПОМИЦАЉКА

Игуана, мајмун

АНАГРАМ

Томас Алва Едисон

СКРИВЕНА УКРШТЕНИЦА

Сак, клип, крш, Керала, Ака, о, арија, врсник, Лотар Матеус, пд, каолин, кт, Ерос, музичар, лос, затајити, Маракана, ИО ■

ПАРНЕ УКРШТЕНИЦЕ

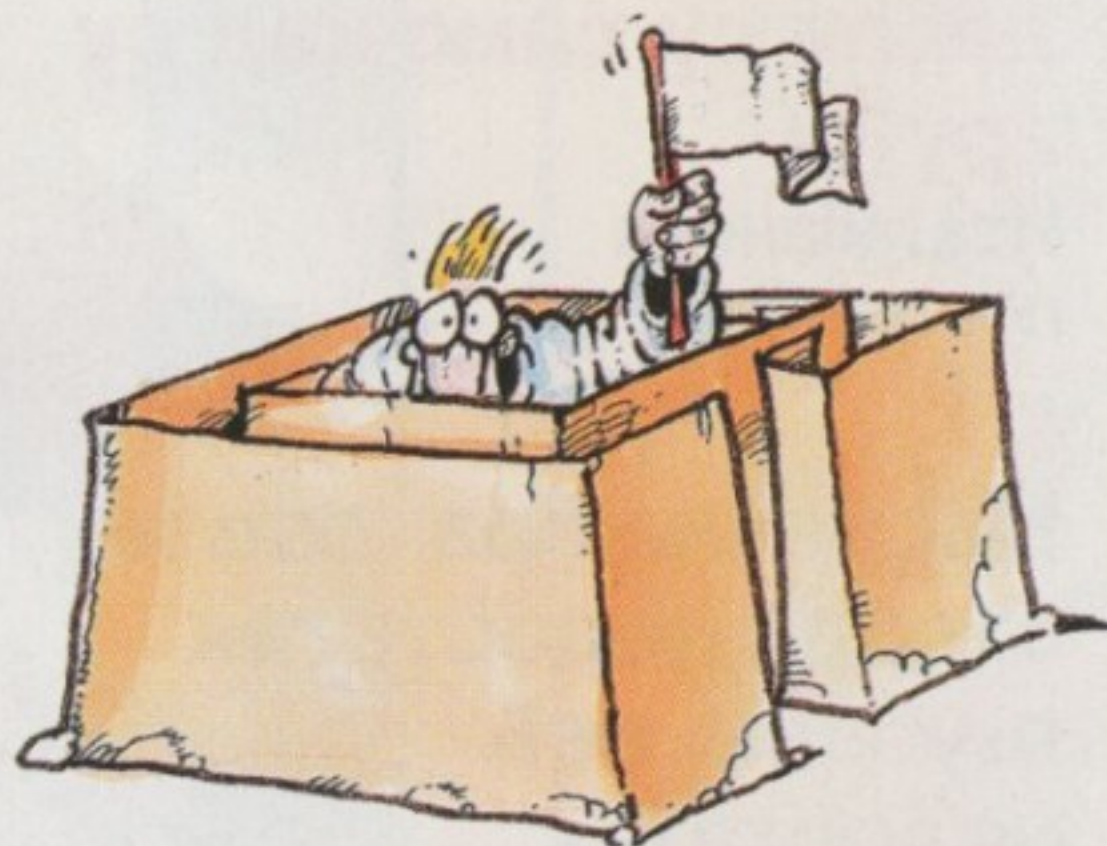
Одбојка, простак, свет, та, Том, вад, а, араре, нс, осим, Апенини, кадилак, кошарка, апостол, Мали, би, Ака, паз, т, класа, на, Епир, именици, копоран ■

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА

„Два цванцика“ је дело Милована Глишића. Остало су дела Стевана Сремца ■

МОЗГАЛИЦА

Четврти (узима се број слова у именима) ■

РЕШЕЊЕ КВИЗА

КО ЧИТА

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
тај и зна

1. А, 2. А, 3. Б, 4. Б, 5. А,
6. В, 7. Б, 8. Б, 9. В, 10. Б.

шездесет један

на ствар по закону обавезно означавање име-

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 2689

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је
28. фебруара 1939. године

Генерални директор Дарко Рибникар

Главни и одговорни
уредник Зефирино Граси

Издаје ПОЛИТИКА
Newspapers and Magazines
(PNM) d.o.o.

Штампа ПОЛИТИКА АД

Графички уредник Горан Војиновић

Редактор Недељка Сташић

Редакција Слободанка Делибашић
Бојана Дожић
Мина Илић
Петар Милатовић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција Зоран Петканић
Митра Тилев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони Секретаријат 3373-249
Техничка редакција 3373-334
центра 3373-111 и 3373-191
претплата 3373-084

Маркетинг агенција Македонска 31/1,
тел. 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 195,00 дин. 3 месеца 585,00 дин. 6 месеци 1170,00 дин.

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK
Југославија АД Београд је: 265-1100310000080-03 и
текући рачун код Комерцијалне банке
АД Београд: 205-32172-87

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 69 EUR или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група -
Европа: 96 EUR. II група - Азија - Африка: 102
EUR. III група - Америка - Аустралија: 108 EUR
или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ у EUR

за иностранство вршити преко:

(или противвредност осталих валута)

I RAIFFEISEN ZENTRAL BANK
Swift code: RZBAATWW-VIENNA Austria
Корисничка банка: 55.052.658
Raiffeisenbank Југославија АД Београд - Ресавска 22
Swift code: RZBJYUBG
Корисник: 540100-4117372424 (EUR)
PNM - ДОО - Београд

II DEUTSCHE BANK AG
Swift code: DEUTDEFF - Frankfurt/M
Корисничка банка: 100935966200 Комерцијална банка
АД - Београд
Swift code: KOBZYUBG - BLZ 99900158
Корисник: 540100-17372424 (EUR) PNM - ДОО -
Београд

Код уплате обавезно навести
Претплата на лист **ЗАБАВНИК**

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines - 11000
Београд, 29. новембра 24/1, Југославија или
на факс ++ 381 11 3373-084

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

Насловна страна
Добросав Боб Живковић

Donosiocu kupona!

Sladoled na
poklon

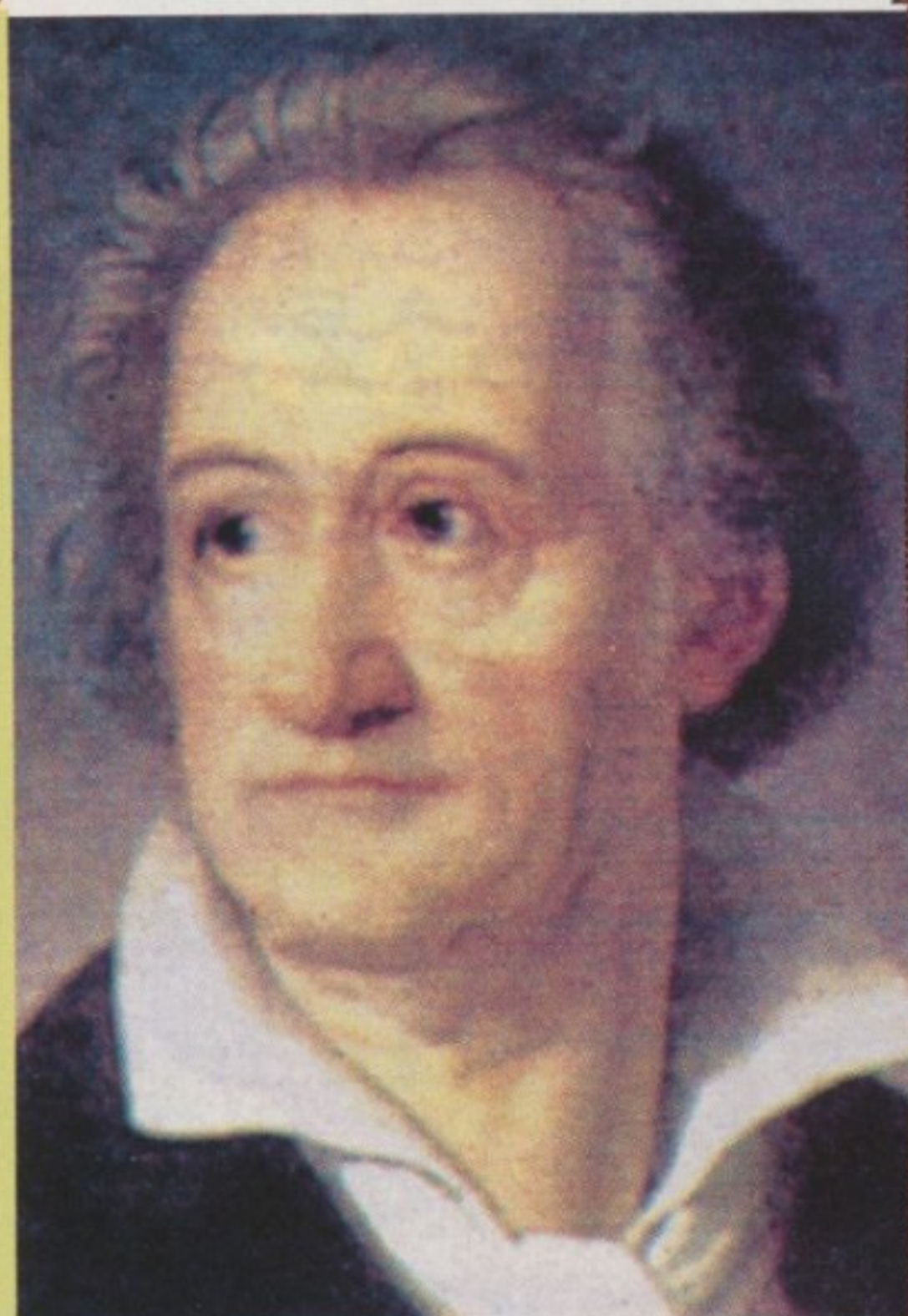
Važi od 22.VIII-29.VIII 2003.godine
u svim McDonald's restoranima.

РЕКЛИ

СУ

Каквог
читаоца желим?
Најнепристраснијег,
који
заборавља
на мене,
на себе
и свет
и који живи
само у књизи.

Јохан Волфганг Гете
немачки
књижевник
(1749–1832)

Нека ум твој
увек будан буде!
Духовни сан
брат је
стварне смрти.

Питагора
грчки филозоф
(580–500 пре н.е.)

Будала
увек налази још већу
будалу која
му се диви.

Џефри Чосер
енглески књижевник
(1340–1400)

Љубитељи новца
читају темељитије
него љубитељи
књиге.
Они боље
знају какву штету
доноси површна
лектира.

Бертолд Брехт
немачки књижевник
(1898–1956)

Од новог јада стари
бол ће проћи.

Вилијем Шекспир
енглески драмски писац
и песник
(1564–1616)

Доброта је мудрост,
можда и највиша
мудрост. Ипак, људи
нису добри само зато
што су мудри, него су
и мудри зато што су
добри.

Федерико Гарсија Лорка
шпански књижевник
(1899–1936)

Брак и макарони
добри су само кад су
врући.

Италијанска
пословица

Несрећне бракове не
ствара недостатак
љубави, већ
недостатак
пријатељства.

Томас Карлајл
шкотски књижевник и
историчар
(1795–1881)

Чувај се журбе јер она увек води до кајања:
онај ко жури говори пре него што нешто сазна,
одговара пре него што нешто схвати, одлучи
пре него нешто провери, куди пре него што се
у нешто увери.

Арапска пословица

Брак сједињује за
читав живот два бића
која се уопште не
познају.

Оноре де Балзак
француски писац
(1799–1850)

Болест је
сиротињска
судбина, али и
богаташка казна.

Иво Андрић
наш писац
(1892–1975)

У политици,
као и у животу,
не може се борити
с оним који више
неће да се бори.

Никола Пашић
наш политичар
и државник
(1845–1926)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

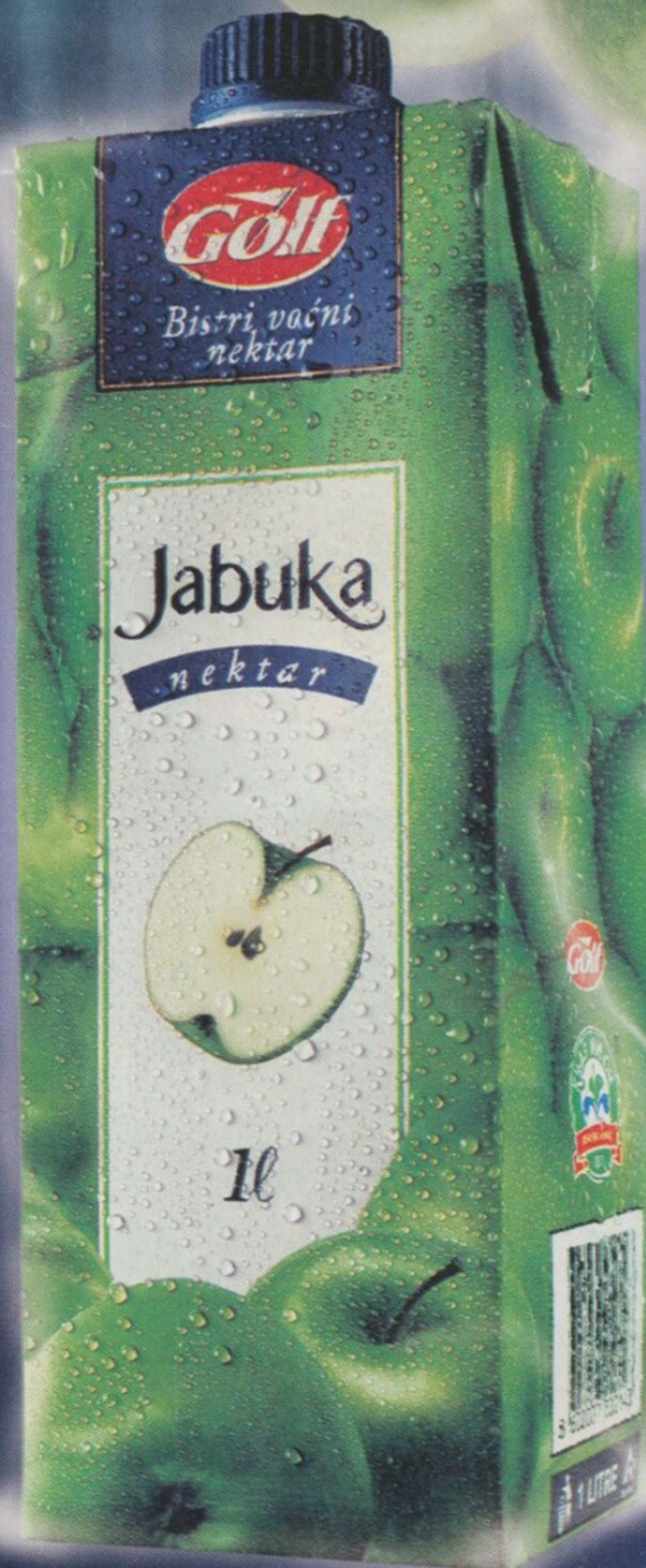

GARFIELD

GARFIELD

BUDI PRIRODAN

S' POŠTOVANJEM

